

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม ๑๐ เมืองเก่า

๑. หลักการและเหตุผล	๒
๒. วัตถุประสงค์	๓
๓. ความเชื่อมโยงของกลุ่ม ๑๐ เมืองเก่า	๔
๔. เป้าหมายโครงการ	๖
๕. เป้าหมายการพัฒนา	๖
๖. ทิศทางและผลของการพัฒนา	๖
๗. สถานที่ดำเนินการ	๗
๗.๑ เมืองเก่าเชียงใหม่ และความสำคัญของพื้นที่	๘
๗.๒ เมืองเกาลำปาง และความสำคัญของพื้นที่	๑๔
๗.๓ เมืองเก่ากำแพงเพชร และความสำคัญของพื้นที่	๑๗
๗.๔ เมืองเก่าลพบุรี และความสำคัญของพื้นที่	๒๐
๗.๕ เมืองเก่าพิมาย และความสำคัญของพื้นที่	๒๓
๗.๖ เมืองเก่านครศรีธรรมราช และความสำคัญของพื้นที่	๒๖
๗.๗ เมืองเก่าสงขลา และความสำคัญของพื้นที่	๓๑
๗.๘ เมืองเกาลำพูน และความสำคัญของพื้นที่	๓๔
๗.๙ เมืองเก่าน่าน และความสำคัญของพื้นที่	๓๗
๗.๑๐ เมืองเก่าพิษณุโลก และความสำคัญของพื้นที่	๔๐
๘. ระยะเวลาดำเนินงาน	๔๓
๙. ผลกระทบ	๔๓
๑๐ ขั้นตอนการดำเนินงาน	๔๓
๑๑ บประมาณ	๔๔
๑๒ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๔๕
๑๓ บทส่งท้าย	๔๖
ภาคผนวก	๔๙
เกริ่นนำเมืองเก่า	๕๐
รายละเอียดขอบเขตพื้นที่การดำเนินงานและงบประมาณ	
ก. เมืองเก่าเชียงใหม่	๕๒
ข. เมืองเกาลำปาง	๕๘
ค. เมืองเก่ากำแพงเพชร	๖๕

เรื่อง	หน้า
ง. เมืองเก่าลพบุรี	๓/๒
จ. เมืองเก่าพิมาย	๓/๓
ฉ. เมืองเก่านครศรีธรรมราช	๔/๒
ช. เมืองเก่าสงขลา	๔/๔
ซ. เมืองเก่าลำพูน	๔/๕
ณ. เมืองเก่าน่าน	๔/๙
ญ. เมืองเก่าพิษณุโลก	๑๐/๙
ทิศทางการบริหารจัดการเมืองเก่าหลังจากการดำเนินโครงการ	๑๑๖

โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม ๑๐ เมืองเก่า (สาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองอนุรักษ์)

๑. หลักการและเหตุผล

เมืองเก่า หมายถึง เมืองหรือบริเวณของเมืองที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะแห่งสืบต่อมาแต่กาลก่อน และมีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือมีรูปแบบผสมผสานของสถาปัตยกรรมท้องถิ่น การรักษาคุณค่าและความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเมือง สามารถเสริมสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของจังหวัดและประเทศได้เป็นอย่างดี ในประเทศไทยปรากฏเมืองเก่ามากมายกระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศ เมืองเก่าจำนวนมากเป็นพื้นที่ที่มีประชากรใช้ประโยชน์เป็นที่ตั้งชุมชนต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เมืองเก่าเหล่านี้มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีเรื่องราวของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมตามช่วงเวลาต่างๆ อย่างมากมาย

การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าในประเทศไทย เริ่มต้นในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งสามารถดำเนินการสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม และได้ขยายการดำเนินงานไปยังพื้นที่เมืองเก่าอื่นๆ ซึ่งคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่ากลุ่มที่ ๑ จำนวน ๑๐ เมือง โดยประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าตามมติคณะรัฐมนตรีแล้วจำนวน ๙ เมือง ได้แก่ เมืองเก่าเชียงใหม่ เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่ากำแพงเพชร เมืองเก่าลพบุรี เมืองเก่าพิมาย เมืองเก่านครศรีธรรมราช เมืองเก่าสงขลา คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓, เมืองเก่าลำพูน เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔ และเมืองเก่าน่าน เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ ส่วน เมืองเก่าพิษณุโลก (รอการประกาศ) และได้ยืนยันว่ามีความพร้อมให้ความร่วมมือในการที่จะสนับสนุนเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นเขตพื้นที่เมืองเก่า อื่น เมืองเก่าทั้ง ๑๐ เมือง เป็นเมืองเก่าที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี มีขนาดใหญ่ ในฐานะศูนย์กลางของอาณาจักรในยุคใดยุคหนึ่ง มีหลักฐานของงานศิลปกรรมที่มีลักษณะที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของอาณาจักรนั้นๆ ในอดีต และในปัจจุบันมีการอยู่อาศัยของชุมชนใหม่ซ้อนทับชุมชนเดิม ทำให้ต้องเร่งประกาศความสำคัญของการเป็นเมืองเก่าให้ชัดเจน เพื่อการดำเนินการทางด้านการพัฒนาและอนุรักษ์ที่เหมาะสม ต่อไป

การพัฒนาที่สำคัญตามแนวทางดังกล่าวประการหนึ่ง คือ การพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม ๑๐ เมืองเก่า ซึ่งแต่ละเมือง มีอายุเก่าแก่หลายร้อยปี บ้างก็เก่าแก่นับพันปี ประกอบกับทุกเมืองต่างมีแผนบริหารจัดการเมืองเก่า ที่เน้นการพัฒนาเมืองใน ๓ ด้านได้แก่ ด้านการพัฒนาวิถีและกระบวนการบริหารจัดการเมืองเก่าแบบบูรณาการ ด้านการฟื้นฟู ดูแล รักษาแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิทัศน์เมืองเก่า และด้านส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และเสริมสร้างความเข้าใจ ถึงประโยชน์ของเมืองเก่า และรักษาเมืองเก่าให้เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างยั่งยืน

จากแผนบริหารจัดการเมืองเก่านี้ หากได้มีการถอดบทเรียนในการทำงาน โดยเน้นการศึกษาทำความเข้าใจกับยุทธศาสตร์การดำเนินการของแผนแม่บทเมืองเก่า หาความเชื่อมโยงจากส่วนต่างๆ ของแผนแม่บท โดยมีการวางกรอบการดำเนินงาน ในการอนุรักษ์อาคารดั้งเดิมและพัฒนาพื้นที่ พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การปรับปรุงภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมบริเวณเมืองเก่า โดยจัดระเบียบสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ และระบบสาธารณูปโภคอื่น หัวใจสำคัญคือ มุ่งแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ภายในจังหวัด เพื่อให้การพัฒนาเมืองเก่าปรากฏเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ตามแผนที่ได้วางไว้ คณะผู้บริหารเมืองเก่าทั้ง ๑๐ เมืองจึงได้ร่วมมือกันในการทำโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม ๑๐ เมืองเก่า (สาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) ขึ้น โดยมุ่งเน้นปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ จัดระเบียบในเขตเมืองเก่า บริเวณย่านสำคัญทางประวัติศาสตร์ของแต่ละเมือง เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นศูนย์รวมสถานที่สำคัญอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์หากปล่อยให้สายไฟฟ้า/สายสื่อสารกรูรังจะก่อให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่สวยงาม การดำเนินโครงการดังกล่าวนี้จะเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เชื่อมโยงพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และเป็นการเปิดมุมมองใหม่ของเมือง ให้เป็นที่ดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาเที่ยวชมในจังหวัดมากขึ้น สามารถสร้างเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมโดยใช้เมืองทั้งเมืองเป็นแหล่งเรียนรู้ รวมถึงสามารถนำเสนอเรื่องราวและระบบการท่องเที่ยวเมืองวัฒนธรรมสู่สายตานักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อันเป็นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ระบบการจัดการเมือง รวมถึงระบบของการมีส่วนร่วม บนพื้นฐานของการอนุรักษ์และพัฒนาควบคู่กันโดยใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นรากฐานอย่างสมดุล รวมทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกรักท้องถิ่น และสร้างความภาคภูมิใจให้ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งโครงการนี้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ข้อ ๖.๖ ที่เน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยว ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะโดดเด่นร่วมกัน หรือจัดเป็นกลุ่มเดียวกัน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมบริเวณภายในเขตเมืองเก่า ๑๐เมือง (๙ เมืองเก่า กลุ่มที่ ๑ ที่ประกาศเขตพื้นที่ตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ เมืองเก่าเชียงใหม่ เมืองเก่าน่าน เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่าลำพูน เมืองเก่ากำแพงเพชร เมืองเก่าลพบุรี เมืองเก่าพิจิตร เมืองเก่านครศรีธรรมราช และเมืองเก่าสงขลา ส่วนเมืองเก่าพิษณุโลก อยู่ระหว่างชะลอการประกาศ) ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม มากยิ่งขึ้น

๒.๒ เพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากการที่สายไฟฟ้า/สายสื่อสาร มาบดบังทัศนียภาพที่สวยงามในเขตเมืองเก่า

๒.๓ เพื่อรักษาความเป็นเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่เมืองเก่า

๒.๔ เพื่อจัดระเบียบเมืองและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามผังเมือง

๒.๕ เพื่อเปิดเส้นทางทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แบบเชื่อมโยง

๒.๖ เพื่อเปิดมุมมองใหม่ขงเมือง เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม และมีการหมุนเวียนเม็ดเงินพัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นจากการท่องเที่ยว

๒.๗ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

๒.๘ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

๓. ความเชื่อมโยงของกลุ่ม ๑๐ เมืองเก่า

ทั้ง ๑๐ เมืองเก่าข้างต้น ล้วนมีประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรมที่โดดเด่น มีทั้งส่วนที่คล้ายคลึง และแตกต่างกันตามช่วงเวลาของแต่ละยุคสมัย สามารถเรียงร้อยให้เห็นความเกี่ยวเนื่องและส่งเสริมให้เกิดรูปแบบ การท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยง

๑. กลุ่มจังหวัดที่มีความเชื่อมโยงมิติทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ เมืองเก่าลพบุรี เมืองเก่าลำพูน เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่าเชียงใหม่ และเมืองเก่าน่าน ซึ่งเมืองเก่าทั้ง ๕ เมืองนี้มีประวัติศาสตร์ทางศาสนา วัฒนธรรมเชื่อมโยงเรียงร้อยกัน หรือมีหลักฐานทางโบราณคดีและสถาปัตยกรรมที่เป็นร่องรอยความเจริญในอดีตคล้ายคลึงกัน คือ เมืองเก่าทุกเมืองในกลุ่มนี้ยกเว้นเมืองเก่าลพบุรี จัดว่าเป็นเมืองในอาณาจักรล้านนาโดยมีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง โดยดินแดนล้านนานั้นมีจุดเริ่มต้นสมัยประวัติศาสตร์เมื่อพระนางจามเทวีนำเอาพุทธศาสนาแบบเถรวาทจากละโว้หรือลพบุรีมาประดิษฐานที่ลำพูนหรือหริภุญไชยและลำปางในพุทธศตวรรษที่ ๑๓และในพุทธศตวรรษที่ ๑๙ พญามังรายจึงได้หริภุญไชยไว้ในอำนาจแล้วสถาปนาเมืองเชียงใหม่ขึ้น จากนั้นในสมัยพระเจ้าติโลกราชเชียงใหม่เติบโตขึ้นจนพัฒนาเป็นอาณาจักรล้านนาและได้เมืองน่านไว้ในพระราชอาณาจักรในต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๑ซึ่งร่องรอยหลักฐานทางศิลปกรรมจากความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว จะเห็นได้จากประติมากรรมทางพุทธศาสนาของลพบุรีและหริภุญไชยหรือลำพูน ทำเลที่ตั้งและลักษณะของคูน้ำ-คันดินรูปหอยสังข์ของเมืองลำพูนและลำปาง หรือเจดีย์ที่มีลักษณะเฉพาะ เช่นเจดีย์กู่กุดวัดจามเทวีและสุวรรณเจดีย์ที่วัดพระธาตุหริภุญไชย จังหวัดลำพูน เจดีย์เหลี่ยมที่เวียงกุมกามจังหวัดเชียงใหม่ และเจดีย์ประธานวัดพญาวัด จังหวัดน่าน เป็นต้นจากความเชื่อมโยงกันทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของเมืองในกลุ่มนี้ดังกล่าวมาแล้ว จึงอาจจะส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นเส้นทางทางการท่องเที่ยวในเชิงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม แบบเชื่อมโยง อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จากซ้าย : กู่กุดวัดจามเทวี สุวรรณเจดีย์ วัดพระธาตุหริภุญไชย เจดีย์เหลี่ยม เวียงกุมกาม
เจดีย์ประธานวัดพญาวัด

๒. กลุ่มจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ร่วมสมัยกัน ได้แก่เมืองเก่าพิษณุโลกและเมืองเก่ากำแพงเพชร ซึ่งทั้งสองเมืองจัดเป็นเมืองในสมัยสุโขทัย โดยมีฐานะเป็นหัวเมืองหรือเมืองบริวารของสุโขทัย ดังนั้น ทั้งศิลปกรรมในพุทธศาสนาและศิลปกรรมอื่นๆที่พบในทั้งสองเมืองนี้จึงเป็นศิลปกรรมในอิทธิพลศิลปะสุโขทัยทั้งสิ้น เช่น เจดีย์ พระพุทธรูป เครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น ต่อมาเมื่อสุโขทัยเสื่อมอำนาจลงและตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอยุธยา ทั้งสองเมืองก็ยังคงเป็นเมืองที่มีความสำคัญยิ่งทางภาคเหนือของอยุธยาด้วย โดยเฉพาะเมืองพิษณุโลก ซึ่งในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งมีสงครามติดพันกับพระเจ้าติโลกราชแห่งล้านนาเกือบตลอดรัชสมัยของพระองค์ ได้ทรงย้ายมาประทับอยู่ที่เมืองพิษณุโลกโดยให้เมืองพิษณุโลกเป็นเมืองหลวงและกลับให้อยุธยาเป็นเมืองลูกหลวงแทน ตลอดจนได้ทรงผนวชที่วัดจุฬามณีในเมืองพิษณุโลกด้วย ซึ่งเมืองเก่าทั้งสองหากได้รับการสนับสนุนปรับปรุง ก็จะสามารถสร้างรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงในกลุ่มที่มีประวัติศาสตร์ร่วมสมัย คือเมืองเก่าพิษณุโลกและการเชื่อมโยงกับเมืองมรดกโลกอยุธยา

๓. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ที่มีความคล้ายคลึงทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ได้แก่ เมืองเก่า นครศรีธรรมราช เมืองเก่าสงขลา เป็นกลุ่มเมืองเก่าของภาคใต้ที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัวในเชิงประวัติศาสตร์แต่ก็มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันของผู้คนที่มีค่านิยม ความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน อาทิ ในเมืองเก่านครศรีธรรมราช จะพบได้ทั้งวัด มัสยิด โบสถ์คริสต์ นอกจากนี้ยังสามารถพบเห็นสถาปัตยกรรมแบบจีนดั้งเดิม จีนผสมตะวันตก และจีนยุโรปมุสลิม เป็นต้น

๔. เมืองเก่าพิมาย เป็นเมืองที่มีความโดดเด่นด้านประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลของอารยธรรมขอม ในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ และสถาปัตยกรรม เป็นเมืองที่มีปราสาทหินที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและเป็นต้นเค้าของปราสาทนครวัดอันยิ่งใหญ่ของอาณาจักรขอมโบราณ

๔. เป้าหมายโครงการ

- เมืองมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม
- จัดระเบียบเมืองและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามผังเมือง
- เปิดมุมมองสถาปัตยกรรมดั้งเดิมของเมืองบริเวณถนนสายหลักในเขตเมืองเก่า ทั้ง ๑๐ เมือง (๙ เมืองเก่ากลุ่มที่ ๑ ที่ประกาศเขตพื้นที่ตามมติคณะรัฐมนตรี และเมืองเก่าพิษณุโลก ที่อยู่ระหว่างชะลอการประกาศ) ให้ปรากฏแก่สายตาของผู้มาเยือนและนำไปสู่การบริหารจัดการมรดกศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างเหมาะสมกับพื้นที่
- กระตุ้นให้เกิดการตื่นตัว จากการเกิดเส้นทางการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงมิติทางประวัติศาสตร์
- สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในเขตเทศบาล

๕. เป้าหมายการพัฒนา

ผู้บริหารทั้ง ๑๐ เมืองเก่า เห็นพ้องต้องกันให้การบริหารเมืองเก่า ซึ่งเป็นการบริหารจัดการคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม เป็นเป้าหมายของการพัฒนาเมือง ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการรักษาคุณค่าของเมืองเก่าและส่งมอบคุณค่าเหล่านี้ไปยังคนรุ่นต่อไป แต่ยังเป็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การกระจายรายได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goal) ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของรัฐบาลและสังคมโลก

๖. ทิศทางและผลของการพัฒนา

โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม ๑๐ เมืองเก่า (สาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองอนุรักษ์) เป็นการจุดประกายครั้งสำคัญของประเทศไทยที่จะนำไปสู่การพัฒนาเมืองโดยมรดกทางวัฒนธรรมเป็นเป้าหมายของการพัฒนา ทั้งนี้เป้าหมายที่ได้จากสำคัญของการพัฒนาพื้นที่กลุ่ม ๑๐ เมืองเก่าคือการพัฒนาเมืองในเชิงคุณค่า และกายภาพ การเปิดมุมมองใหม่ของเมือง โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง การจัดการทางกายภาพเช่นการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง การจัดการเชิงคุณค่าได้แก่ทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่รูปแบบการพัฒนาในรูปแบบใหม่ คือการพัฒนาเมืองในเชิงประวัติศาสตร์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อย่างแท้จริงด้วยศักยภาพของมรดกทางวัฒนธรรม ของแต่ละเมือง เช่น การแบ่งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แบบเชื่อมโยง

นอกจากนี้ จะเห็นว่ากลุ่มเมืองเก่าทั้ง ๑๐ เมือง ล้วนเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคนั้นๆ หากสามารถพัฒนาต่อยอดในเรื่องของกาท่องเที่ยวได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ก็จะทำให้พื้นที่ท่องเที่ยวอื่นที่อยู่บริเวณใกล้เคียงได้รับความสนใจ และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของภูมิภาคนั้นๆด้วย

๓. สถานที่ดำเนินการ

ในเขตพื้นที่เมืองเก่า ๑๐ แห่ง (๙ เมืองเก่ากลุ่มที่ ๑ ที่ประกาศเขตพื้นที่ตามมติคณะรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้ว ได้แก่ เมืองเก่าเชียงใหม่ เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่ากำแพงเพชร เมืองเก่าลพบุรี เมืองเก่าพิจิตร เมืองเก่านครศรีธรรมราช เมืองเก่าสงขลา เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓, เมืองเก่าลำพูน เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔ และเมืองเก่าน่าน เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ ส่วนเมืองเก่าพิษณุโลก (อยู่ระหว่างชะลอการประกาศ) ดังนี้

๓.๑ เมืองเก่าเชียงใหม่

นำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

- บริเวณรอบคูเมืองด้านใน และคูเมืองด้านนอก ตั้งแต่แจ้งศรีภูมิ-แจ้งกระต๋า, แจ้งกระต๋า-แจ้งกู่เฮือน, แจ้งกู่เฮือน - แจ้งหัวริน, แจ้งหัวริน - แจ้งศรีภูมิ ระยะทางประมาณ ๖ กิโลเมตร

ความสำคัญ คือ

เป็นถนนสายสำคัญของเมืองเก่าแก่หลายร้อยปีอย่างเชียงใหม่ ผ่านบริเวณโดยรอบคูเมืองที่มีแจ้ง (มุมที่เป็นกำแพงเมืองเชียงใหม่) ๔ แจ้ง ซึ่งถือเป็นป้อมปราการของเมืองในอดีต ได้แก่

๑. แจ้งศรีภูมิ เดิมชื่อแจ้งสะหลีภูมิ เป็นแจ้งทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ตรงข้ามวัดชัยศรีภูมิหรือวัดพันตาเก็น เป็นแจ้งที่เป็นศรีแห่งเมือง

๒. แฉ่งกะด้า หรือแฉ่งชะด้า เป็นแฉ่งทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่ใกล้กับวัดพวงช้าง เป็นมุมเมืองที่อยู่ต่ำสุดซึ่งเป็นบริเวณที่มีปลาชุกชุมมาก ผู้คนมักมาดักปลาโดยใช้ชะด้าซึ่งเป็นเครื่องมือจับปลาชนิดหนึ่ง อันเป็นที่มาของการเรียกชื่อแฉ่ง

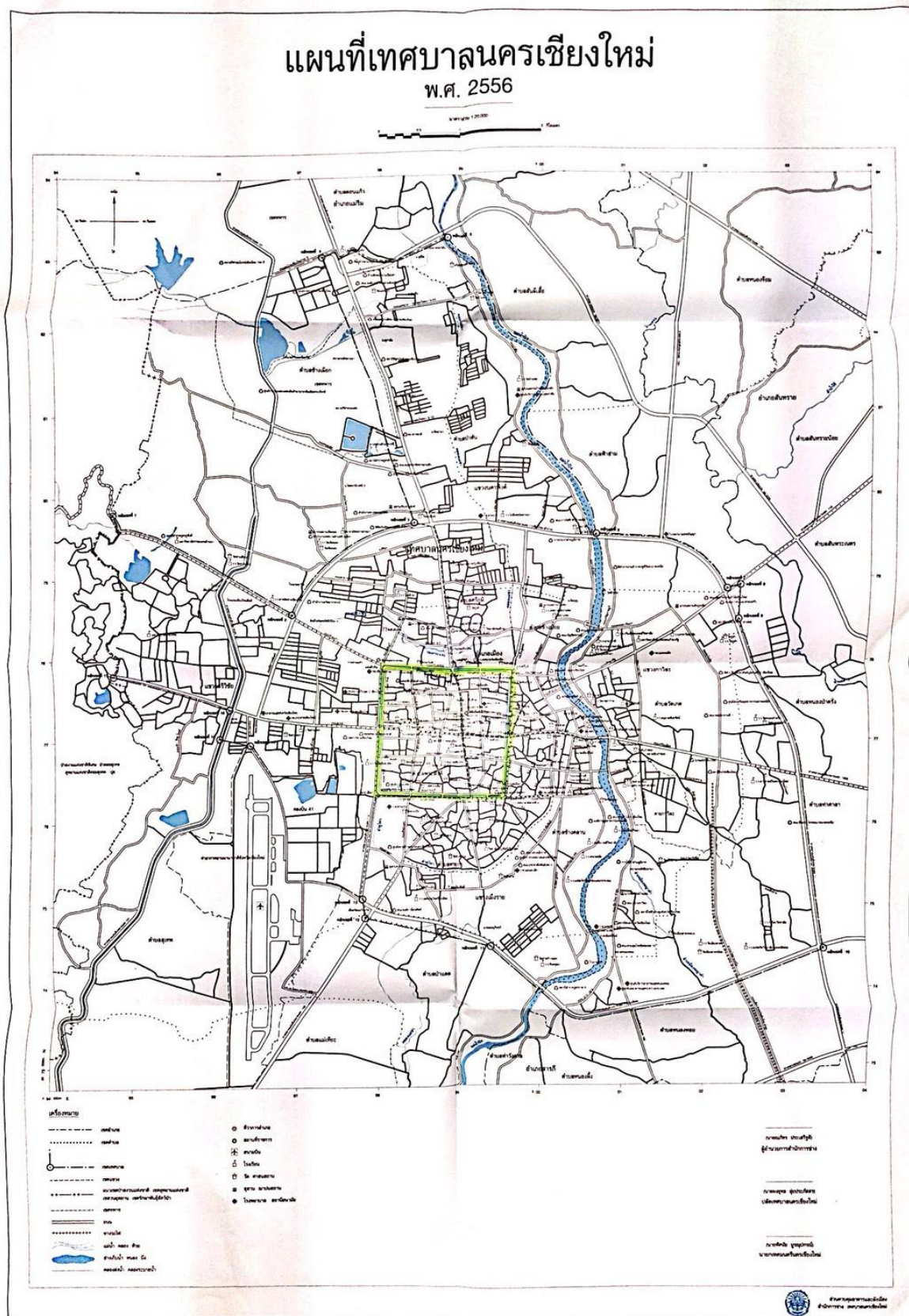

๓. แฉ่งกู่เฮือง เป็นแฉ่งทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งอยู่ตรงกันข้ามโรงพยาบาลสวนปรุง ที่มาของชื่อเนื่องจากเป็นที่เก็บอัฐิของอ้ายเฮือง ที่เป็นผู้คุมของพญาคำฟู ซึ่งถูกนำมาคุมขังที่นี่ภายหลังจากจับกุมเนื่องจากก่อนหน้านี้ได้ชิงราชสมบัติจากพญาแสนภู ซึ่งพญาไชยสงคราม พระบรมเชษฐาของพญาแสนภูปกครองเชียงรายอยู่รับสั่งให้มาปราบ
๔. แฉ่งหัวลิน เป็นแฉ่งด้านตะวันตกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ตรงข้ามโรงพยาบาลเชียงใหม่ราม เป็นมุมเมืองที่เป็นต้นร่องน้ำที่มาจากห้วยแก้วบนดอยสุเทพ ซึ่งเป็นน้ำที่ใช้หล่อเลี้ยงตัวเมืองเชียงใหม่มาแต่โบราณ

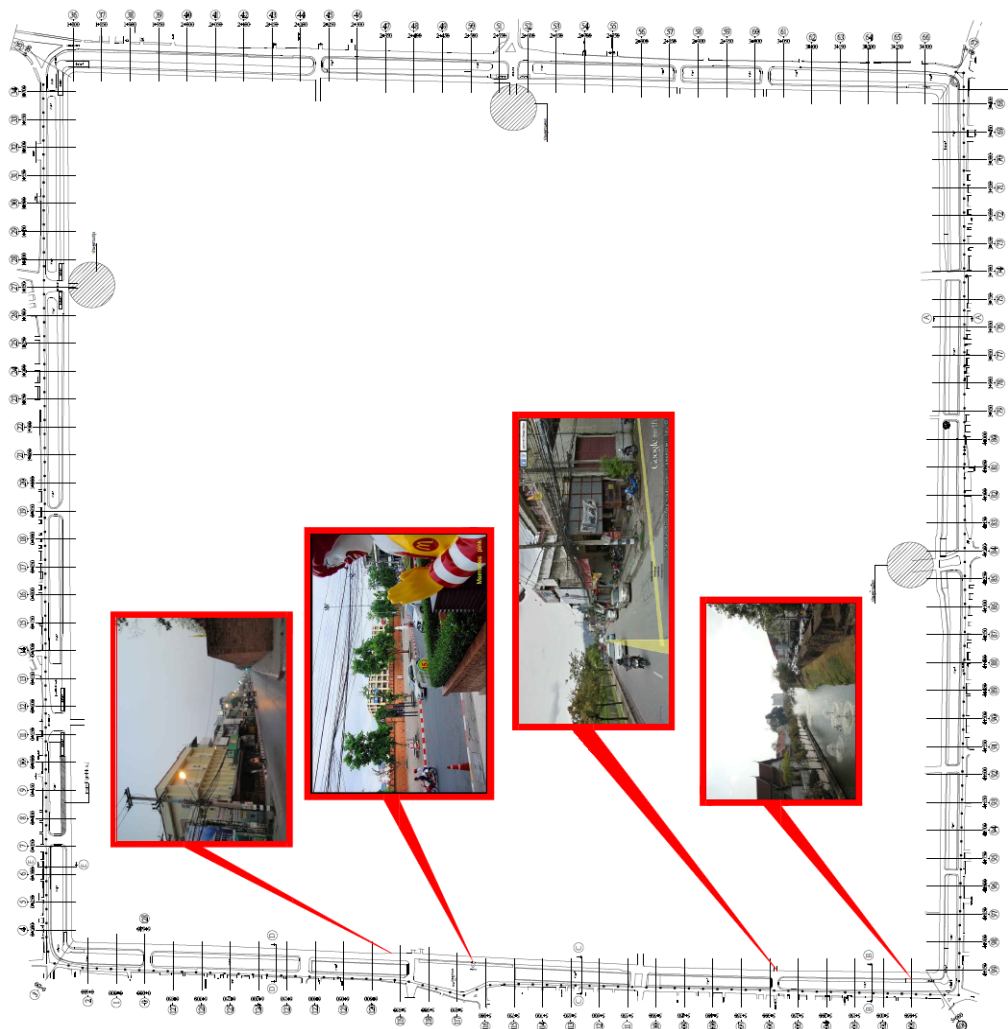
นอกจากนั้นยังเป็นย่านใจกลางเมืองที่มีวัดวาอารามที่สวยงาม และเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

พื้นที่ดำเนินโครงการของเมืองเก่าเชียงใหม่

แผนเพื่อการดำเนินงานปรับปรุงภูมิทัศน์ เมืองเชียงใหม่
(สารานุกรมภาคดินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์)
ตามโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ ๑๐ เมือง

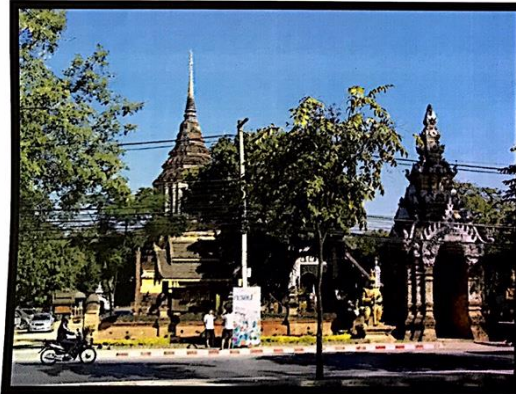
[illegible]

ௌ

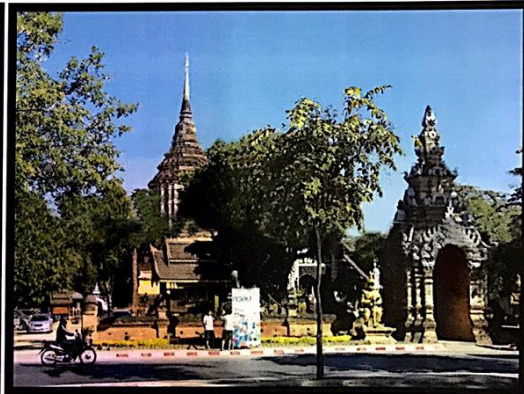
ภาพจำลอง ก่อนดำเนินการ และหลังดำเนินการ

ถนนคูเมืองรอบนอก

ก่อนทำ

หลังทำ

ถนนคูเมืองรอบนอก

ก่อนทำ

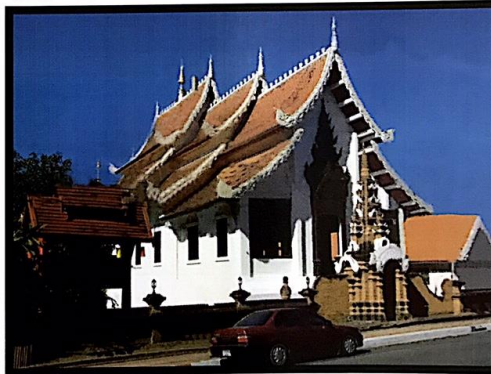
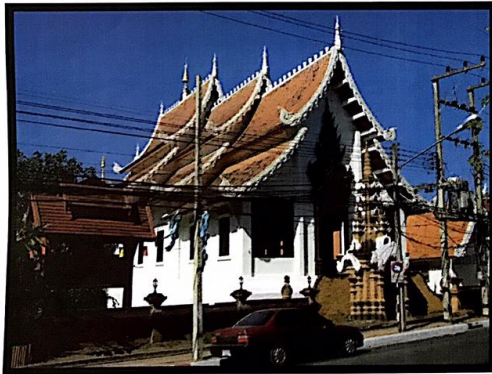
หลังทำ

ถนนคูเมืองรอบนอก

ก่อนทำ

หลังทำ

ถนนคูเมืองด้านใน

ก่อนทำ

หลังทำ

ถนนคูเมืองรอบนอกเชื่อมต่อกับถนนห้วยแก้ว

ก่อนดำเนินการ

หลังดำเนินการ

๓/๒ เมืองเก่าลำปาง

นำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

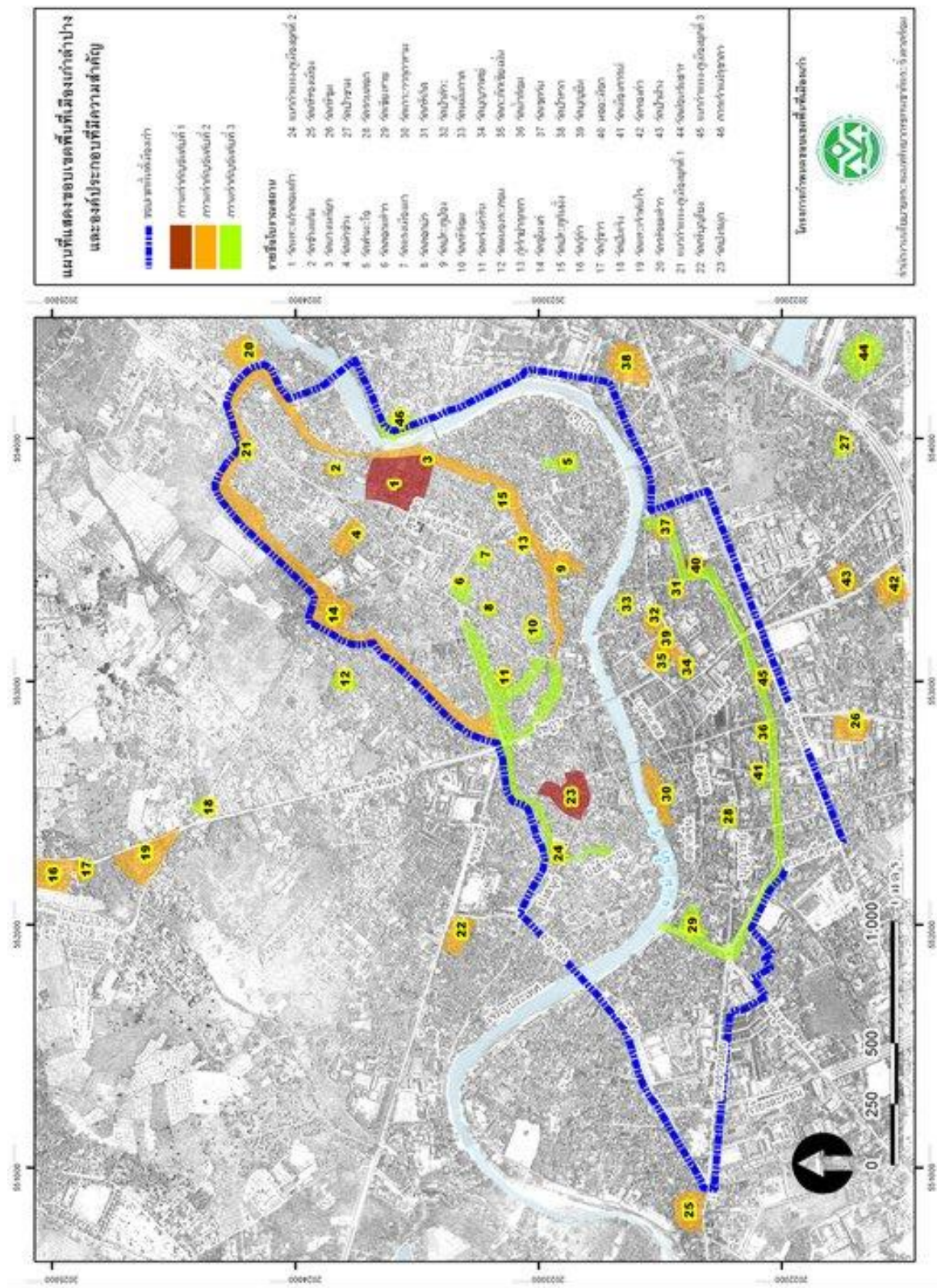
- จุดที่ ๑ ถนนประสานไมตรี ระยะทางประมาณ ๑,๓๕๐ เมตร
- จุดที่ ๒ บริเวณถนนตลาดเก่า ระยะทางประมาณ ๘๒๐ เมตร
- จุดที่ ๓ ถนนบุญวาทย์ ระยะทางประมาณ ๑,๖๐๐ เมตร
- จุดที่ ๔ บริเวณถนนฉัตรไชย ระยะทางประมาณ ๑,๕๓๐ เมตร

ความสำคัญ คือ

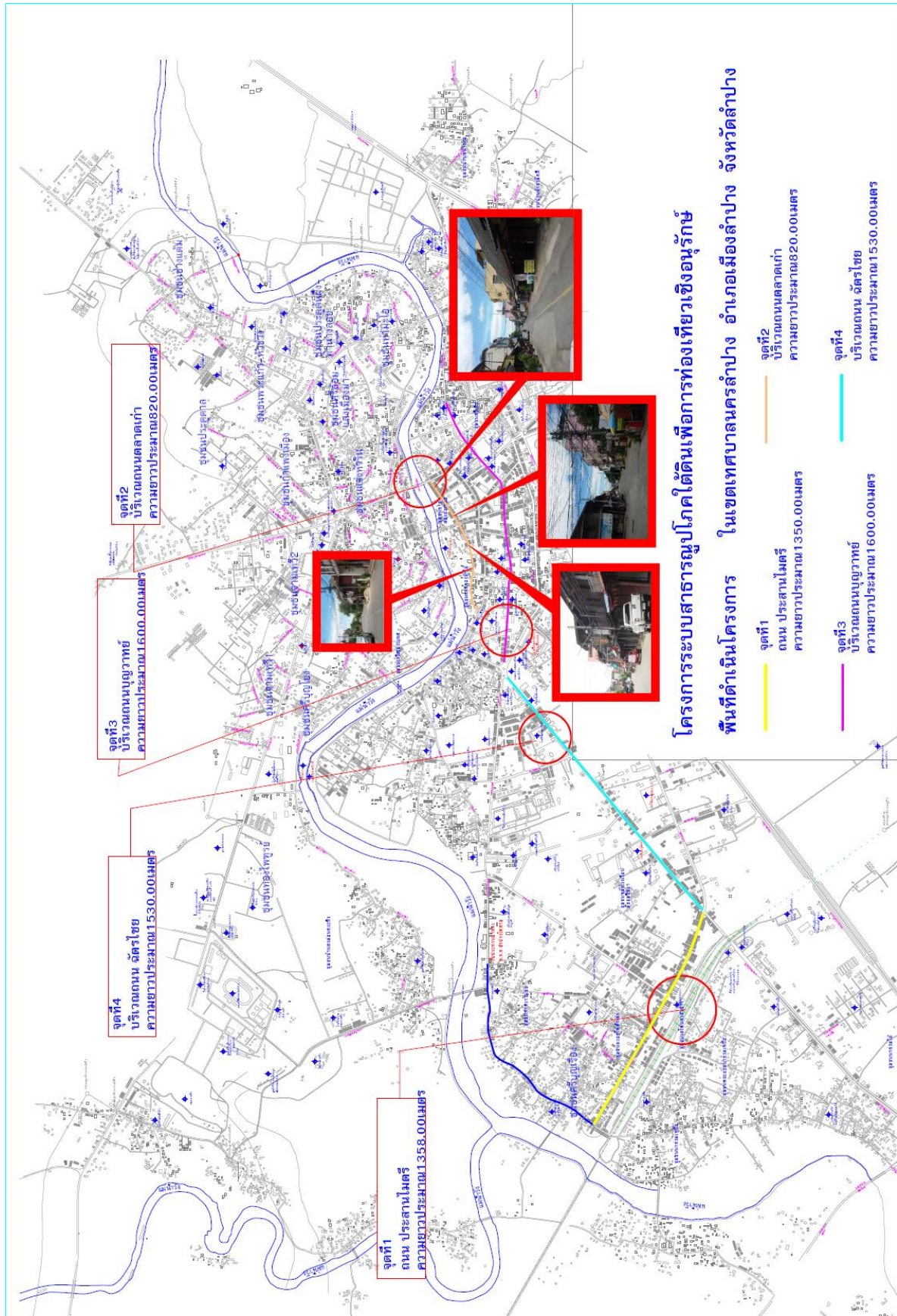
ถนนเส้นทางที่เลือกมารับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการนำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดิน เป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าลำปาง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และเป็นถนนเชื่อมต่อกับถนนสายหลักของเมือง ผ่านเส้นตลาดเก่าซึ่งมีอาคารบ้านเรือนที่มีคุณค่าทางภูมิสถาปัตยกรรม

รูปขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าตามมติคณะรัฐมนตรี

รูปพื้นที่ดำเนินโครงการของเมืองเก่าลำปาง

๓/๓ เมืองเก่ากำแพงเพชร

นำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

- ระยะที่ ๑ ถนนวิจิตร ๒ ตั้งแต่สี่แยกถนนบำรุงราษฎร์ตัดถนนวิจิตร ๒ (สี่แยกร้านกิตติโกชนา) ถึงสามแยกหน้าพระอารามหลวงวัดคูยาง
- ระยะที่ ๒ ถนนเจริญสุข
- ระยะที่ ๓ ถนนบำรุงราษฎร์
- ระยะที่ ๔ ถนนราชดำเนิน
- ระยะที่ ๕ ถนนเทศบาล ๒

ความสำคัญ คือ

เป็นถนนสายหลักของเมือง ผ่านย่านชุมชนในเขตเมืองเก่า ดังนั้น ถ้าไม่มีเสาไฟฟ้าและสายสื่อสาร จะทำให้ ทศนียภาพบ้านเมืองมีความสวยงามเป็นระเบียบ เพิ่มความปลอดภัยแก่ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน จากเหตุสายไฟฟ้าพันเกลียว ซึ่งนำไปสู่ระบบไฟฟ้าลัดวงจร ส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของเมืองเก่า เห็นคุณค่าทางงานสถาปัตยกรรม, ศิลปกรรม, ประวัติศาสตร์ โดยผ่านมุมมองจากอาคาร หรือตึกเก่าที่เห็นชัดโดยไม่มีอะไรบดบัง ซึ่งจะเป็นการเปิดมุมมองทางวัฒนธรรมใหม่ของเมืองกำแพงเพชร ให้สามารถเห็นสถาปัตยกรรมดั้งเดิมของเมืองได้เป็นอย่างดี และเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่ากำแพงเพชร ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน

๒๕๕๓

รูปพื้นที่ดำเนินการ

แผนการดำเนินงานปรับปรุงภูมิทัศน์ เมืองกำแพงเพชร
(สาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์)
ตามโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ ๑๐ เมืองเก่า

๓.๔ เมืองเก่าลพบุรี

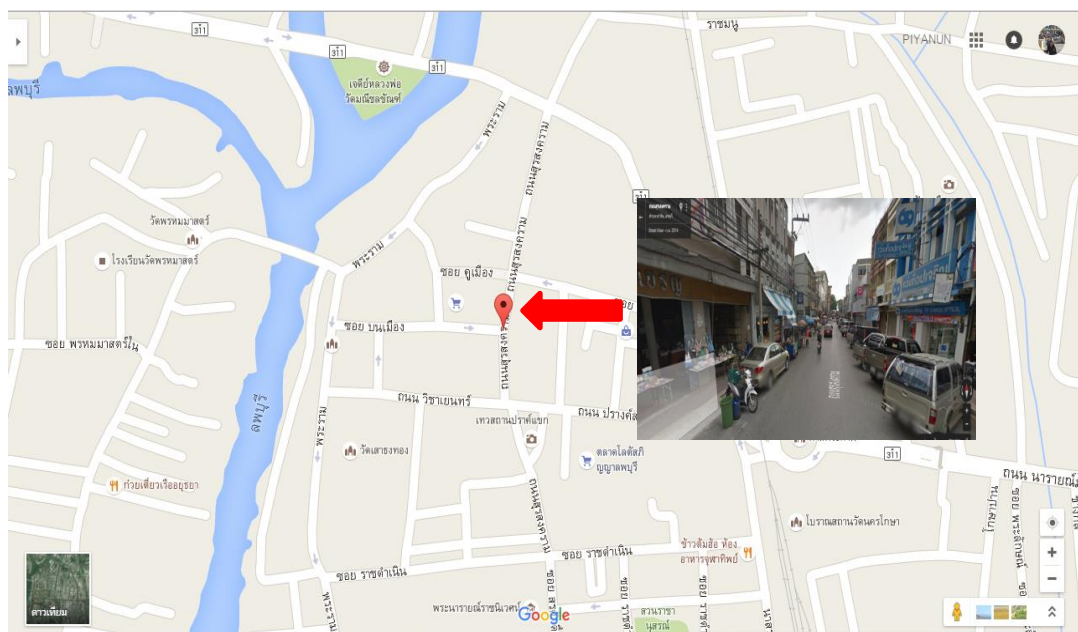

นำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

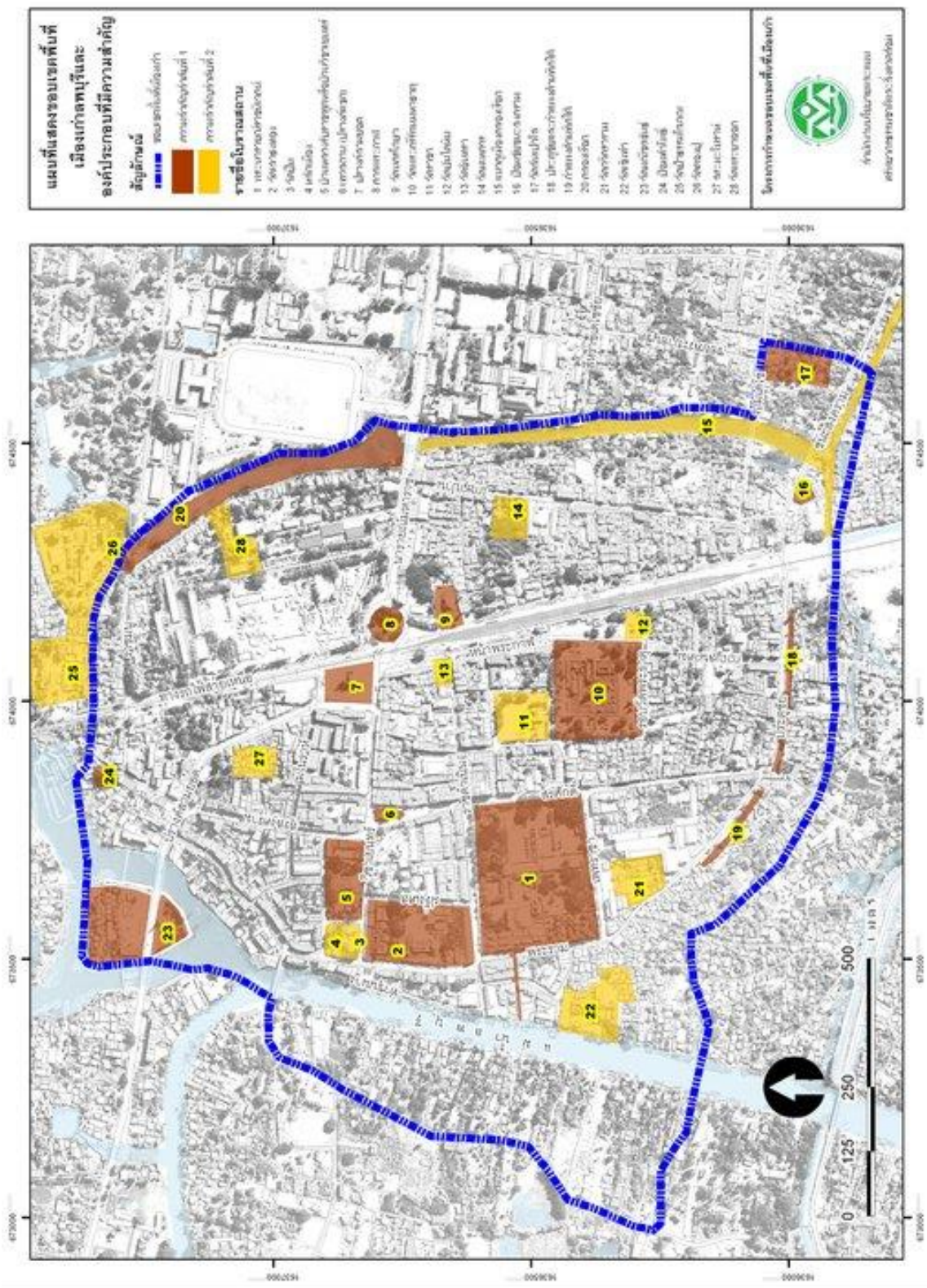
- ถนนสุระสงคราม ช่วงแยกท่าโพธิ์- แยกถนนราชดำเนิน

ความสำคัญ คือ

เมืองเก่าลพบุรี มีกลุ่มโบราณสถานที่สำคัญอยู่ภายในขอบเขตแนวกำแพง และคูเมืองยุคทวารวดี ที่ยังคงสภาพสมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย ถนนที่เลือกตามโครงการเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าลพบุรี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ อยู่ใน บริเวณที่ ๑ พื้นที่ชั้นใน ซึ่ง เป็นพื้นที่ที่ปรากฏเป็นบริเวณที่มีแหล่งโบราณสถาน ๑๐ แห่ง กระจุกตัวกันอยู่อย่างหนาแน่น และเป็นเส้นเชื่อมโยงเมืองเก่า ที่ผ่านแหล่งโบราณสถานที่สำคัญต่างๆ อาทิ พระปรางค์สามยอด พระราชวังนารายณ์ราชนิเวศน์ ปรางค์แขก เป็นต้น

รูปขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าลพบุรี

ผังแสดงการวางแผนวงท่อร้อยสายไฟใต้ดินถนนบนสู่ระสังคราม ช่วงแยกท่าโพธิ์-แยกถนนราชดำเนิน Scale to fit

๓/๕ เมืองเก่าพิมาย

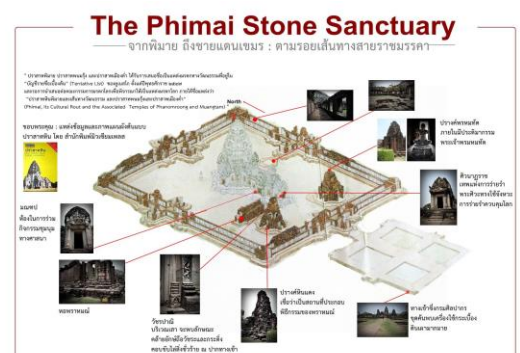

ดำเนินการปรับปรุงระบบไฟฟ้าแสงสว่างแบบไร้สายบริเวณถนนดังต่อไปนี้

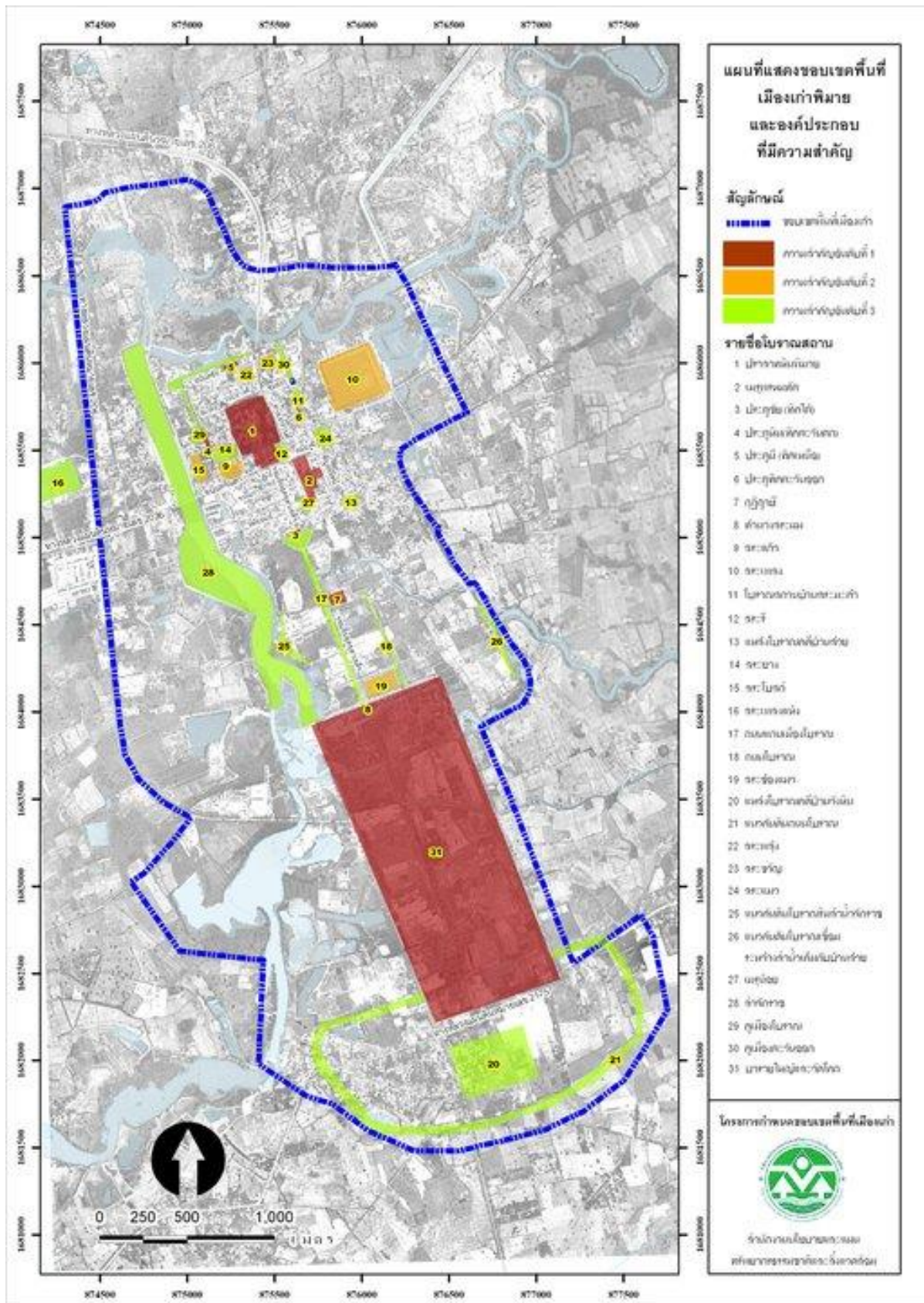
- ถนนวนปรางค์ (การประถมศึกษา – หอนาฬิกา) ระยะทาง 1+068 เมตร
- ถนนอนันท์จินดา ระยะทาง 0+415 เมตร
- ถนนจอมสุตาเสด็จ ระยะทาง 0+380 เมตร
- ถนนบุษายันต์ ระยะทาง 0+380 เมตร
- ถนนท่าสงครามต์ ระยะทาง 0+280 เมตร

ความสำคัญ คือ

ถนนสายดังกล่าวเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าพิมาย ผ่านจุดท่องเที่ยวที่สำคัญของเมือง เป็นถนนที่เชื่อมต่อไปยังปราสาทหินพิมาย เมืองพิมายเป็นเมืองโบราณอันเก่าแก่ มีประวัติการตั้งชุมชนสืบเนื่องกันมายาวนาน ในเมืองจึงมีสิ่งต่าง ๆ ที่น่าสนใจและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมาก สร้างขึ้นตามแบบของอาณาจักรเขมรโบราณ ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๘ มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีคูเมือง กำแพงเมืองล้อมรอบ มีชุมประตูทางเข้า-ออกเมืองก่อด้วยศิลาแลงทั้ง ๔ ด้าน แต่ที่พิเศษกว่าเมืองทั่วไป คือ เมืองพิมายจะหันหน้าไปทางทิศตะวันตก เพื่อรับกับแนวถนนโบราณจากเมืองพระนครของอาณาจักรเขมร ถนนเส้นที่เลือกมารับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการปรับปรุงระบบไฟฟ้าแสงสว่างแบบไร้สายเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าพิมาย ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ผ่านจุดท่องเที่ยวที่สำคัญของเมืองเก่าพิมาย

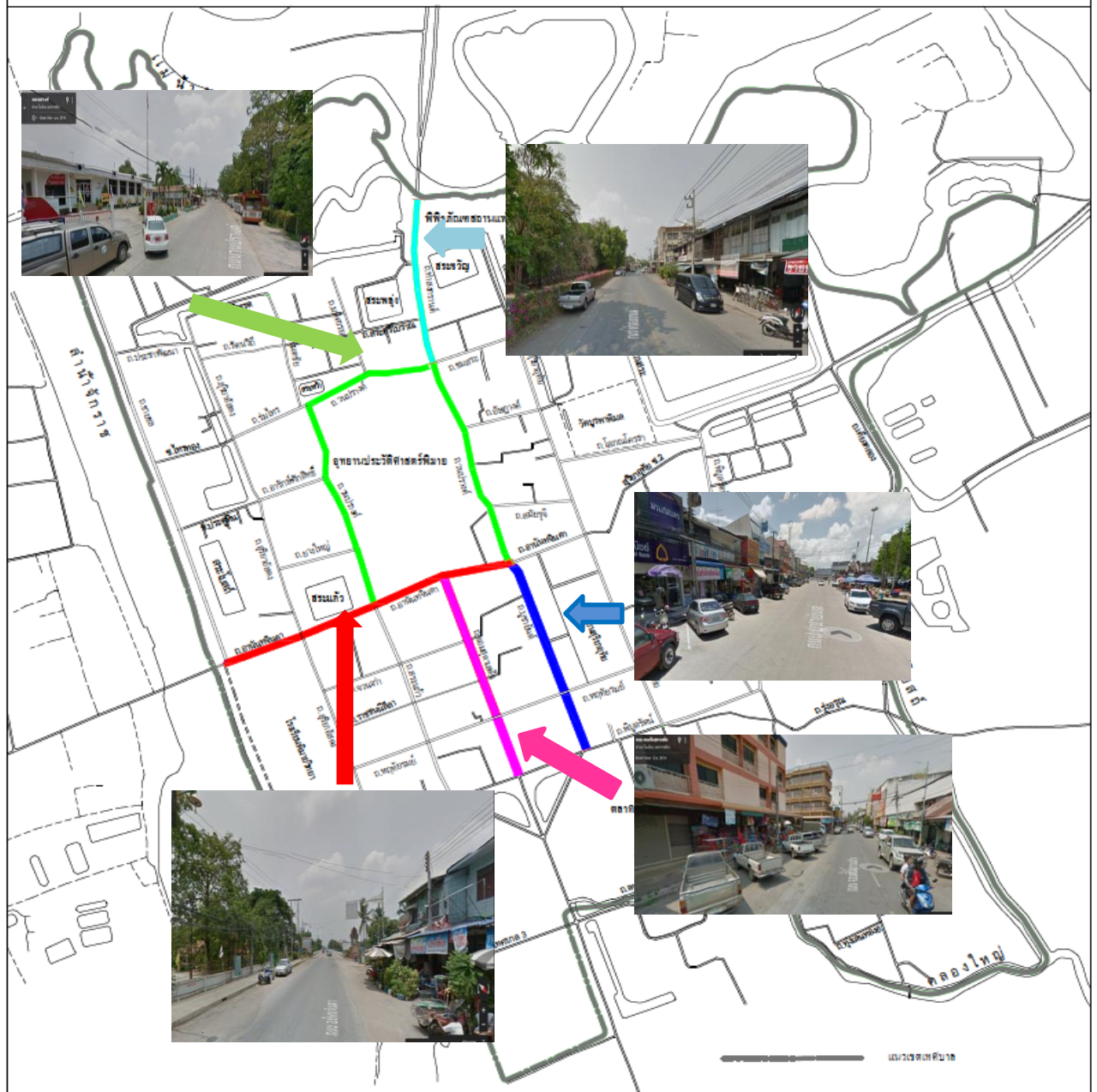
รูปขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าพิมาย

รูปพื้นที่ดำเนินโครงการของเมืองเก่าพินาย

แผนที่แสดงโครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวเมืองเก่า

(สาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์)

แผนที่แสดงโครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เมืองเก่า

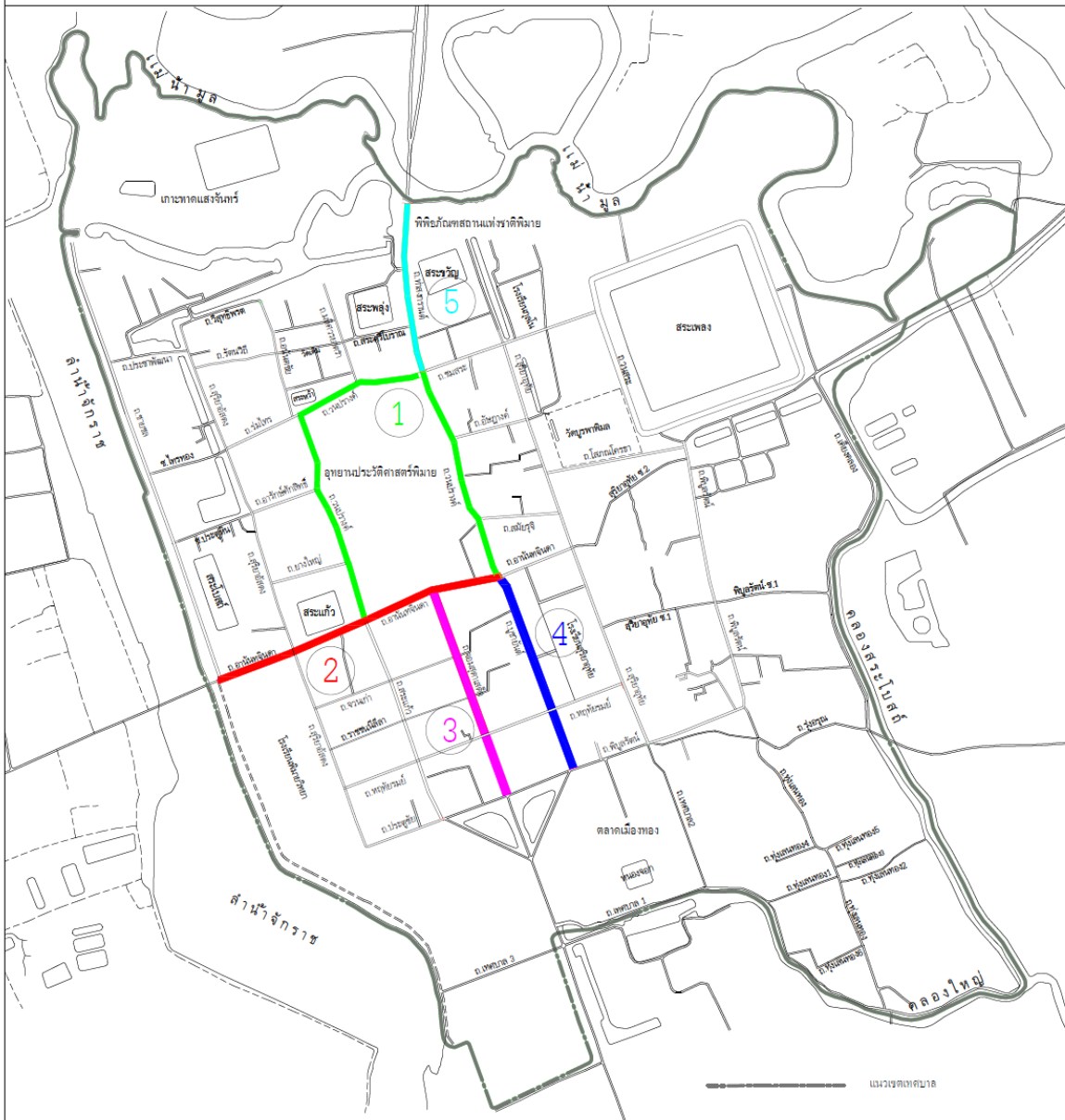
(สาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์)

สถานที่ดำเนินการ

1. ถนนเวียงฟ้า (การปรับปรุงผิว- ท่อระบาย) ระยะทาง 1 + 068 เมตร
2. ถนนอินทนิล ระยะทาง 0 + 416 เมตร
3. ถนนจอมสุโขทัย ระยะทาง 0 + 390 เมตร
4. ถนนราชธานี ระยะทาง 0 + 380 เมตร
5. ถนนท่ารถม้า ระยะทาง 0 + 280 เมตร

แผนที่การดำเนินงานปรับปรุงภูมิทัศน์ เมืองพิมาย
(สาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์)
ตามโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ ๑๐ เมืองเก่า

สถานที่ดำเนินการ

- 1 1. ถนนพรางค์ (การประถมศึกษา- หอนาฬิกา) ระยะทาง 1 + 068 เมตร
- 2 2. ถนนหน้าหจกจินดา ระยะทาง 0 + 415 เมตร
- 3 3. ถนนจอมสุตาสีตัง ระยะทาง 0 + 390 เมตร
- 4 4. ถนนขุนย้านต์ ระยะทาง 0 + 380 เมตร
- 5 5. ถนนท่าสงกรานต์ ระยะทาง 0 + 280 เมตร

๓.๖ เมืองเก่านครศรีธรรมราช

นำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

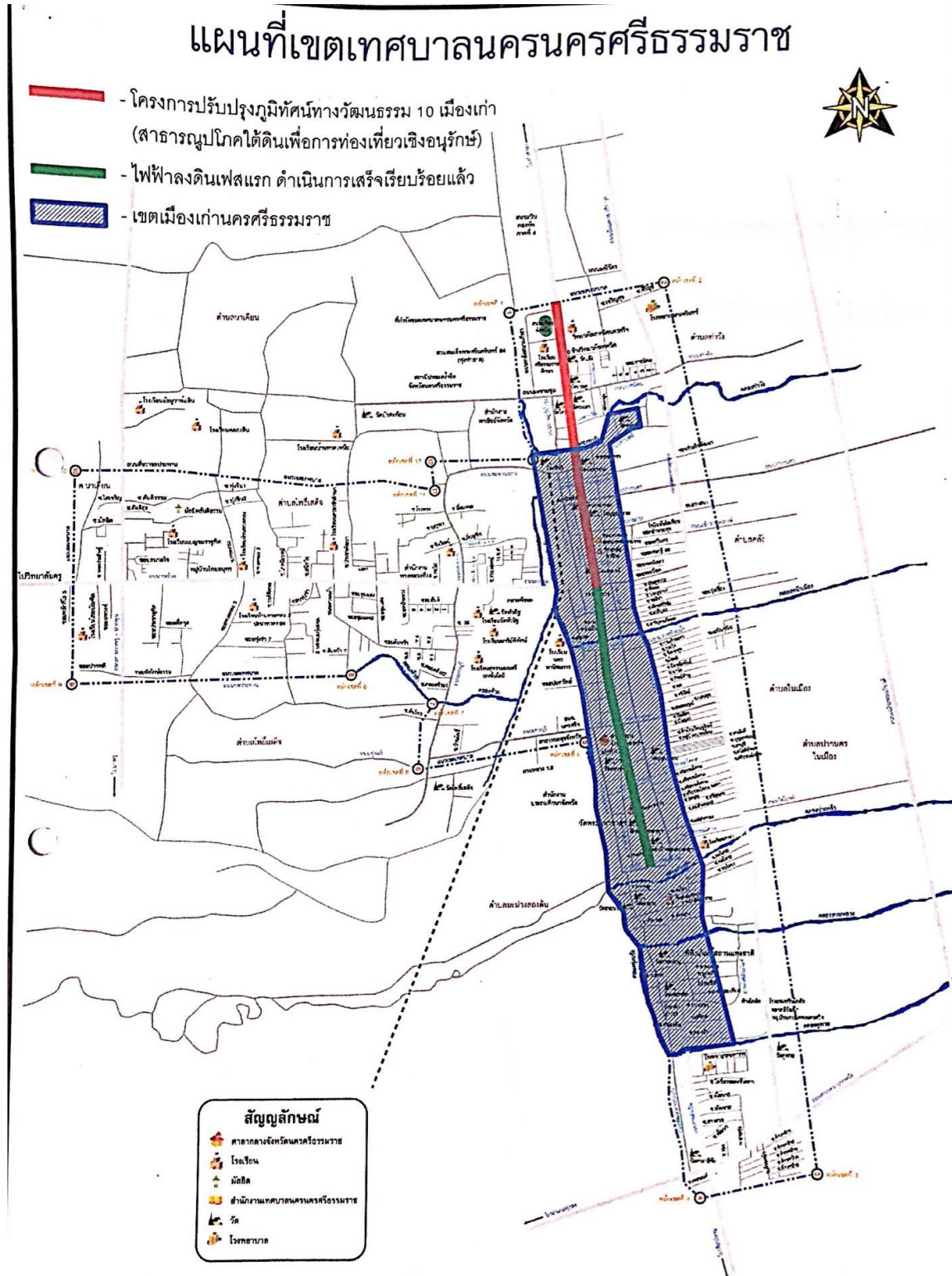
- บริเวณถนนราชดำเนิน (ระยะแรก)
- บริเวณถนนราชดำเนิน (ระยะที่ ๒ ต่อเนื่องจากระยะแรก)

ความสำคัญคือ

ถนนราชดำเนินช่วงแยกตลาดแขก ถึงคลองท่าวัง เป็นพื้นที่ศูนย์กลางเมือง และย่านการค้าเดิม, ซึ่งมีอาคารสถานที่สำคัญ คือวัดวาอาราม, มัสยิด, เจดีย์ยักษ์, สวนพระเงิน, สถานที่ราชการ, ศาลเจ้า, สถานศึกษา และอาคารตึกแถวซึ่งเป็นอาคารรุ่นเก่า ส่วนถนนราชดำเนินช่วงคลองท่าวัง ถึงสนามกีฬา ซึ่งสุดเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เป็นที่ตั้งสถานที่ราชการ, สถานศึกษา, วัดวาอาราม และสนามกีฬา โดยสถานที่แต่ละหน่วยตั้งอยู่บนที่ดินผืนใหญ่ มีสภาพแวดล้อมเป็นธรรมชาติ ปกคลุมด้วยพรรณไม้ใหญ่ทั้งสองฟากถนนราชดำเนิน และพื้นที่ภายในเหมาะแก่การใช้สอย จึงควรดูแลรักษาให้มีสภาพแวดล้อมเป็นธรรมชาติในเขตเมือง รักษาความโล่งโดยไม่ให้มีสิ่งรกรุงรังกีดขวาง ดังนั้น ถ้าไม่มีเสาไฟฟ้าและสายสื่อสาร จะทำให้ได้รับประโยชน์ เช่น

- ทศนียภาพบ้านเมืองมีความสวยงามเป็นระเบียบ
- ลดอุบัติเหตุและอุปสรรคจากการจราจร
- เพิ่มความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จากเหตุสายไฟพันเกลียว ซึ่งนำไปสู่ระบบไฟฟ้าลัดวงจรเกิดไฟลุกไหม้
- ส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของเมืองเก่า เห็นคุณค่าทางงานสถาปัตยกรรม, ศิลปกรรม, ประวัติศาสตร์ โดยผ่านมุมมองจากอาคาร หรือตึกเก่าที่เห็นชัดโดยไม่มีอะไรบดบัง

- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพราะถนนราชดำเนินเป็นแกนของเมือง เชื่อมส่วนต่าง ๆ และมีโบราณสถานต่าง ๆ มากมาย
- ส่งเสริมแหล่งพาณิชยกรรม ย่านการค้า

รูปพื้นที่ดำเนินโครงการของเมืองเก่านครศรีธรรมราช

สัญลักษณ์

- ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
- ▲ สำนักงานเทศบาลนครนครศรีธรรมราช
- ✚ โรงพยาบาล
- ✚ โรงเรียน, สถานศึกษา
- ✚ มัสยิด
- ✚ วัด

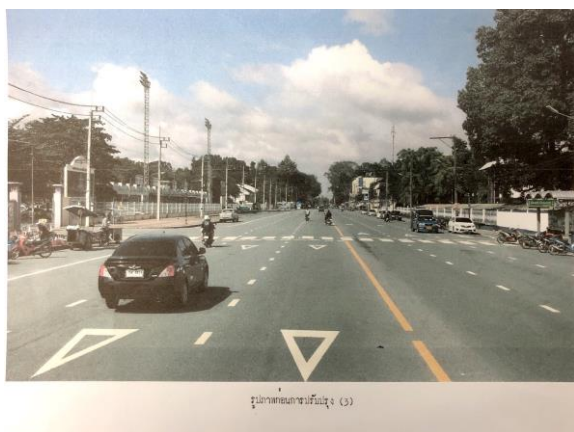
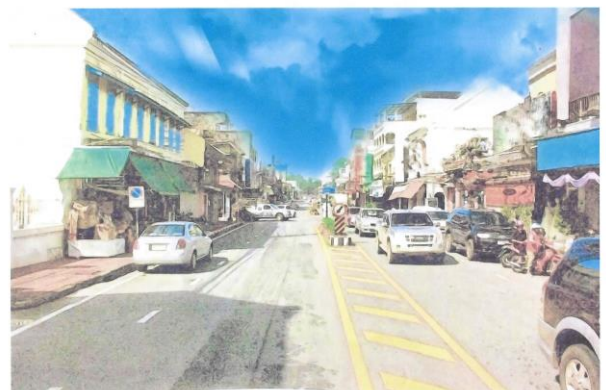

แสดงภาพจำลอง ก่อนดำเนินการ และหลังดำเนินการ

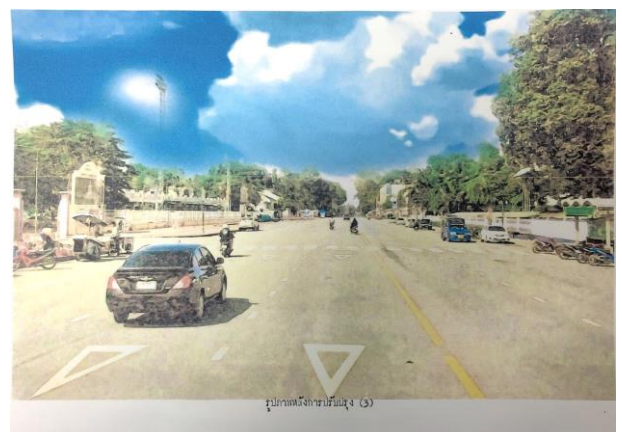
ภาพก่อนดำเนินการ

ภาพหลังดำเนินการ

รูปภาพก่อนดำเนินการ (3)

รูปภาพหลังดำเนินการ (3)

๓/๓/ เมืองเก่าสงขลา

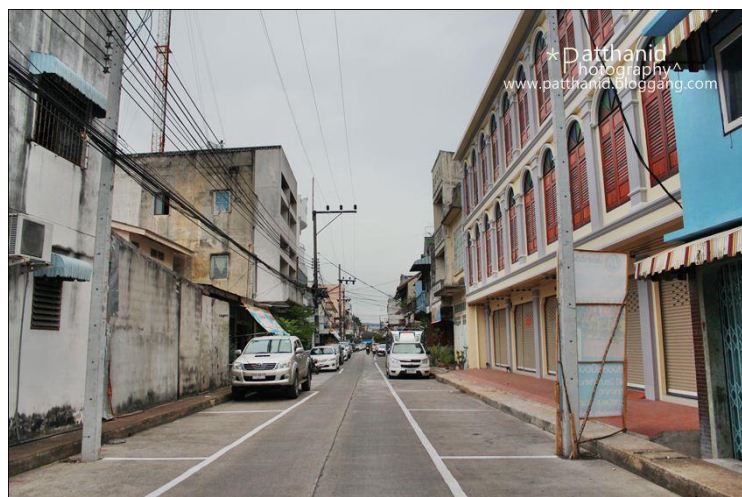
นำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

- ระยะที่ ๑ ถนนนครใน
- ระยะที่ ๒ ถนนนางงาม ถนนสงขลาบุรี ถนนพัทลุง ถนนนครนอก
- ระยะที่ ๓ ถนนนครนอก

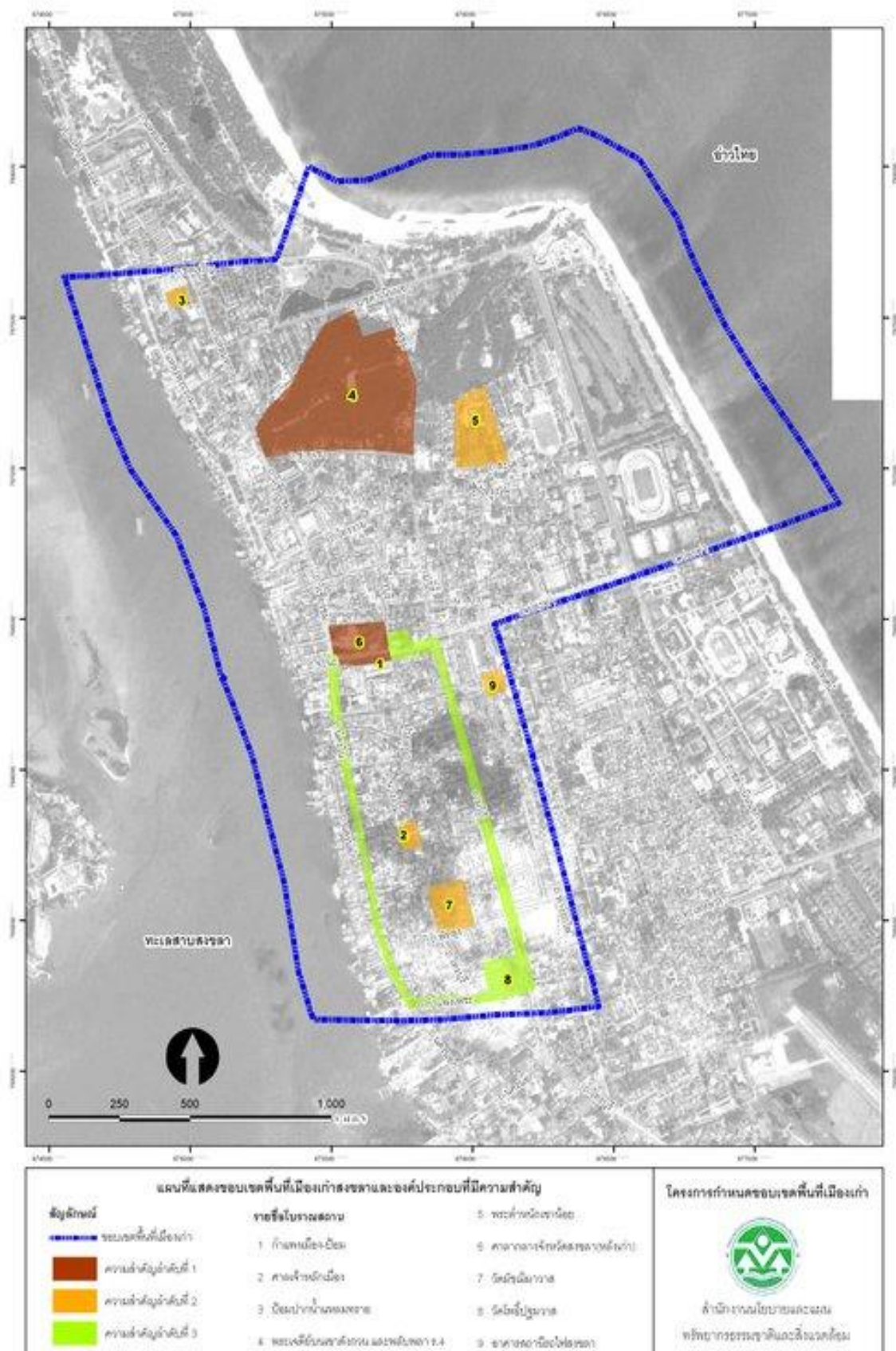
ซึ่งระยะที่ ๑-๓ เทศบาลนครสงขลาได้รับงบประมาณจากจังหวัดสงขลาในการดำเนินการแล้ว) คงเหลือที่นำมาขอตามโครงการนี้ในระยะที่ ๔ และระยะที่ ๕ ดังต่อไปนี้

- ระยะที่ ๔ ถนนไทรบุรี
 - ระยะที่ ๕ ถนนรองเมือง ถนนจะนะ ถนนซอยย่อยเชื่อมถนนนางงาม และถนนนครใน
- ความสำคัญ คือ

เป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าสงขลา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เป็นถนนสายหลักของเมือง ผ่านย่านชุมชนในเขตเมืองเก่า ซึ่งจะเป็นการเปิดมุมมองใหม่ ของเมือง ให้ผู้มาเยือนสามารถเห็นสถาปัตยกรรมดั้งเดิมของเมืองได้เป็นอย่างดี

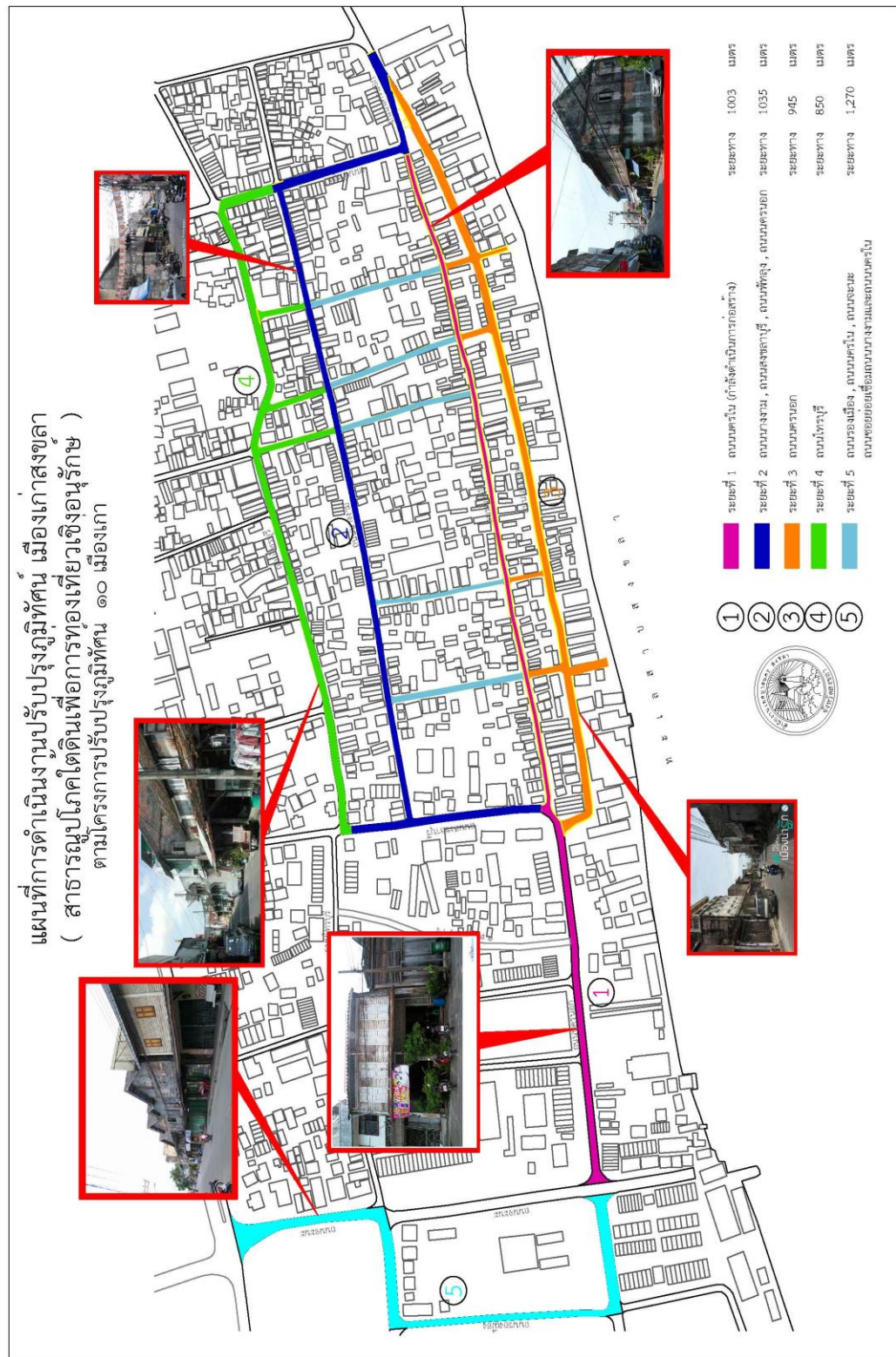

รูปขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าสงขลา

รูปพื้นที่ดำเนินโครงการของเมืองเก่าสงขลา

- ระยะที่ ๔ ถนนไทรบุรี
- ระยะที่ ๕ ถนนรองเมือง ถนนจะนะ ถนนซอยย่อยเชื่อมถนนนางงาม และถนนนครใน

๗.๘ เมืองเก่าลำพูน

นำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

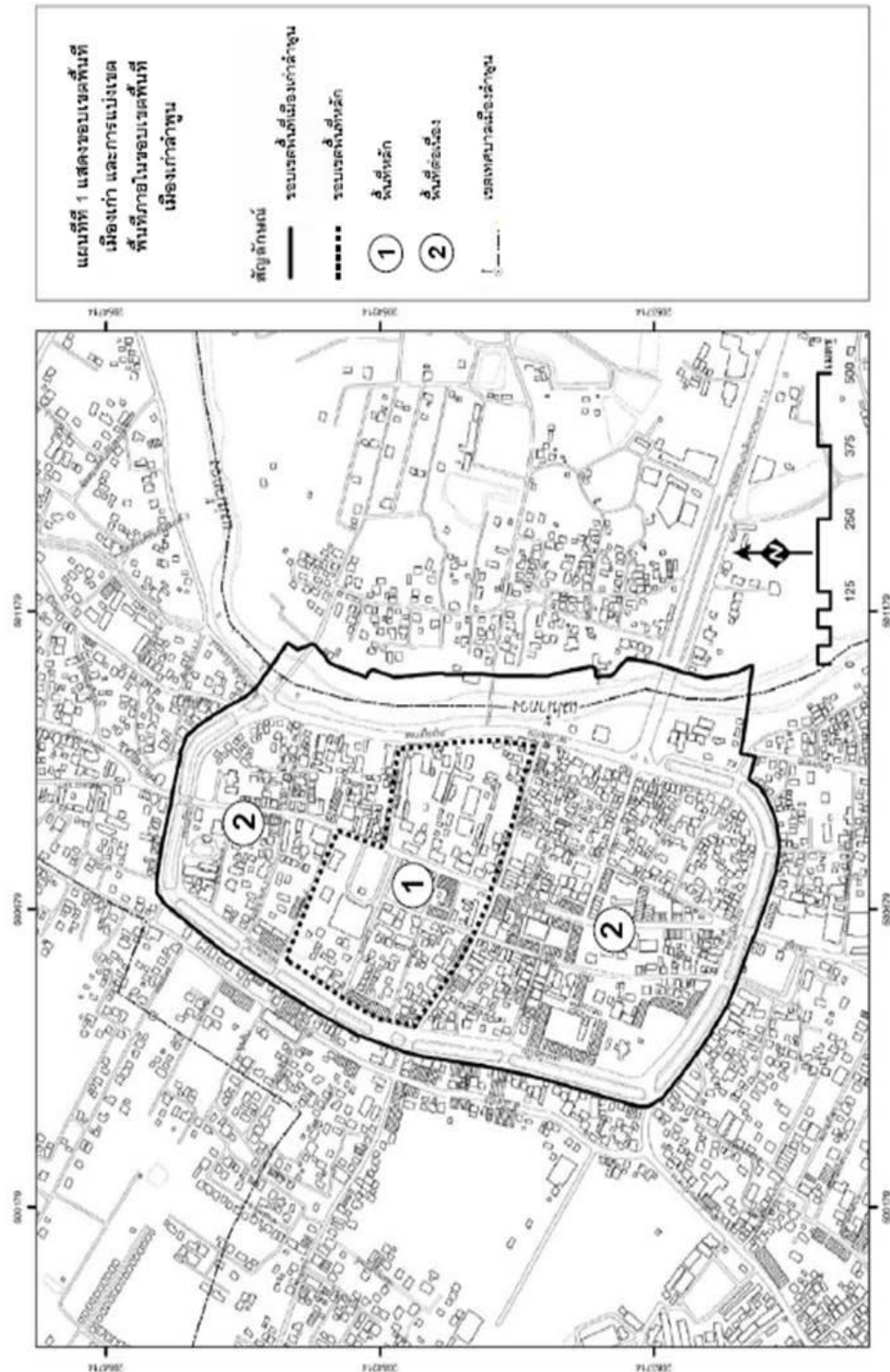
- บริเวณถนนรอบเมืองใน (ต่อเนื่องจากโครงการเดิม) ระยะทางประมาณ ๑,๒๐๐ เมตร
- ถนนรอบเมืองนอก ระยะทางประมาณ ๒,๒๐๐ เมตร
- ถนนชัยมงคล และถนนมุกดา ระยะทางประมาณ ๕๐๐ เมตร

ความสำคัญ คือ

ลำพูน เป็นเมืองที่มีลักษณะและวิวัฒนาการทางสังคมที่สืบต่อมาจากยุคต่างๆ มีรูปแบบของสถาปัตยกรรม ศิลปะ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่ปรากฏอยู่บริเวณถนนสายหลักของเมือง เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ต้องรักษาให้ดำรงอยู่ ไว้เป็นมรดกของอนุชนรุ่นหลัง ตลอดจนเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาเชิงท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ถนนเส้นที่เลือกเพื่อดำเนินการเป็นถนนที่เชื่อมต่อกับถนนสายหลักของเมือง เป็นโครงการต่อเนื่องจากถนนสายหลักที่ได้ดำเนินการแล้ว และถนนทั้ง ๓ เส้นดังกล่าวเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าลำพูน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔ การดำเนินโครงการดังกล่าวนี้ จะเป็นการอนุรักษ์และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม ที่ดีของเมืองลำพูน โดยเทศบาลได้ดำเนินการตามกรอบการพัฒนาของแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าลำพูน มาโดยตลอดและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อคงไว้ซึ่งคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม คงไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของความเป็นเมืองลำพูน ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

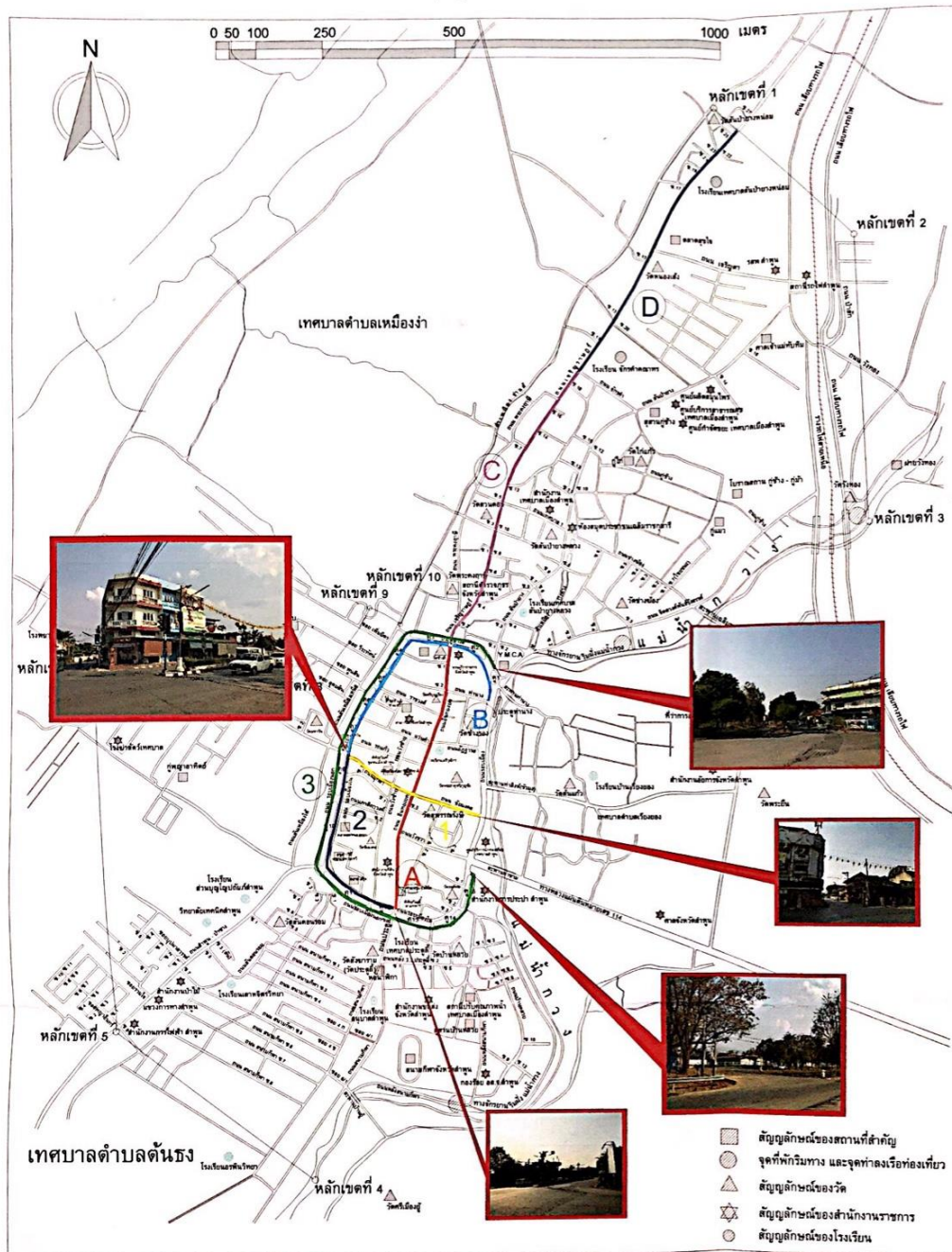

รูปขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าลำพูน

รูปพื้นที่ดำเนินโครงการของเมืองเก่าลำพูน

แผนที่การดำเนินงานปรับปรุงภูมิทัศน์ เมืองลำพูน (สาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) ตามโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ ๑๐ เมืองเก่า

- ① บริเวณถนนชัยมงคล และถนนมุกดา ระยะทางประมาณ 500 เมตร
- ② บริเวณถนนรอบเมืองใน ระยะทางประมาณ 1,200 เมตร
- ③ บริเวณถนนรอบเมืองนอก ระยะทางประมาณ 2,200 เมตร

โครงการที่ดำเนินการเสร็จแล้ว

- A ระยะที่ 1 บริเวณถนนอินทโยช
- B ระยะที่ 2 บริเวณถนนในเขตเมืองเก่า
- C ระยะที่ 3 บริเวณถนนเจริญราษฎร์ฝั่งตะวันออก
- D ระยะที่ 4 บริเวณถนนเจริญราษฎร์ฝั่งตะวันตก

๓.๙ เมืองเก่าน่าน

นำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

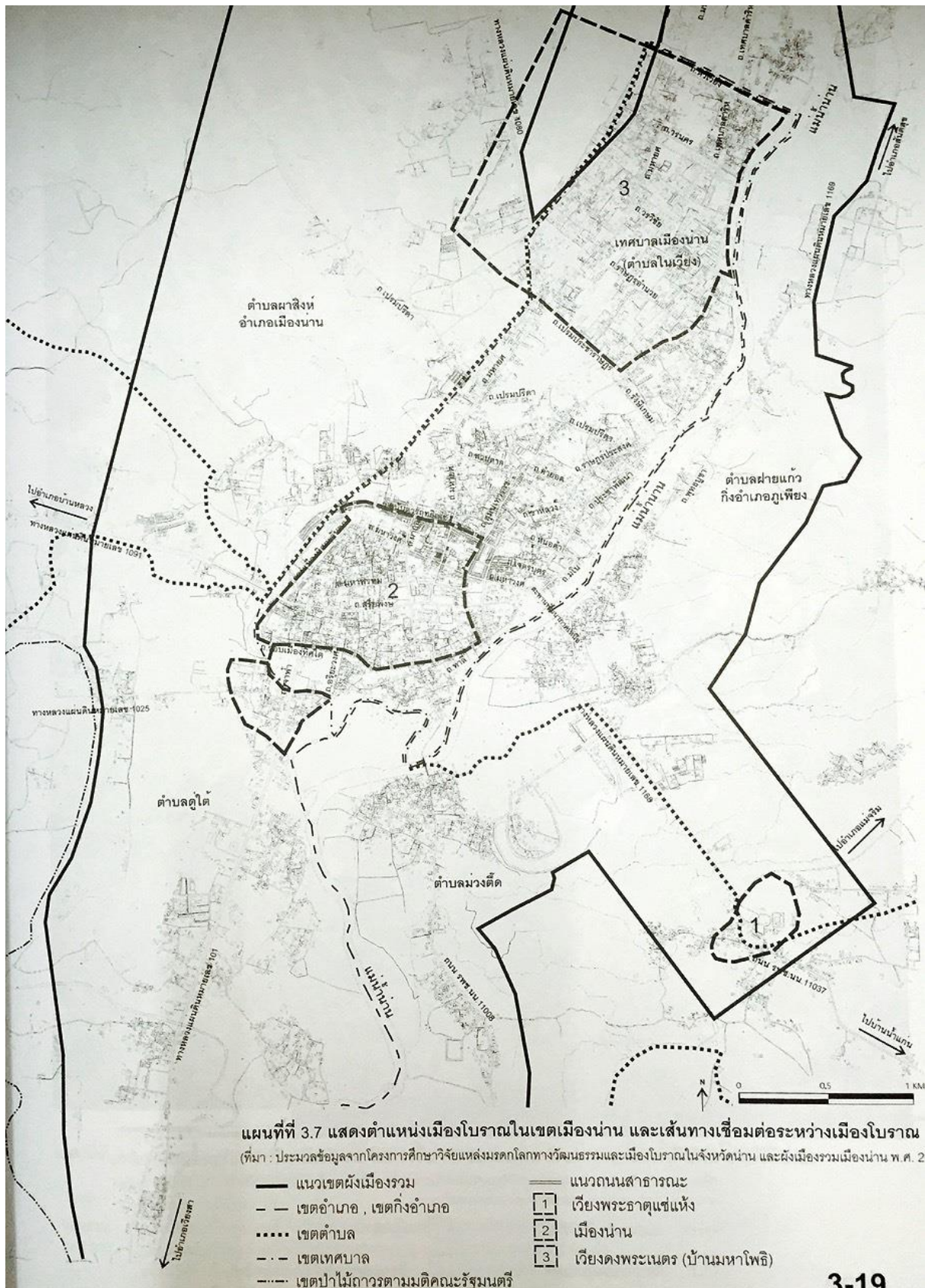
- ถนนมหาพรม ถนนอริยวงศ์ ช่วงสี่แยกโรงเรียนราชานุบาล - สำนักงานสถิติแห่งชาติ ระยะทาง ๔๔๐ เมตร

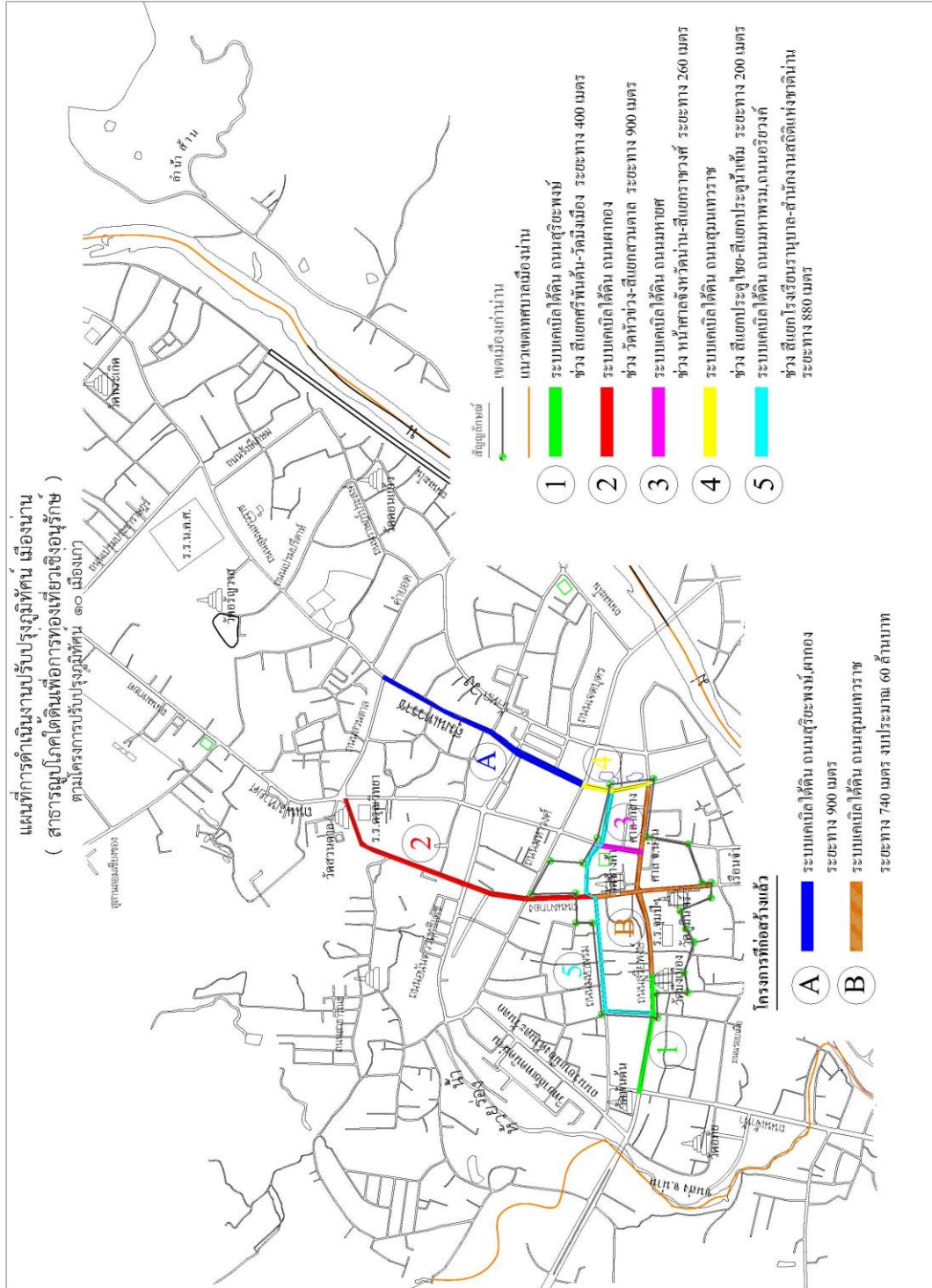
ความสำคัญ คือ

เป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าน่าน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๔ เป็นถนนที่เชื่อมต่อไปยังแหล่งที่อุดมไปด้วยทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวหลากหลายประเภท เช่น ชวงเมือง วัดภูมินทร์ หอคำในคุ้มหลวง วัดพระธาตุช้างค้ำ และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวตามลำดับ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับการเริ่มต้นท่องเที่ยวเมืองน่าน ซึ่งสามารถเดินทางต่อไปได้ทุกทิศทาง และเป็นตำแหน่งที่อยู่ค่อนข้างตรงกึ่งกลางเขตเมืองเก่าพอดี จะได้เป็นการเปิดมุมมองใหม่ให้กับเมือง และนักท่องเที่ยวก็จะได้เห็นภูมิทัศน์ที่สวยงามของเมืองเก่าได้รับชมศิลปสถาปัตยกรรมชั้นสูง และงานประเพณี ซึ่งเป็นเหมือนภาพตัวแทนเอกลักษณ์ของเมืองน่าน และเห็นในส่วนของความทันสมัยของเมืองในคราวเดียว

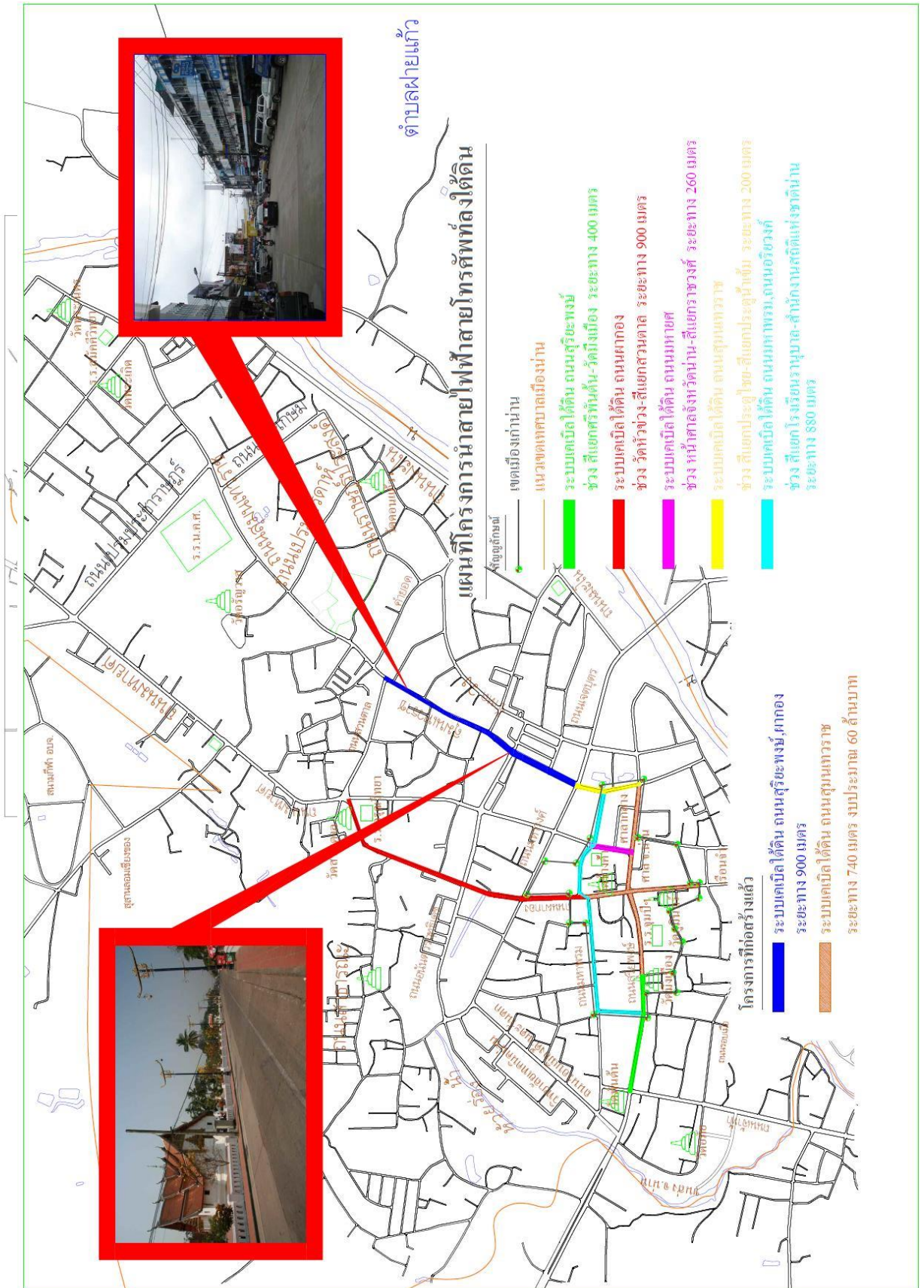
รูปพื้นที่ขอบเขตเมืองเก่าท่าน

รูปแผนที่ดำเนินการ

รูปพื้นที่ดำเนินโครงการของเมืองเก่าฉะ

๓.๑๐ เมืองเก่าพิษณุโลก

นำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

- ช่วงที่ ๑ ถนนบรมไตรโลกนารถ จากแยกถนนนเรศวร ถึงแยกถนนมหาธรรมราชา ระยะทาง ๒๐๐ เมตร

ความสำคัญคือ เป็นสถานที่ตั้งของเนินดินอะแซหุ่นกี้ และ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าพระยาจักรี และ ๒. เป็นสถานที่ตั้งของโครงการก่อสร้างสวนสาธารณะกลางเมืองพิษณุโลก (CENTRAL PARK)

- ช่วงที่ ๒ ถนนมหาธรรมราชา จากแยกถนนบรมไตรโลกนารถถึงแยกถนนเอกาทศรถ ระยะทาง ๒๓๐ เมตร

ความสำคัญคือ เป็นบริเวณแนวกำแพงโบราณเมืองพิษณุโลก

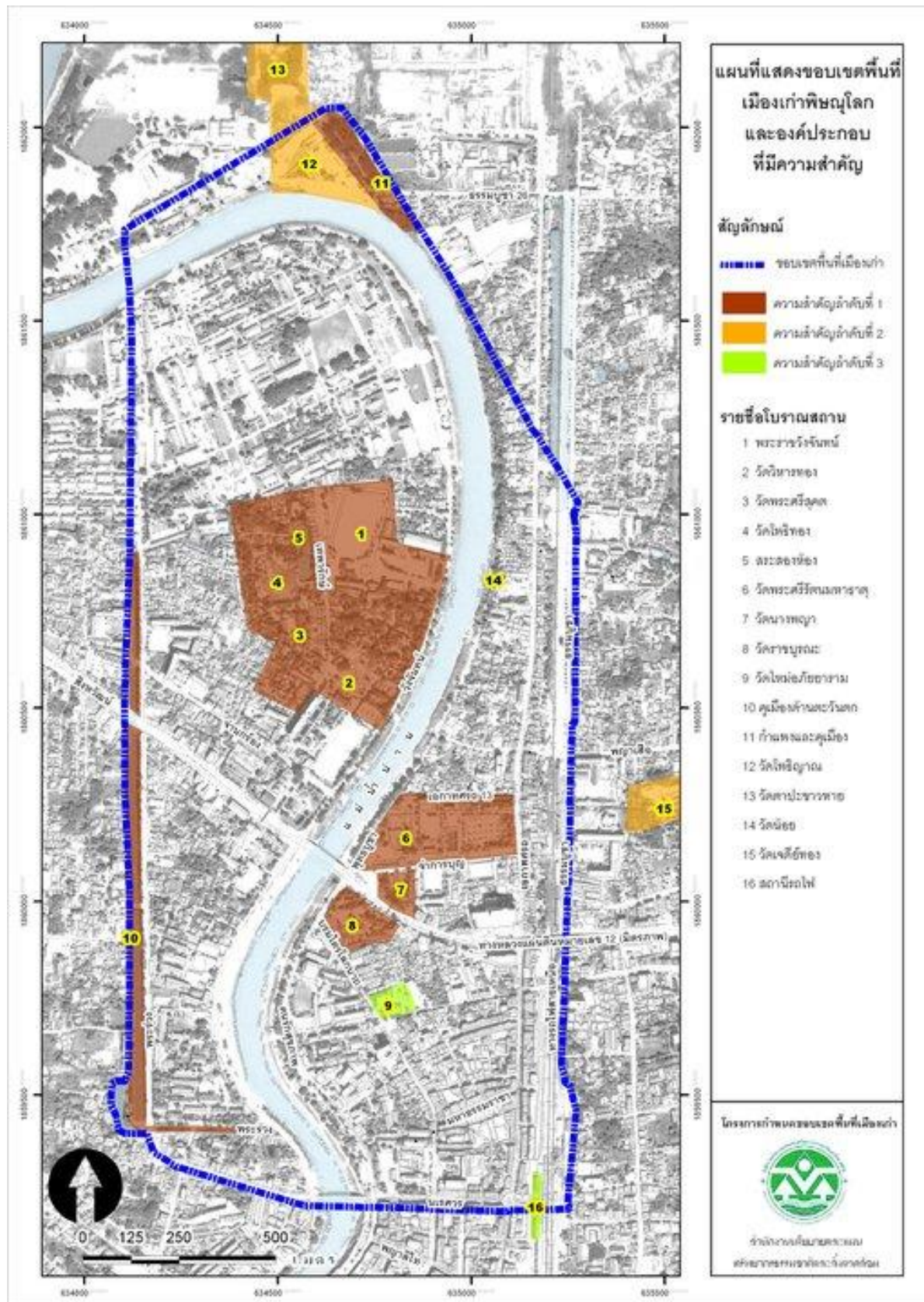
- ช่วงที่ ๓ ถนนเอกาทศรถ จากแยกวงเวียนสถานีรถไฟถึงแยกวัดธรรมจักร ระยะทาง ๑,๖๗๐ เมตร

ความสำคัญคือ เป็นบริเวณแนวกำแพงโบราณเมืองพิษณุโลก ปัจจุบันจึงเหลือเพียงกำแพงดินบางจุด ที่เห็นได้ชัด ในขณะนี้ คือ บริเวณวัดโพธิญาณซึ่งอยู่ทางเหนือใกล้ ๆ ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช บริเวณวัดน้อย ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกใกล้ทางรถไฟ และบริเวณสถานีตำรวจภูธร จังหวัดพิษณุโลก

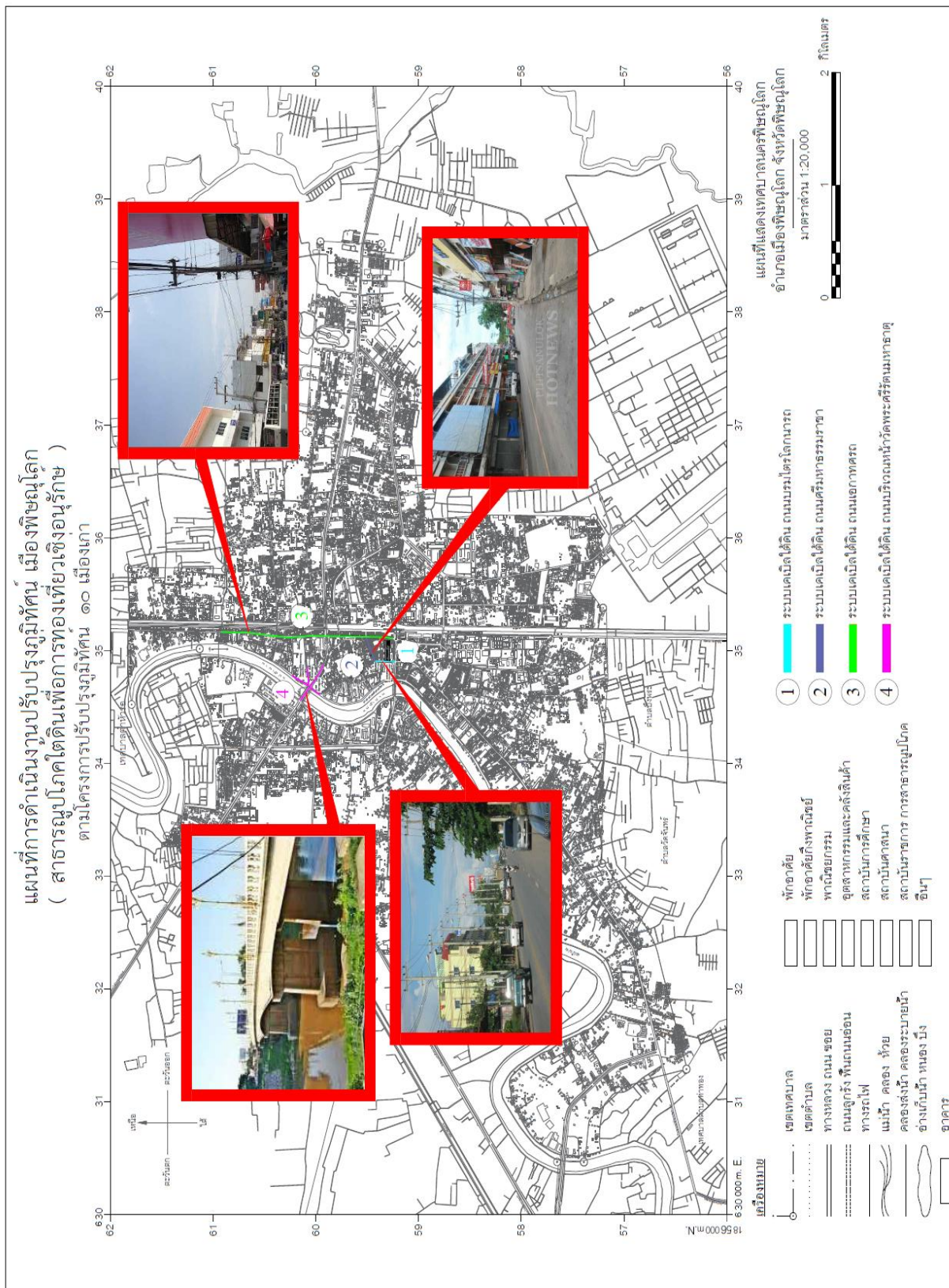
- ช่วงที่ ๔ พื้นที่บริเวณหน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ และสะพานนเรศวร ระยะทาง ๘๖๐ เมตร

ความสำคัญคือ เป็นสถานที่ตั้งพระพุทธรชินราชและวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งทั้งหมดเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าพิษณุโลก

รูปขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าพิษณุโลก

รูปพื้นที่ดำเนินการ

๘. ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๐-๒๕๖๑

๙. ผลกระทบของเสาไฟฟ้าและสายสื่อสาร ที่มีต่อเมืองเก่าทั้ง ๑๐ แห่ง

ผลกระทบต่อเมือง

- ๙.๑ ทศนิยมภาพกรงรัง ดูไร้ระเบียบ
- ๙.๒ เกิดอันตรายต่อผู้ใช้ทางเท้า
- ๙.๓ อุบัติเหตุจากรถชนเสาไฟฟ้า
- ๙.๔ เป็นอุปสรรคต่อการจราจร
- ๙.๕ ถ้าสายไฟพันเกลียว จะนำสู่ระบบไฟฟ้าลัดวงจร อาจเกิดไฟลุกไหม้ได้

๑๐. ขั้นตอนดำเนินการ

- ๑๐.๑ จัดตั้งสำนักงานประสานงานโครงการ
- ๑๐.๒ ลงนามความร่วมมือในการจัดการโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่มรดกทางวัฒนธรรม ๑๐ เมืองเก่า ระหว่างหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หน่วยงานการสื่อสาร (TOT CAT TT&T TRUE ฯลฯ)
- ๑๐.๓ เทศบาล ประสานการปฏิบัติกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัด หน่วยงานการสื่อสาร การประปาส่วนภูมิภาค เคเบิล CCTV ฯลฯ
- ๑๐.๔ กำหนดพื้นที่เป้าหมายและระยะเวลาในการดำเนินงาน
- ๑๐.๕ เทศบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันสำรวจประมาณราคา และประสานงานร่วมกัน
- ๑๐.๖ สรุปรวบรวมค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องเสนอจัดทำคำของบประมาณ

๑๑. งบประมาณ

ใช้งบประมาณทั้งสิ้น จำนวน ๒,๓๐๐,๖๓๙,๓๔๑ บาท โดยมีรายละเอียดค่าใช้จ่าย ดังนี้

- ๑๑.๑ เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล ในรูปแบบของเงินอุดหนุน จำนวน ๒,๑๕๐,๖๓๙,๓๔๑ บาท(เป็นงบประมาณส่วนของไฟฟ้า งบประมาณส่วนของการสื่อสารฯ และงบในส่วนของ อปท.) (งบประมาณช่องที่ ๑ + งบประมาณช่องที่ ๒ + งบประมาณช่องที่ ๔) โดยให้เทศบาลทั้ง ๑๐ แห่ง เป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้เกิดความคล่องตัว สามารถควบคุมระยะเวลาการดำเนินการได้ ลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ดำเนินโครงการ ตามรายละเอียดการดำเนินงานของเมืองเก่าแต่ละเมือง
- ๑๑.๒ เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล ในรูปแบบของเงินอุดหนุน ให้กับกรมศิลปากร ในการดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดี สำหรับเมืองเก่าทั้ง ๑๐ เมือง จำนวน ๑๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี ช่องที่ ๓)

เมืองเก่า	งบประมาณส่วนของไฟฟ้า			งบประมาณส่วนของการสื่อสาร	งบประมาณในส่วนของการขาดคืนทางโบราณคดี	งบในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น				งบประมาณรวม
	งานไฟฟ้า	งานโยธา	รวม			งาน	งานไฟฟ้า	งานสาธารณูปโภค/ก่อสร้างจริง	รวม	
เมืองเก่าเชียงใหม่	๓๑๕,๖๕๙,๐๐๐	๒๐๐,๙๓๐,๐๐๐	๕๑๖,๕๘๙,๐๐๐	๒๓๑,๕๐๗,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๒๖,๓๐๐,๖๖๗	๒๖,๓๐๗/๗,๓๓๓	๑๒๘,๖๗๔,๐๐๐	๑๒๘,๖๗๔,๐๐๐	๘๙๑,๗๖๔,๐๐๐
เมืองเก่าลำปาง	๗๕,๒๗๙,๐๐๐	๖๒,๐๓๗,๐๐๐	๑๓๗,๓๑๖,๐๐๐	๑๐๗,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	-	๒๕๙,๓๑๖,๐๐๐
เมืองเก่ากำแพงเพชร	๒๕,๓๕๖,๙๐๐	๑๖,๘๗๒,๖๐๐	๔๒,๒๒๙,๕๐๐	๑๗,๔๐๖,๗๙๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	-	๗๕,๖๒๖,๒๙๐
เมืองเก่าสุพรรณบุรี	๓๕,๖๒๑,๐๐๐	๒๓,๘๘๔,๐๐๐	๕๙,๕๐๕,๐๐๐	๑๐,๗๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	-	๘๕,๒๐๕,๐๐๐
เมืองเก่าพิจิตร	-	-	-	๒๗,๕๗๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	๗,๗๕๔,๔๗๗	-	๗,๗๕๔,๔๗๗	๕๒,๓๕๙,๔๗๗
เมืองเก่าศรีนครราชสีมา	๑๑๔,๓๕๕,๖๐๘	๙๐,๑๓๘,๑๙๑	๒๐๔,๔๙๓,๗๙๙	๘๖,๕๕๗,๗๖๒	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	-	๒๒๘,๑๕๓,๕๖๑
เมืองเก่าสงขลา*	๑๐๐,๘๐๐,๐๐๐	๙๐,๐๐๐,๐๐๐	๑๙๐,๘๐๐,๐๐๐	-	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	-	๒๐๕,๘๐๐,๐๐๐
เมืองเก่าลำพูน	๖๔,๒๐๖,๐๐๐	๕๓,๙๓๕,๐๐๐	๑๑๘,๑๔๑,๐๐๐	๕๐,๗๔๑,๗๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	-	๑๘๓,๘๗๘,๗๐๐
เมืองเก่าภูเก็ต	๑๐,๓๑๐,๐๐๐	๑๖,๑๗๐,๐๐๐	๒๖,๔๘๐,๐๐๐	๒๖,๓๓๗,๖๓๑	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	-	๖๗,๘๑๗,๖๓๑
เมืองเก่าพิษณุโลก	๑๓๙,๓๐๔,๙๖๐	๗๓,๔๓๒,๙๖๐	๒๑๒,๗๓๗,๙๒๐	๓๓,๗๕๖,๒๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	๑๒,๑๗๖,๗๖๒	๕,๐๘๕,๓๑๘	๑๗,๒๖๒,๐๘๐	๒๕๑,๗๙๙,๙๘๐
รวม	๑,๔๘๑,๒๔๔,๒๙๙			๕๑๓,๗๐๐,๔๘๓	๑๕๐,๐๐๐,๐๐๐	๑๕๕,๖๗๔,๕๕๙				๒,๒๐๐,๖๗๙,๓๔๑

- หมายเหตุ :
1. งบประมาณในส่วนของไฟฟ้า อ้างอิงจากประมาณการของกรไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
 2. งบประมาณในส่วนของการสื่อสาร อ้างอิงจากประมาณการของบริษัทไทยทีโอที จำกัด (มหาชน)
 3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
 4. งบประมาณในส่วนของการปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

๑๒. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านการรักษาอัตลักษณ์เมืองเก่าและการฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม

- สามารถพัฒนาและปรับสภาพภูมิทัศน์เมือง โดยเฉพาะบริเวณเขตเมืองเก่าให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม

- ส่งเสริมให้เป็นถนนตัวอย่างด้านวัฒนธรรม ให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต

- เป็นการอนุรักษ์และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม ที่ดีของทั้ง ๑๐ เมืองเก่า

ด้านการท่องเที่ยว

- สามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน สร้างมิติการท่องเที่ยวเชิงความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์

- รองรับการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเมือง

- สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชม และมีการหมุนเวียนเม็ดเงินพัฒนาระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวมากขึ้น

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

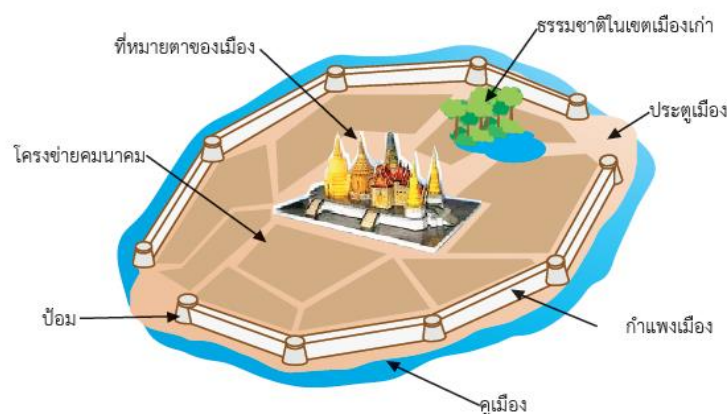
- ส่งเสริมอาชีพ กระจายรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น จากการเดินทางมาเที่ยวชมเมืองเก่าลำพูนของนักท่องเที่ยว

- ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สภาพบ้านเมืองมีความน่าอยู่อาศัย ประชาชนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

- สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในเขตเทศบาล

ด้านระบบสาธารณูปการ

- การส่งและจ่ายกระแสไฟฟ้าจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะระบบสายเคเบิลใต้ดิน จะลดผลกระทบของฟ้าผ่า พายุลมแรง หรือแม้กระทั่งฝนตก จึงทำให้การจ่ายกระแสไฟฟ้าเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ค่าบำรุงรักษาน้อยและสายเคเบิลใต้ดินก็มีอายุการใช้งานยาวนานกว่า

บทส่งท้าย

กรอบแนวคิดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเมืองเก่าลำพูน
เพื่อนำไปสู่ การเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

๑. กรอบแนวคิดในการดำเนินโครงการ

ตามที่ คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า โดยความเห็นชอบของ คณะรัฐมนตรี ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่ากลุ่มที่ ๑ โดยประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าลำพูนตามมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๔ เทศบาลเมืองลำพูนได้ดำเนินการพัฒนาเมืองตามแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าลำพูน ซึ่งการปรับปรุงภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมเป็นโครงการที่สำคัญของแนวทางการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ด้วย โดยการดำเนินโครงการ สาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นโครงการที่ทำให้เทศบาลเมืองลำพูนได้รับรางวัล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ด้านการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี และได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ด้านการเสริมสร้าง เครือข่าย รัฐ เอกชน และประชาสังคม โดยเทศบาลได้วางกรอบแนวคิดในการดำเนินงานไว้ดังนี้

การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเมืองเก่าลำพูนเพื่อนำไปสู่ การเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

๒. ความเป็นชีวิตชีวาที่กลับมา

จากการเป็นเมืองเก่ากลุ่มที่ ๑ ของเมืองลำพูน และการดำเนินการตามกรอบแนวคิดการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเมืองเก่าลำพูน ๗ ประการ ทำให้ลำพูนได้ความเป็นชีวิตชีวาที่กลับมาดังจะเป็นได้จากการดำเนินโครงการต่างๆ อาทิ

๒.๑ โครงการอนุรักษ์เขื่อนพื้นถิ่น คุ้มเจ้า บ้านเก่า

โครงการปรับปรุงบ้านเก่าเมืองลำพูนเพื่อการอนุรักษ์

๒๕ การส่งเสริมศิลปนิพนธ์ตามโครงการเยือนศิลปนิพนธ์หรือศูนย์

๒๖ การรื้อฟื้นประเพณีและวัฒนธรรม นำรณูปโภคมาใช้ในการพิธีสำคัญต่างๆ

การใช้รณูปโภคในงานประเพณี

วัดพระธาตุหริภุญชัย ได้จัดทำรณูปโภค ขนาดสูงประมาณ 7 เมตร เพื่อใช้ในการงานประเพณีสำคัญต่างๆ อาทิ ประเพณีสงกรานต์พระบรมธาตุหริภุญชัย (งานวันเปิดเมือง) ที่จะจัดขึ้นในปี 26 เมษายน - 2 พฤษภาคม 2558

ภายหลังการดำเนินโครงการได้ใช้ถนนสายหลักของเมืองในการดำเนินโครงการทางด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

ขบวนตานก๋วยสลาก

๒๗ การปรับเปลี่ยนหน้าตาอาคารในเขตพื้นที่เมืองเก่า เป็นต้น

ภาคผนวก

เกริ่นนำเมืองเก่า

“เมืองเก่า” หมายถึง เมืองหรือบริเวณของเมืองที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะแห่งสืบต่อมาแต่กาลก่อน หรือมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือมีลักษณะจำเพาะของสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์ มีคุณค่าทางศิลปะ โบราณคดีหรือประวัติศาสตร์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติ และการรักษาคุณค่าและความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเมืองเก่าไว้ เพื่อต่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นของประเทศ สิ่งก่อสร้างและองค์ประกอบเมืองที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเก่ามีศักยภาพสูงในการส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นำภาคภูมิใจของชุมชน สามารถเสริมสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของจังหวัดและประเทศ ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านกายภาพและสังคมวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว ประกอบกับเมืองเก่าเป็นที่ตั้งของชุมชนขนาดใหญ่ มีการพัฒนาเมืองในรูปแบบต่างๆ จึงทำให้เกิดการบุกรุกทำลายและทำให้เมืองเก่าเสื่อมคุณค่า

การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าในประเทศไทย เริ่มต้นในพื้นที่กรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งเป็นเมืองเก่าของกรุงเทพมหานครที่สามารถดำเนินการสัมฤทธิ์ผลได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการพัฒนาเมืองเก่าตามแนวทางการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญกับความสมดุลของระบบนิเวศน์ สภาพเศรษฐกิจชุมชน และสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน และเพื่อให้บริเวณเมืองเก่าสามารถดำรงคุณค่าความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติไว้ได้ พร้อมไปกับการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและยั่งยืนของประชาชน จึงได้ขยายการดำเนินงานไปยังพื้นที่เมืองเก่าอื่นๆ ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ทำหน้าที่วางนโยบาย กำหนดพื้นที่จัดทำแผนแม่บท แนวทาง แผนปฏิบัติการ และมาตรการต่างๆ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๒ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ ดังนี้ “เมืองเก่าได้รับการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างเหมาะสม สามารถดำรงคุณค่าความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติไว้ได้ พร้อมไปกับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เพื่อคงไว้ซึ่งความซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศเมืองและประโยชน์สุขของประชาชน” และเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การกำหนดและประกาศพื้นที่ให้เป็น “เมืองเก่า”

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนากลไกและกระบวนการบริหารจัดการเมืองเก่าแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้

นอกจากนี้ ในยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าได้นำเสนอการนำยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติโดยมีตัวอย่างแนวทางการดำเนินการดังกล่าว

คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เห็นชอบให้เมืองเก่า ๑๐ เมือง เป็นเมืองเก่ากลุ่มที่ ๑ ได้แก่ เมืองเก่าเชียงใหม่ เมืองเก่าน่าน เมืองเก่าลำพูน เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่ากำแพงเพชร เมืองเก่าพิษณุโลก เมืองเก่าลพบุรี เมืองเก่าพิจิตร เมืองเก่านครศรีธรรมราช และเมืองเก่าสงขลา และให้ดำเนินการเร่งรัดประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่า และจัดทำแผนบริหารจัดการเมืองเก่า เพื่อให้เมืองเก่าได้รับการคุ้มครองดูแลอย่างถูกต้องเหมาะสม และเห็นชอบให้เมืองเก่าน่านเป็นเมืองเก่านำร่อง ซึ่งปัจจุบันได้ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าตามมติคณะรัฐมนตรีแล้วจำนวน ๙ เมือง ได้แก่ เมืองเก่าเชียงใหม่ เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่ากำแพงเพชร เมืองเก่าลพบุรี เมืองเก่าพิจิตร เมืองเก่านครศรีธรรมราช เมืองเก่าสงขลา เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓, เมืองเก่าลำพูน เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔ และเมืองเก่าน่าน เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ส่วน เมืองเก่าพิษณุโลก (รอการประกาศ) คณะกรรมการฯ มีการดำเนินงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ตามลำดับ ดังนี้ กล่าวคือ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่าน ให้มีอำนาจหน้าที่จัดทำแนวทาง มาตรการ พังแม่บท แผนปฏิบัติการ และระเบียบปฏิบัติต่างๆ ในการบริหารจัดการพื้นที่เมืองเก่าน่าน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๘ ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าน่าน ๒ บริเวณ ได้แก่ พื้นที่ใจเมืองน่าน และพื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง เป็นพื้นที่เมืองเก่า และในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าระดับเมืองที่เหลืออีก ๙ เมือง

ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการเมืองเก่ามีการขับเคลื่อนและดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามในพื้นที่เมืองเก่า การกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า เป็นการดำเนินงานขั้นตอนแรกในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ซึ่งกำหนดตามสภาพข้อเท็จจริงที่มีอยู่เดิม บนพื้นฐานข้อมูลตามหลักฐานที่อ้างอิงและค้นคว้าได้ทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี เมื่อมีขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าที่ชัดเจน จังหวัดและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดหรือพัฒนากลไกและกระบวนการบริหารจัดการเมืองเก่าแบบบูรณาการ โดยการจัดทำแผน มาตรการ แนวทาง แนวทางการบริหารจัดการที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า โดยประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ **การเสริมสร้างเส้นทางสัญจรขนาดเบา การปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมของเมือง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงมิติทางประวัติศาสตร์ การพัฒนาระบบนิเวศเมือง และเศรษฐกิจชุมชน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบรรยากาศของเมืองเก่า**

เชียงใหม่

เมืองเก่าเชียงใหม่

๑. ที่ตั้ง

จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ ณ ละติจูด ๑๖ องศาเหนือ ลองจิจูด ๙๙ องศาตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๓๑๐ เมตร ส่วนกว้างจากทิศตะวันตกจรดทิศตะวันออกประมาณ ๑๓๔ กิโลเมตร ส่วนยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ประมาณ ๔๒๔ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๖๙๖ กิโลเมตร

๒. ขอบเขตพื้นที่

ทิศเหนือ ติดต่อกับรัฐฉานของประเทศพม่า โดยมีคอยฝิปันน้ำของคอยคำ คอยปกกลา คอยหลักแต่ง คอยถ้ำป่อง คอยถั่วย คอยผาวอก และคอยอ่างขางอันเป็นส่วนหนึ่งของทิวเขาแดนลาว เป็นเส้นกั้นอาณาเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสามเงา อำเภอแม่ระมาด และอำเภอท่าสองยาง (จังหวัดตาก) มีร่องน้ำแม่ตื่นและคอยฝิปันน้ำ คอยเรียม คอยหลวงเป็นเส้นกั้นอาณาเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า (จังหวัดเชียงราย) อำเภอเมืองปาน อำเภอเมืองลำปาง (จังหวัดลำปาง) อำเภอบ้านธิ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอเวียงหนองล่อง อำเภอบ้านโฮ่ง และอำเภอลี้ (จังหวัดลำพูน) ส่วนที่ติดจังหวัดเชียงรายและลำปางมีร่องน้ำลิกของแม่น้ำกก สันปันน้ำคอยซาง คอยหลุมข้าว คอยแม่วุ้นน้อย คอยวังผา และคอยแม่โตเป็นเส้นกั้นอาณาเขต ส่วนที่ติดจังหวัดลำพูนมีคอยขุนห้วยหละ คอยช้างสูง และร่องน้ำแม่ปิงเป็นเส้นกั้นอาณาเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอปาย อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย (จังหวัดแม่ฮ่องสอน) มีคอยฝิปันน้ำ คอยก๊วแดง คอยแปรเมือง คอยแม่ยะ คอยอังกะตุ คอยแม่สุรินทร์ คอยขุนยวม คอยหลวง และร่องแม่ริด แม่ฮอย และคอยฝิปันน้ำ คอยขุนแม่ตื่นเป็นเส้นกั้นอาณาเขต

A hand-drawn map of the Old Town of Chiang Mai, Thailand. The map shows a grid of streets with various landmarks and temples labeled in Thai. Key locations include Wat Phra Singh, Wat Chedi Chong, Wat Suan Dok, and Wat Phra That Doi Suthep. The map also shows the city walls and the surrounding area, including the city of Chiang Mai and the city of Chiang Rai.

ทิศเหนือ	จุดแนวระยะ ๒๒ เมตร จากฝั่งคูเมืองด้านเหนือตลอดแนว
ทิศตะวันออก	จุดแนวระยะ ๕๐ เมตร จากฝั่งคลองแม่ข่าด้านตะวันออกตลอดแนว
ทิศใต้	จุดแนวระยะ ๕๐ เมตร จากฝั่งคลองแม่ข่าด้านใต้ เชื่อมกับแนวกำแพงดิน เชิงใหม่ด้านใต้
ทิศตะวันตก	จุดแนวระยะ ๒๒ เมตร จากฝั่งคูเมืองด้านตะวันตกตลอดแนว เชื่อมกับแนว กำแพงดินด้านตะวันตก

ॐ

๑. พื้นที่หลัก

เนื้อที่รวมทั้งหมดประมาณ ๒,๙๙๐ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๑,๘๖๘.๕๙ ไร่ ได้แก่ บริเวณภายในแนวกำแพงเมือง คูเมืองเชียงใหม่ยุคแรกออกไป ๒๒ เมตรตลอดแนว

๒. พื้นที่ต่อเนื่อง

เนื้อที่รวมประมาณ ๒,๕๑๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๕๓๒ ไร่ ได้แก่พื้นที่บริเวณภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ ทั้งหมดนอกเหนือจากพื้นที่หลักจากประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ เนื้อที่รวม ๕,๕๐๕ ตารางกิโลเมตรโดยมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	จุดแนวระยะ ๒๒ เมตร จากฝั่งคูเมืองด้านทิศเหนือตลอดแนว
ทิศตะวันออก	จุดแนวระยะ ๕๐ เมตรจากฝั่งคลองแม่ข่าด้านตะวันออกตลอดแนว
ทิศใต้	จุดแนวระยะ ๕๐ เมตร จากฝั่งคลองแม่ข่าด้านใต้ เชื่อมกับแนวกำแพงดินเชียงใหม่ด้านใต้
ทิศตะวันตก	จุดแนวระยะ ๒๒ เมตรจากฝั่งคูเมืองด้านตะวันตกตลอดแนวเชื่อมกับแนวกำแพงดินด้านตะวันตก

หลังจากที่มีการประกาศ เมืองเก่าเชียงใหม่แล้ว และเพื่อให้เมืองเก่าเชียงใหม่ ได้รับการคุ้มครอง พื้นฟู และดูแลให้คงความเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่จะรักษาเอกลักษณ์ เมืองเก่าเชียงใหม่ ไว้ได้ คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่าได้มอบหมายให้ คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าเชียงใหม่ มีหน้าที่ในการจัดทำแนวทาง มาตรการ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการ และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาในพื้นที่เมืองเก่า ฝ่ายเลขานุการ คือ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ เสนอให้จังหวัดเชียงใหม่ดำเนินการคือ ให้มีการออกประกาศจังหวัดเรื่องมาตรการควบคุมการก่อสร้างอาคารของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และ หน่วยงานของรัฐอย่างอื่นที่อาจพืงมีในบริเวณเมืองเก่าเชียงใหม่ รวมทั้งศาสนสถาน โดยให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐอย่างอื่นที่อาจพืงมี ที่จะดำเนินการก่อสร้างภายในบริเวณเมืองเก่า ให้ส่งเรื่องและแบบแปลนให้คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าเชียงใหม่ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมก่อน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอเพิ่มเติมให้มีการจัดทำแผนแม่บทอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าเชียงใหม่ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า และคณะรัฐมนตรี เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานให้มีการวางแผนนโยบายการใช้ที่ดินบริเวณเมืองเก่าเชียงใหม่ และให้องค์กรปกครองท้องถิ่นออกมาตรการภายใน การควบคุมการก่อสร้างอาคารของภาคเอกชน

โครงการสาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่

เมืองเก่าเชียงใหม่ จะนำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

- บริเวณคูเมืองด้านใน คูเมืองด้านนอก ตั้งแต่แจ้งศรีภูมิ-แจ้งกระต๊อ แจ้งกระต๊อ-แจ้งกู่เฮือน
แจ้งกู่เฮือน - แจ้งหัวริน แจ้งหัวริน - แจ้งศรีภูมิ ระยะทางประมาณ ๖ กิโลเมตร

เป็นถนนสายสำคัญของเมืองเก่าแก่หลายร้อยปีอย่างเชียงใหม่ ผ่านย่านใจกลางเมืองที่มีวัดวาอารามที่สวยงาม และเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าเชียงใหม่ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

งบประมาณ

เสนอของบประมาณจากรัฐบาล ตามรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ประเภท งบประมาณ	รายละเอียด งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	หน่วยงาน ประมาณการ/ รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการ สาธารณูปโภค ใต้ดินเพื่อการ ท่องเที่ยวในเขต เมืองเก่า เชียงใหม่	๑. การนำสายไฟฟ้า ลงใต้ดิน	ค่างานไฟฟ้า	๓๑๕,๖๕๙,๐๐๐	๕๑๖,๕๔๙,๐๐๐	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	บริเวณรอบคูเมืองด้าน ใน และคูเมืองด้านนอก ตั้งแต่แจ้งศรีภูมิ-แจ้งก ระต๋า, แจ้งกระต๋า-แจ้ง กู่เฮือน, แจ้งกู่เฮือน - แจ้งหัวริน, แจ้งหัวริน - แจ้งศรีภูมิ ระยะทาง รวม ประมาณ ๖ กิโลเมตร (หมายเหตุ ๑-๔)
		ค่างานโยธา	๒๐๐,๙๓๐,๐๐๐			
	๒. สายสื่อสารลงใต้ ดิน	ค่างานวางท่อ ร้อยสาย	๒๓๑,๕๐๓,๐๐๐	๒๓๑,๕๐๓,๐๐๐	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ก ส ท . โทรคมนาคม จำกัด(มหาชน)	
	๓. การขุดค้นทาง โบราณคดี	ค่าขุดค้นทาง โบราณคดี	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	กรมศิลปากร	
	๔. งบในส่วนของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	ค่าไฟฟ้าแสง สว่าง	๖๒,๓๓/๓/,๓๓๓	๑๒๘,๖๓/๘,๐๐๐	เทศบาลนคร เชียงใหม่	
		ค่า สาธารณูปโภค	๕๕,๐๒๒,๖๘๕			
		ค่ากล้องวงจร ปิด	๑๑,๒๓/๓/,๙๘๒			

หมายเหตุ

1. งบประมาณการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. งบประมาณการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน) และ
บริษัท กสท.โทรคมนาคม จำกัด(มหาชน)
3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
4. งบประมาณในส่วนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

ลําปาง

เมืองเก่าลำปาง มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาแล้วไม่น้อยกว่า ๑,๓๐๐ ปี ตั้งแต่สมัยหริภุญชัยภุญชัย (พระนางจามเทวี) ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ ชื่อของเมืองเขลางค์อันเป็นเมืองในยุคแรก ๆ และเมืองนครลำปาง ปรากฏอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์หลายแห่ง ทั้งจากตำนานศิลาจารึกพงศาวดาร และจากคำที่นิยมเรียกกันโดยทั่วไปอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ตำนานจามเทวี ชินกาลบาลีปกรณ์ ตำนานมลศาสตรา ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่ ตำนานเจ้าเจ็ดตน พงศาวดารโยนก

ส่วนคำว่า"ลำปาง" เป็นชื่อที่ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนในตำนานพระธาตุลำปางหลวง ซึ่งมีชื่อเรียกเป็นภาษาบาลีว่า "ลัมภักปนคร" ตั้งอยู่บริเวณลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง อยู่ห่างจากตัวเมืองลำปางไปทางทิศใต้ตามแม่น้ำวังประมาณ ๑๖ กิโลเมตร อันเป็นที่ตั้งของวัดพระธาตุลำปางหลวงในปัจจุบัน ตัวเมืองลัมภักปนครมีพื้นที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่

ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

เมืองเก่าลำปางมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน นับตั้งแต่พงศาวดารที่กล่าวถึงการสร้างเมือง “กุฏกนนคร ลัมภักปนคร เสงวนนคร อาลัมพางนคร” แต่โบราณ สืบเป็นตำนานและประวัติศาสตร์ต่อเนื่องกันมาถึงยุคราชวงศ์มังราย กรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ นับเป็นเวลามากกว่าพันปี ดังจะเห็นได้จากโบราณสถานและศาสนสถานสำคัญ เช่น วัดพระธาตุลำปางหลวง วัดพระแก้วดอนเต้า วัดอุโมงค์ วัดพันเชิง วัดกู่ขาว วัดกู่คำ ที่แสดงถึงการเคยเป็นศูนย์กลางการตั้งถิ่นฐานของชุมชนร่องรอยคูเมือง คันดิน ซากและแนวป้อมประตู กำแพงเมืองที่ปรากฏ แสดงถึงวิวัฒนาการของการสร้างชุมชนเมืองโบราณ มีรูปร่างคล้าย “หอยสังข์” แบ่งได้เป็น ๓ ช่วง คือ สมัยทริภุชชัย สมัยล้านนา และสมัยรัตนโกสินทร์

เมืองเขลางค์นคร รุ่นที่ ๑ ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของลำน้ำวัง ฝั่งเมืองเป็นรูปวงรี มีคูเมืองและกำแพงล้อมรอบ ๑ ชั้น บริเวณช่องประตูเมืองสร้างกำแพง ๒-๓ ชั้น ภายในเมืองมีวัดหลายแห่งสำคัญที่สุด คือ วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม นอกจากนี้ยังมี กู่เจ้ายาสดา วัดแสงเมืองนา วัดช้างแต่ม วัดอุโมงค์ วัดประตูต้นฝ้าย ฯลฯ สภาพโดยทั่วไปมีการอยู่อาศัยของประชากรไม่หนาแน่นนัก เพราะไม่ได้เป็นย่านธุรกิจ จึงยังคงรักษาบรรยากาศของความเป็นเมืองเก่าทางศาสนาไว้ได้อย่างดี

เมืองเขลางค์นคร รุ่นที่ ๒ สร้างขยายต่อจากเมืองส่วนที่ ๑ ไปทางตะวันออกเฉียงใต้ และอยู่ในเขตตำบลเวียงเหนือ คูเมืองตามสภาพที่ปรากฏมี ๓ ด้าน คือ ด้านทิศเหนือ ตะวันออก และตะวันตก สันนิษฐานว่าอีกหนึ่งด้านที่เหลือเป็นการใช้คูเมืองร่วมกับเมืองเขลางค์ระยะที่ ๑ กำแพงเมืองมี ๓ ด้าน ถูกประชาชนบุกรุกปลูกบ้านเรือนเกือบตลอดแนว มีวัดสำคัญ ได้แก่ วัดปงสนุก ซึ่งสร้างขึ้นเป็นวัดศูนย์กลาง สำหรับสภาพทั่วไปยังคงเป็นในลักษณะเดียวกันกับเมืองเก่าระยะแรก เพราะอยู่ในบริเวณเดียวกัน

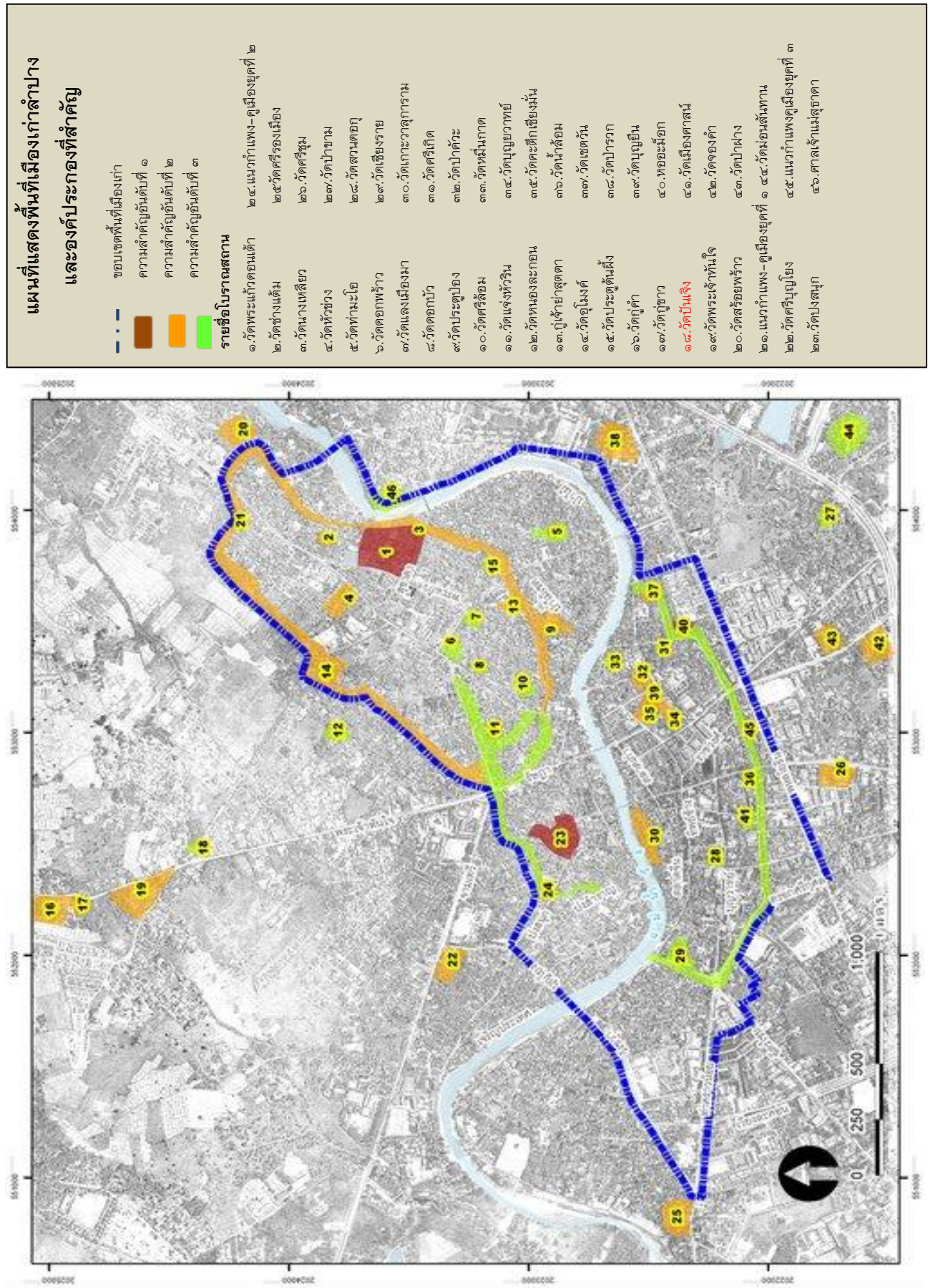
เมืองเขลางค์นคร รุ่นที่ ๓ ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของลำน้ำวัง บริเวณศูนย์กลางของเมืองอยู่ตรงวัดเคตติกเชียงมั่น วัดบุญวาทย์ วัดบุญยืน วัดป่าดัวะ มีแม่น้ำวังเป็นปราการของเมืองทางฝั่งตะวันตก ส่วนคูเมืองด้านอื่นๆ ก็ขุดขึ้นซึ่งปัจจุบันกลายเป็นถนนรอบเมือง ส่วนแนวกำแพงเมืองซึ่งยาวประมาณ ๑,๙๐๐ เมตร ก่อด้วยอิฐจะเริ่มจากแม่น้ำวังอ้อมมาจากทางทิศตะวันออกตามถนนศรีเกิดและขนานกับตัวเมืองมาตามถนนรอบเมือง ผ่านบริเวณห้าแยกบ้านเชียงราย มาบรรจบกับแม่น้ำวังบริเวณสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (ปัจจุบันกำลังรื้อถอน) ก็ถูกปรับเป็นถนนเหลือแต่หอค้อมีอกซึ่งเป็นป้อมปืนแห่งเดียว ศาสนสถานในเขตเมืองส่วนนี้มีหลายแห่ง มีอายุอยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์ สภาพทั่วไป

ของเมืองหลงเหลือบรรยากาศของความเป็นเมืองเก่าอยู่น้อย เพราะเป็นย่านธุรกิจการค้าและศูนย์ราชการ

จากความสำคัญทั้งด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา ประวัติศาสตร์อันยาวนาน สถาปัตยกรรม และศิลปกรรม ตลอดจนแหล่งโบราณสถานและองค์ประกอบของเมืองที่สำคัญ จึงมีความเหมาะสมกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าลำปาง โดยมีเนื้อที่รวมประมาณ ๓.๘๐๔ ตารางกิโลเมตร (๒,๓๓๗/๗.๕ ไร่) และมีอาณาเขตเป็นดังนี้

ทิศเหนือ	จดแนวถนนปงสนุกจากทางแยกถนนปงสนุกกับถนนบุญโยงถึงเส้นขนานระยะ ๒๐ เมตร ทางด้านเหนือของแนวคูเมือง และเลียบแนวเส้นขนานคูเมืองไปจนถึงถนนประตูม้าทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของวัดสร้อยพราว
ทิศตะวันออก	จดแนวกำแพงเมืองจากวัดสร้อยพราวถึงแยกจากถนนประตูม้า ไปทางตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวถนนจนจดฝั่งขวาของแม่น้ำวัง และเลียบแม่น้ำวังจนถึงแนวถนนบุญวาทย์ทางตะวันตกของวัดเซตวัน
ทิศใต้	จดแนวถนนพหลโยธิน จากทางแยกตัดถนนบุญวาทย์ถึงทางแยกตัดตรอกศรีกุศล และขึ้นไปตามตรอกศรีกุศล ถึงเส้นขนานระยะ ๒๐ เมตร ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของถนนมิตรเกษม จนจดถนนจักรไชยและถนนที่แยกจากถนนจักรไชยจนถึงถนนท่าคราวน้อย ไปจนถึงแยกถนนท่าคราวน้อยกับถนนวังขวา
ทิศตะวันตก	จดแนวถนนวังขวาและถนนบุญโยง จากทางแยกถนนวังขวากับถนนท่าคราวน้อยถึงแยกถนนบุญโยงกับถนนปงสนุก

เขตพื้นที่ (Zoning) ภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

เนื่องจากภายในเขตเมืองเก่ารุ่นที่ ๑ และรุ่นที่ ๒ ยังปรากฏร่องรอยองค์ประกอบของเมืองเก่าอยู่ครบถ้วน โดยเมืองเก่ารุ่นที่ ๑ มีที่ตั้งอยู่บนเนินฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือในท้องคั่งของแม่น้ำวัง ส่วนพื้นที่เมืองเก่ารุ่นที่ ๒ ได้ขยายตัวด้านตะวันตกของแม่น้ำวัง มีลักษณะเป็นปึกนาก และยังพบแนวซากของโบราณสถานประเภทคูเมือง กำแพงเมืองบางส่วนที่ยังมีสภาพค่อนข้างเด่นชัดคิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของสภาพเดิม โดยพบได้ในบริเวณประตูตาล ประตูม้า ประตูนาสร้อย ประตูลูกต ประตูเชียงใหม่ เส้นทางสำคัญของเมืองเก่ารุ่นที่ ๑ ได้แก่ บริเวณประตูม้า กับถนนจามเทวี เนื่องจากเป็นถนนหลักที่เชื่อมต่อกับถนนสายย่อยภายในเมือง ขอบเขตทางธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำวังไหลผ่านใจกลางพื้นที่เมืองเก่า แบ่งพื้นที่เมืองเก่ารุ่นที่ ๑ และ ๒ ออกจากเมืองเก่ารุ่นที่ ๓ ดังนั้นสามารถกำหนดเขตพื้นที่ (Zoning) เมืองเก่าลำปาง ได้ดังนี้

พื้นที่หลัก แบ่งเป็น ๓ บริเวณ มีเนื้อที่รวมกันทั้งหมดประมาณ ๐.๒๙๔ ตารางกิโลเมตร (๑๘๓.๑๒ ไร่) ประกอบด้วย

พื้นที่ ๑-๑ บริเวณพื้นที่วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดารามละพื้นที่โดยรอบ จากถนนประตูม้าบริเวณแยกถนนประตูม้ากับถนนสุชาดาไปตามแนวถนนแล้วเลี้ยวไปทางตะวันออกตามแนวถนนที่แยกถนนประตูม้า เลี้ยวลงไปตามแนวถนนด้านตะวันออกของวัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม แล้วเลี้ยวเข้าถนนสุชาดารามจนไปบรรจบกับถนนประตูม้า เนื้อที่ประมาณ ๐.๑๑๕ ตารางกิโลเมตร (๗๑.๕๙ ไร่)

พื้นที่ ๑-๒ บริเวณพื้นที่วัดปงสนุกและพื้นที่โดยรอบ เริ่มจากแนวกำแพงเมืองด้านทิศเหนือของวัดปงสนุก เลี้ยวมาแนวถนนด้านตะวันออกของวัดปงสนุก แล้วเลี้ยวเข้าถนนปงสนุก จนไปบรรจบกับแนวกำแพงเมืองที่ประตูเชียงใหม่ เนื้อที่ประมาณ ๐.๐๔๙ ตารางกิโลเมตร (๓๐.๕๒ ไร่)

พื้นที่ ๑-๒ บริเวณครอบคลุมพื้นที่วัดบุญวาทย์ วัดคะตึกเชียงม้น วัดบุญยืน วัดป่าดัวะ วัดหมื่นกาด วัดศรีเกิด และเป็นพื้นที่ศูนย์ราชการเก่า ปัจจุบันเป็นที่ทำการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำปาง ศาลจังหวัดลำปาง บริเวณศาลากลางหลังเก่าเคยเป็นคุ้มเจ้าหลวงนครลำปาง เนื้อที่ประมาณ ๐.๑๓๐ ตารางกิโลเมตร (๘๑.๐๑ ไร่)

พื้นที่ต่อเนื่อง ได้แก่ พื้นที่บริเวณภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าลำปางทั้งหมด นอกเหนือจากพื้นที่หลักทั้ง ๓ บริเวณมีเนื้อที่รวมประมาณ ๓.๕๑๑ ตารางกิโลเมตร (๒,๑๙๔.๓๗ ไร่)

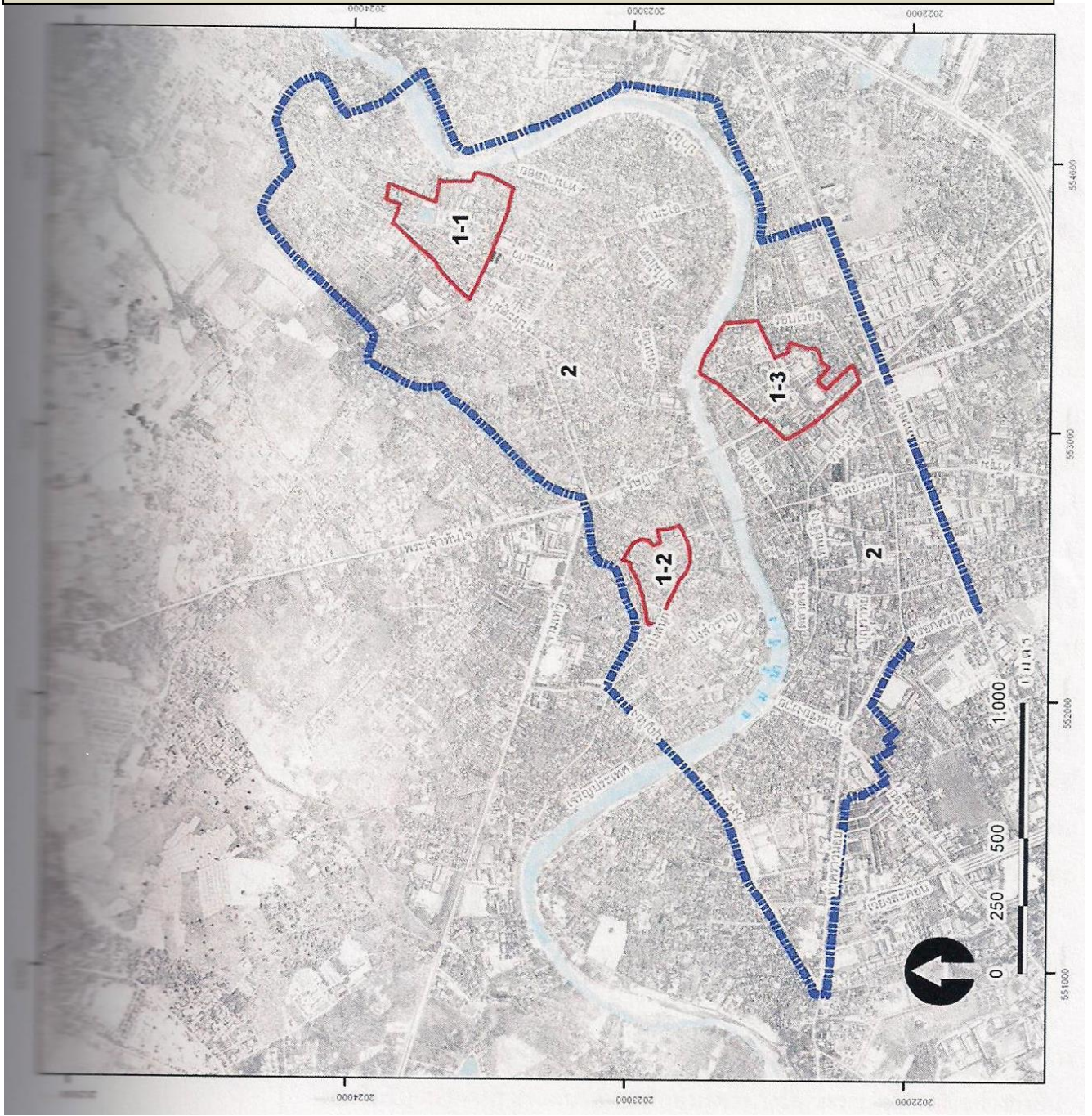
แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าลำปาง
ที่มีการแบ่งเขตพื้นที่

(Zoning)

สัญลักษณ์

--- ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า
— ขอบเขตพื้นที่หลัก

- ๑ พื้นที่หลัก
- ๒ พื้นที่ต่อเนื่อง

โครงการสาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองอนุรักษ์ลำปาง

นำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าลำปาง ซึ่งเป็นถนนเชื่อมต่อถนนสายหลักของเมือง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ดังต่อไปนี้

- จุดที่ ๑ ถนนประสานไมตรี ระยะทางประมาณ ๑,๓๕๐ เมตร
- จุดที่ ๒ บริเวณถนนตลาดเก่า ระยะทางประมาณ ๘๒๐ เมตร
- จุดที่ ๓ ถนนบุญวาทย์ ระยะทางประมาณ ๑,๖๐๐ เมตร
- จุดที่ ๔ บริเวณถนนฉัตรไชย ระยะทางประมาณ ๑,๕๓๐ เมตร

งบประมาณ

เสนอของบประมาณจากรัฐบาล ตามรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ประเภท งบประมาณ	รายละเอียด งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	หน่วยงาน ประมาณการ/ รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการ สาธารณูปโภค ใต้ดินเพื่อการ ท่องเที่ยวในเขต เมืองเก่าลำปาง	๑. การนำสายไฟฟ้า ลงใต้ดิน	ค่างานไฟฟ้า	๓/๕,๒๓/๙,๐๐๐	๑๓๓,๓๑๖,๐๐๐	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	จุดที่ ๑ ถนนประสาน ไมตรี ระยะทาง ประมาณ ๑,๓๕๐ เมตร
		ค่างานโยธา	๖๒,๐๓๓,๐๐๐			
	๒. สายสื่อสารลงใต้ ดิน	ค่างานวางท่อ ร้อยสาย	๑๐๓,๐๐๐,๐๐๐	๒๓๑,๕๐๓,๐๐๐	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	จุดที่ ๒ บริเวณถนน ตลาดเก่า ระยะทาง ประมาณ ๘๒๐ เมตร
	๓. การขุดค้นทาง โบราณคดี	ค่าขุดค้นทาง โบราณคดี	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	กรมศิลปากร	จุดที่ ๓ ถนนบุญวาทย์ ระยะทางประมาณ ๑,๖๐๐ เมตร
	๔. งบในส่วนของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	ค่าไฟฟ้าแสง สว่าง	-	-	เทศบาลนคร ลำปาง	จุดที่ ๔ บริเวณถนน ฉัตรไชย ระยะทาง ประมาณ ๑,๕๓๐ เมตร (หมายเหตุ ๑-๔)
		ค่าปรับปรุง ภูมิทัศน์	-			

หมายเหตุ

1. งบประมาณการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. งบประมาณการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)
3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
4. งบประมาณในส่วนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

กำแพงเพชร

เมืองเก่ากำแพงเพชร

ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

ในสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไท กล่าวถึงเมืองนครชุมซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของลำน้ำปิงตรงข้ามกับซากังราว ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของเมืองกำแพงเพชร ดังนั้น เมืองกำแพงเพชรจึงน่าจะปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ไทย ตั้งแต่ครั้งใช้นามว่าซากังราวประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๘-๑๙ ในสมัยสุโขทัย โดยมีเมืองนครชุมตั้งอยู่ร่วมสมัย ที่อาจจะเกิดขึ้นก่อนเมืองซากังราวไม่นานนัก

เมืองนครชุมมีลักษณะเป็นเมืองสมัยสุโขทัย คือ มีทั้งคามวาสี (ส่วนในเมือง) และมีเขตอรัญญิกวาสี (เขตนอกเมือง) มีกลุ่มวัดในพุทธศาสนา ซึ่งมีลักษณะของสถาปัตยกรรมและรูปแบบแผนผังการจัดภูมิสถาปัตย์เป็นแบบเดียวกับสุโขทัย ต่อมาเมื่อเมืองนครชุมซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงถูกกัดเซาะตลิ่งพัง จึงย้ายมาสร้างเมืองใหม่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิงตรงข้ามกับเมืองเดิม กรุงสุโขทัยมักมีการรบพุ่งกับกรุงศรีอยุธยาอยู่เสมอ ซากังราวหรือกำแพงเพชรในฐานะเมืองหน้าด่านทางตอนใต้ของเมืองสุโขทัย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างปราการของเมืองให้มั่นคงถาวร โดยใช้ปราการทางธรรมชาติ คือ แม่น้ำปิงและกำแพงดินดังเช่นเมืองนครชุม

ในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันนั้นบนสองฝั่งแม่น้ำปิง ได้ปรากฏกลุ่มเมืองขึ้นเรียงรายจากเหนือลงสู่ใต้ตั้งอยู่ใกล้เคียงกันเป็นระยะๆ รวมทั้งบริเวณเส้นทางเดินเท้าที่เชื่อมต่อระหว่างเมืองสุโขทัยกับเมืองกำแพงเพชร เช่น เมืองไตรตรีกษ์ เมืองเทพนคร เมืองคณฑี และเมืองบางพาน เป็นต้น แต่เมื่อเปรียบเทียบความสำคัญจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางโบราณคดี พบว่าเมืองกำแพงเพชรหรือเมืองซากังราวและเมืองนครชุม เป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญที่สุดในบรรดากลุ่มเมืองดังกล่าว

ในสมัยสุโขทัย กำแพงเพชรมีฐานะเป็นเมืองลูกหลวง ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา เรียกเมืองกำแพงเพชรนี้ว่า “เมืองซากังราวกำแพงเพชร” ลักษณะของศิลปกรรมและการวางแผนโบราณสถานเป็นแบบเดียวกับสุโขทัยและศรีสัชนาลัย คือ สร้างไว้ในเมือง และนอกเมือง แต่ส่วนใหญ่เป็นสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาที่ก่อด้วยศิลาแลง

เมื่อกรุงสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง กำแพงเพชรจึงกลายเป็นเมืองหน้าด่านทางตอนเหนือของกรุงศรีอยุธยา เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการสกัดกั้นไม่ให้กองทัพของล้านนาและพม่าผ่านลงมารุกรานบ้านเมืองในภาคกลาง การสร้างป้อมปราการเป็นกำแพงศิลาแลงที่แข็งแกร่งและมั่นคง ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมืองกำแพงเพชรถูกจัดให้อยู่ในระดับเมืองชั้นโทร่วมกับเมืองสุโขทัยและสวรรคโลก โดยมีผู้ว่าราชการเมืองทำหน้าที่ปกครองขึ้นตรงกับกรุงศรีอยุธยา

ในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เมืองกำแพงเพชรมีฐานะเป็นเมืองชั้นโท จนกระทั่งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิรูปทางการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลขึ้น จัดตั้งมณฑลขึ้นในหัวเมืองชั้นใน ๔ มณฑล ซึ่งเมืองกำแพงเพชรได้ถูกจัดให้อยู่ในมณฑลนครสวรรค์ร่วมกับเมืองอื่นๆ บ้านเมืองเริ่มพัฒนาโครงสร้างสร้างความเจริญทางด้านต่างๆ เช่น มีการตัดถนนสายสำคัญของเมือง ได้แก่ ถนนราชดำเนินและถนนเทศา และยังเกิดชุมชนร้านค้าขึ้นตามแนวถนน ประกอบกับการตื่นตัวของการทำป่าไม้ในมณฑลนครสวรรค์ ทำให้เมืองกำแพงเพชรเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว

สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม

สถาปัตยกรรมในเมืองกำแพงเพชรนอกจากใช้อิฐเป็นวัสดุพื้นฐานแล้ว ที่สำคัญเป็นพิเศษอีกอย่างหนึ่งคือศิลาแลง ซึ่งเป็นวัตถุดิบพื้นฐานที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในเมืองกำแพงเพชร และมีแหล่งอยู่ใกล้ๆ กับโบราณสถานนั้นๆ เช่น แหล่งศิลาแลงขนาดใหญ่ภายในเขตอรัญญิก ได้แก่ บ่อสามแสน เป็นต้น ช่วงเมืองกำแพงเพชรใช้เทคนิควิธีการสกัดเป็นแท่งหรือท่อนที่มีขนาดใหญ่ยาวตลอดโดยไม่มีการต่อ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญถึงขีดสุดของการช่างเมืองกำแพงเพชร รวมทั้งวิธีการก่อผนังโค้ง เช่น มณฑลวัดพระสี่อิริยาบถ ที่มีการก่อผนังทั้ง ๔ ด้าน ให้โค้งแอ่นบรรจบกัน ซึ่งระบบวิธีการดังกล่าวนี้ไม่ปรากฏที่อื่น

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่สำคัญเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของช่างกำแพงเพชรที่เรียกว่า “ฐานไพที” (ไพที=เวที) (เสนอ นิลเดช .๒๕๓๓:๑๔๙) คือ การทำโครงสร้างของพื้นขนาดใหญ่เป็นฐานยกขึ้นสูงเพื่อเป็นฐานสำหรับรองรับองค์ประกอบของอาคาร ใช้เป็นจุดเน้นองค์สถาปัตยกรรมที่ซ่อนอยู่ส่วนบนให้ดูเด่นเป็นสง่าสำคัญกว่าสิ่งอื่นๆ และเพื่อใช้เป็นพื้นชานรองรับองค์สถาปัตยกรรมอื่นๆ ที่มีความสำคัญทัดเทียมกันรวมเป็นกลุ่มเดียวกัน ใช้ประกอบในงานสถาปัตยกรรมได้อย่างสมฤทธิ์ผล ดังจะเห็นได้จากวัดสำคัญๆ อาทิ วัดพระแก้ว วัดพระธาตุ วัดอาวาสใหญ่ และวัดพระสี่อิริยาบถ เป็นต้น

ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

เมืองเก่ากำแพงเพชรฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิงบริเวณเมืองซากังราวและฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงบริเวณนครชุม มีการตั้งถิ่นฐานมายาวนานและยังปรากฏร่องรอยคูเมือง กำแพงเมือง ประตูเมือง แนวถนนโบราณ ชุมชนโบราณ และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรที่ได้รับการขึ้นทะเบียน เป็นมรดกโลก ปัจจุบันมีภัยคุกคามจากการสัญจรผ่านมาในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์ ส่งผลกระทบต่อโบราณสถานโดยตรง ตลอดจนเริ่มมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจบริเวณริมฝั่งแม่น้ำปิง ด้านอรัญญิกของเมืองนครชุม

บริเวณเมืองนครชุม ซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานชุมชนมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ปัจจุบันมีสถานะเป็นเทศบาลตำบลนครชุม ที่มีเอกลักษณ์ของชุมชน และยังมีโบราณสถานสำคัญ คือแนวกำแพงเมืองและคูเมือง รวมทั้งอาคารเรือนไม้ค้ำชายและเรือนพักอาศัย ซึ่งปัจจุบันในหลายบริเวณกำลังอยู่ในสภาพทรุดโทรม มีแนวโน้มถูกคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการใช้ประโยชน์ และแรงกดดันพัฒนาที่น่าจะเพิ่มมากขึ้นตามสถานะเศรษฐกิจ

จากสภาพลักษณะกายภาพและองค์ประกอบต่างๆของเมืองกำแพงเพชร จึงมีความเหมาะสมกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่ากำแพงเพชรให้มีเนื้อที่รวมประมาณ ๑๓.๔๔๐ ตารางกิโลเมตร (๘,๔๐๐.๑๑ ไร่) และมีอาณาเขต ดังนี้

ด้านทิศเหนือ	จดแนวฝั่งด้านเหนือของปากคลองท่อทองแดง จดแนวกึ่งกลางแม่น้ำปิงไปตามแนวเขตคลองจนบรรจบกับแนวเขตอุทยานประวัติศาสตร์อรัญญิก ไปตามแนวเขตอุทยานประวัติศาสตร์ ฯ ข้ามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๑๐๑ ไปตามแนวเขตพื้นที่วัดอาวาสน้อย จนจดกับทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๑๑๕
ด้านทิศตะวันออก	จดแนวถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๕ ข้ามคลองท่อทองแดง ตามแนวถนนขนานคลองท่อทองแดงจนจดกับถนนวังคาง
ด้านทิศใต้	จดถนนวังคางตัดกับคลองท่อทองแดง ข้ามถนนกะโลทัยมา จดถนนวิจิตร ๑ จนจดถนนราชดำเนิน ๑ ซอย ๔ ข้ามถนนราชดำเนิน ๑ ไปตามแนวถนนเทศา ๑ ซอย ๓ ข้ามถนนสิริจิตรไปจนแนวกึ่งกลางแม่น้ำปิง มาตามแนวกึ่งกลางแม่น้ำปิงทางตะวันออกเชื่อมกับแนวจากคูเมืองนครชุม และมาตามคูเมืองนครชุม โดยข้ามถนนเลียบบฝั่งแม่น้ำปิง (ทางหลวงจังหวัด หมายเลข ๑๐๓/๘) มาเป็นระยะทางประมาณ ๓๘๐ เมตร จดกับถนนไม่มีชื่อ ลงทางใต้ตามแนวถนนประมาณ ๓๖๐ เมตร

แล้วไปทางแนวตะวันตกอีกประมาณ ๑๕๓๕ เมตร จนถึง
ถนนไม่มีชื่อไปจุดแนวเขตเทศบาลตำบลนครชุม จนจดกับ
ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ (พหลโยธิน)
ด้านทิศตะวันตก จุดแนวถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ (พหลโยธิน) เชื่อม
กับแนวคลองสวนหมากตลอดแนวคลอง ตั้งแต่สะพานข้าม
คลองสวนหมาก ถนนพหลโยธินไปจุดกับแนวกึ่งกลางแม่น้ำ
ปิง และขึ้นไปทางเหนือตามแนวกึ่งกลางแม่น้ำปิง จนบรรจบ
กับตำแหน่งเริ่มต้นด้านทิศเหนือที่ปากคลองท่อทองแดง

เขตพื้นที่ (Zoning) ภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

เมืองเก่ากำแพงเพชรครอบคลุมบริเวณการตั้งถิ่นฐานของสองเมืองบนสองฟากฝั่ง
แม่น้ำปิง ที่รู้จักกันในอดีตคือเมืองนครชุมและเมืองชาววังราว ภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่ากำแพงเพชร
มีการแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ได้ดังนี้

พื้นที่หลัก แบ่งเป็น ๓ บริเวณ มีเนื้อที่รวมกันทั้งหมดประมาณ ๔.๒๓๙ ตาราง
กิโลเมตร (๒,๖๓๔.๘๔ ไร่) ประกอบด้วย

พื้นที่ ๑-๑ บริเวณพื้นที่เขตโบราณสถาน คูเมือง และกำแพงเมืองกำแพงเพชร
เนื้อที่ประมาณ ๑,๕๙๑ ตารางกิโลเมตร (๙๙๔.๕๒ ไร่)

พื้นที่ ๑-๒ บริเวณพื้นที่เขตโบราณสถานอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เฉพาะ
ในเขตอรัญญิก เนื้อที่ประมาณ ๒.๑๑๖ ตารางกิโลเมตร (๑,๓๒๒.๕๘ ไร่)

พื้นที่ ๑-๓ อยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง เป็นที่ตั้งของวัดพระบรมธาตุนครชุม
มีโบราณสถานแนวคูเมืองเก่าปรากฏอยู่ทางด้านใต้ และมีสถาปัตยกรรมบ้านไม้เก่าที่มีอายุนับร้อยปี
เนื้อที่ประมาณ ๐.๕๓๒ ตารางกิโลเมตร (๓๕๓.๓๔ ไร่)

พื้นที่ต่อเนื่อง ได้แก่ พื้นที่บริเวณภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่ากำแพงเพชรทั้งหมด
นอกเหนือจากพื้นที่หลักทั้ง ๓ บริเวณ มีเนื้อที่ประมาณ ๙.๑๖๐ ตารางกิโลเมตร (๕,๗๒๕.๒๕) ไร่

โครงการสาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองอนุรักษ์กำแพงเพชร

กำแพงเพชร จะทำโครงการสาธารณูปโภคใต้ดิน บริเวณถนนสายหลักของเมือง ผ่านย่านชุมชนในเขตเมืองเก่า ซึ่งจะเป็นการเปิดมุมมองใหม่ของเมืองกำแพงเพชร ให้สามารถเห็นสถาปัตยกรรมดั้งเดิมของเมืองได้ เป็นอย่างดีและเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่ากำแพงเพชร ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

จึงเลือกนำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

- ระยะที่ ๑ ถนนวิจิตร ๒ ตั้งแต่สี่แยกถนนบำรุงราษฎร์ตัดถนนวิจิตร ๒ (สี่แยกร้านกิตติโกชนา)

ถึงสามแยกหน้าพระอารามหลวงวัดคูยาง ระยะทาง ๕๕๐ เมตร

- ระยะที่ ๒ ถนนเจริญสุข
- ระยะที่ ๓ ถนนบำรุงราษฎร์
- ระยะที่ ๔ ถนนราชดำเนิน
- ระยะที่ ๕ ถนนเทศบาล ๒

งบประมาณ

เสนอของบประมาณจากรัฐบาล ตามรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ประเภท งบประมาณ	รายละเอียด งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการ สาธารณูปโภค ใต้ดินเพื่อการ ท่องเที่ยวในเขต เมืองเก่า กำแพงเพชร	๑. การนำสายไฟฟ้า ลงใต้ดิน	ค่างานไฟฟ้า	๒๕,๓๔๖,๙๐๐	๔๒,๒๑๙,๕๐๐	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	ระยะที่ ๑ ถนนวิจิตร ๒ ตั้งแต่สี่แยกถนนบำรุง ราษฎร์ตัดถนนวิจิตร ๒ (สี่แยกร้านกิตติโกชนา)
		ค่างานโยธา	๑๖,๘๗๒,๖๐๐			
	๒. สายสื่อสารลงใต้ ดิน	ค่างานวางท่อ ร้อยสาย	๑๓,๔๐๖,๗๙๐	๑๓,๔๐๖,๗๙๐	บริษัท ที โอ ที จำกัด (มหาชน)	ถึงสามแยกหน้าพระ อารามหลวงวัดคูยาง
	๓. การขุดค้นทาง โบราณคดี	ค่าขุดค้นทาง โบราณคดี	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	กรมศิลปากร	ระยะทาง ๕๕๐ เมตร
	๔. งบในส่วนของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	ค่าไฟฟ้าแสง สว่าง	-	-	เทศบาล	ของงบประมาณระยะที่ ๑ เท่านั้น (หมายเหตุ ๑-๔)
ค่าปรับปรุง ภูมิทัศน์		-	-			

หมายเหตุ

1. งบประมาณการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. งบประมาณการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)
3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
4. งบประมาณในส่วนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

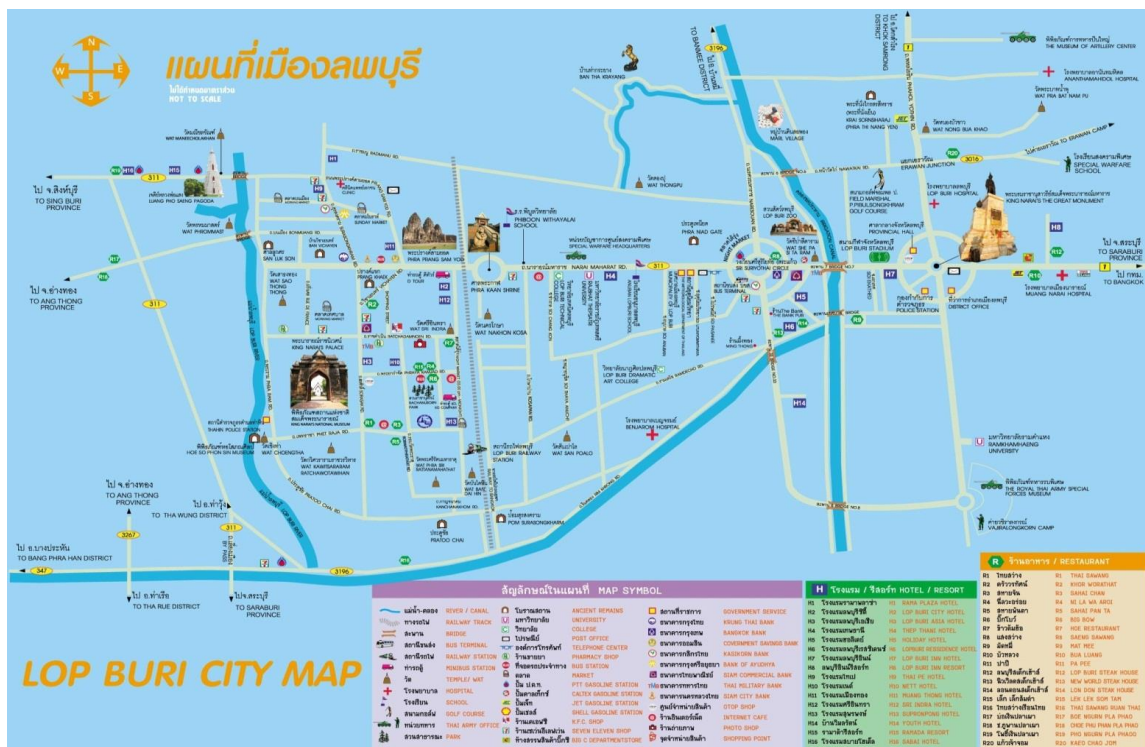

เมืองเก่าลพบุรี

ความสำคัญเชิงประวัติศาสตร์ของเมืองเก่าลพบุรี

- ลพบุรี เป็นเมืองที่มีการตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรอย่างต่อเนื่อง มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ (มากกว่า ๒,๕๐๐ ปีแล้ว) มาเป็นร่องรอยหลักฐานอารยธรรมยุคทวารวดี และขอม ในพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๕ เก่าแก่โบราณที่สุดในประเทศไทย จนถึงปัจจุบัน
- เป็นตำแหน่งเอกลักษณ์ยุทธศาสตร์อันมั่นคง ที่ผ่านการเลือกสรร เป็นที่ตั้งถิ่นฐานจากยุคทวารวดี มาสู่สมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และโดย จอมพล ป.พิบูลสงคราม ในยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง
- ลพบุรี เป็นจุดเปลี่ยนผ่านประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของสยามกับประเทศตะวันตก จากการติดต่อค้าขายปฏิสัมพันธ์ สู่ยุคแห่งความขัดแย้ง จนถึงขั้นพยายามเข้ายึดครองเป็นอาณานิคม
- แหล่งการผนวกอิทธิพล ลักษณะศิลปะสถาปัตยกรรม และผังเมือง รวมทั้งเทคนิควิทยาการวิศวกรรมจากยุโรป และตะวันออกกลาง เข้าสู่ชนชาวไทย

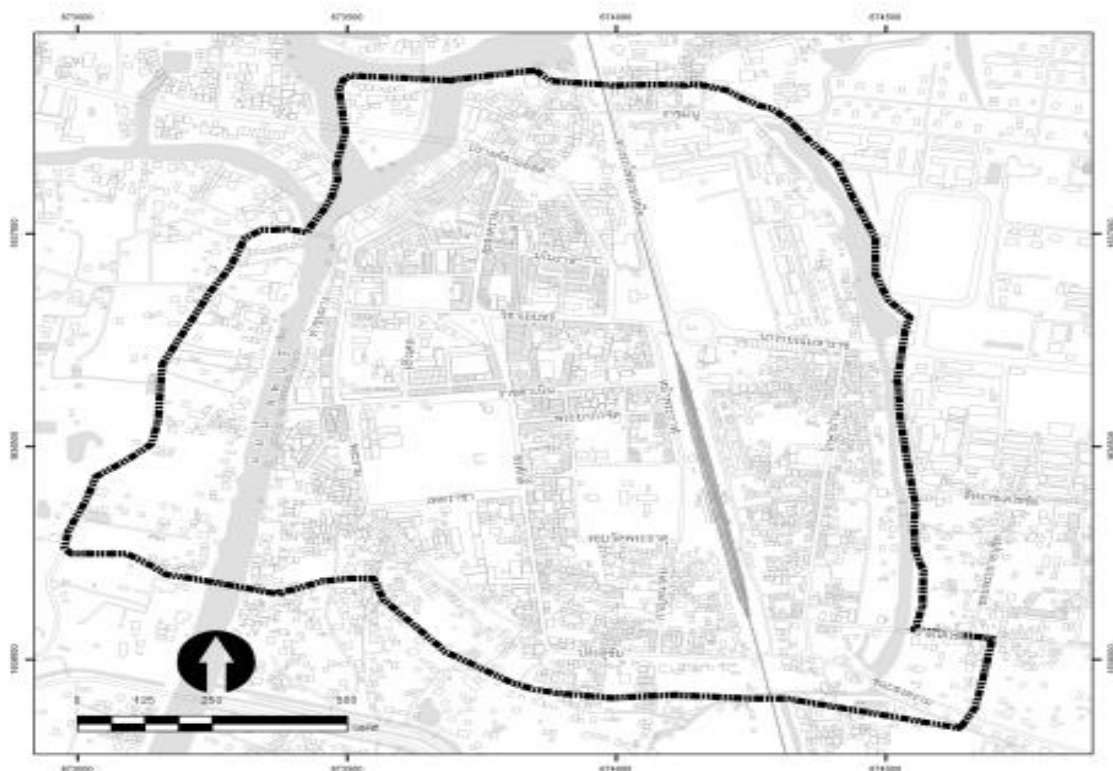

ตามที่ คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า โดยความเห็นชอบของ คณะรัฐมนตรี ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า ๑๐ เมือง เป็นเมืองเก่ากลุ่มที่ ๑ ได้แก่ เมืองเก่า เชียงใหม่ เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่ากำแพงเพชร เมืองเก่าพิษณุโลก **เมืองเก่าลพบุรี** เมืองเก่าพิจิตร เมืองเก่านครศรีธรรมราช และเมืองเก่าสงขลา เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ขอบเขตเมืองเก่าลพบุรี (พื้นที่รวม ๑.๓๒๙ ตารางกิโลเมตร)

พื้นที่ส่วนใหญ่ครอบคลุมอาณาบริเวณศูนย์กลางเมืองลพบุรีซึ่งเป็นที่ตั้งของกลุ่มโบราณสถานที่สำคัญอยู่ในขอบเขตแนวกำแพง และคูเมืองยุคทวารวดี ที่ยังคงสภาพสมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย

แผนที่ท้ายประกาศคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เรื่อง ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่าลพบุรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พ.ศ. ๒๕๕๓

ขอบเขตเมืองเก่าลพบุรี

ทิศเหนือ จากมุมแม่น้ำลพบุรีฝั่งตรงข้ามวัดมณีชลขันธ์ไปตามแนวเขตพื้นที่ราชพัสดุ จดคลองเรือฝ่งเหนือ

ทิศตะวันออก จดแนวคลองเรือฝ่งตะวันออกลงมาทางใต้จดถนนรามเดโชเลียบไปทางทิศตะวันออกของถนนรามเดโชและเชื่อมกับแนวเขตวัดสันเปาโล ด้านตะวันออกผ่านถนนชนะสงครามจนจดคลองบางปี

ทิศใต้ จดแนวเขตห่างจากถนนชนะสงคราม ถนนประตู่ชัยและถนนพระรามระยะห่างจากเขตทางด้านใต้ ๑๐๐ เมตร

ทิศตะวันตก เริ่มจากแนวถนนเลียบวัดโพธิ์งาม เชื่อมกับถนนพรหมมาستر ข้ามแม่น้ำลพบุรีไปจดแม่น้ำลพบุรีฝั่งตรงข้ามวัดมณีชลขันธ์

แนวคิดกลยุทธ์เบื้องต้นในการวางผังแม่บท

๑.กระจายกิจกรรมตลาดสด และการขายส่ง ไปยังศูนย์กลางเมืองใหม่ด้านวงเวียนสระแก้ว ที่ยังมีการใช้ประโยชน์ที่ดินต่ำกว่าศักยภาพ เพื่อดึงประชากรออกมาจากชุมชนแออัดในบริเวณเมืองเก่า เปิดพื้นที่สำหรับกิจกรรมการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่า

๒.ลดการจราจรผ่านเมืองที่สร้างความคับคั่งแออัดบนถนนที่มีขนาดเล็กในเมือง และบันทึกคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในเมือง ลดโอกาสการทำลายโบราณสถานจากความสั่นสะเทือนของรถบรรทุกสินค้า และรถไฟที่วิ่งผ่านเมือง

๓.การพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ และการท่องเที่ยว เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำธรรมชาติที่ถูกปล่อยปละละเลย

๔.การรักษาปรับปรุงสภาพของชุมชนเดิมที่น่าอยู่ไว้ เช่น ชุมชนตลาดล่าง ถนนพระราม สร้างความต่อเนื่องไปยังโบราณสถานข้างเคียง และพื้นที่สำคัญในประวัติศาสตร์อื่นๆ

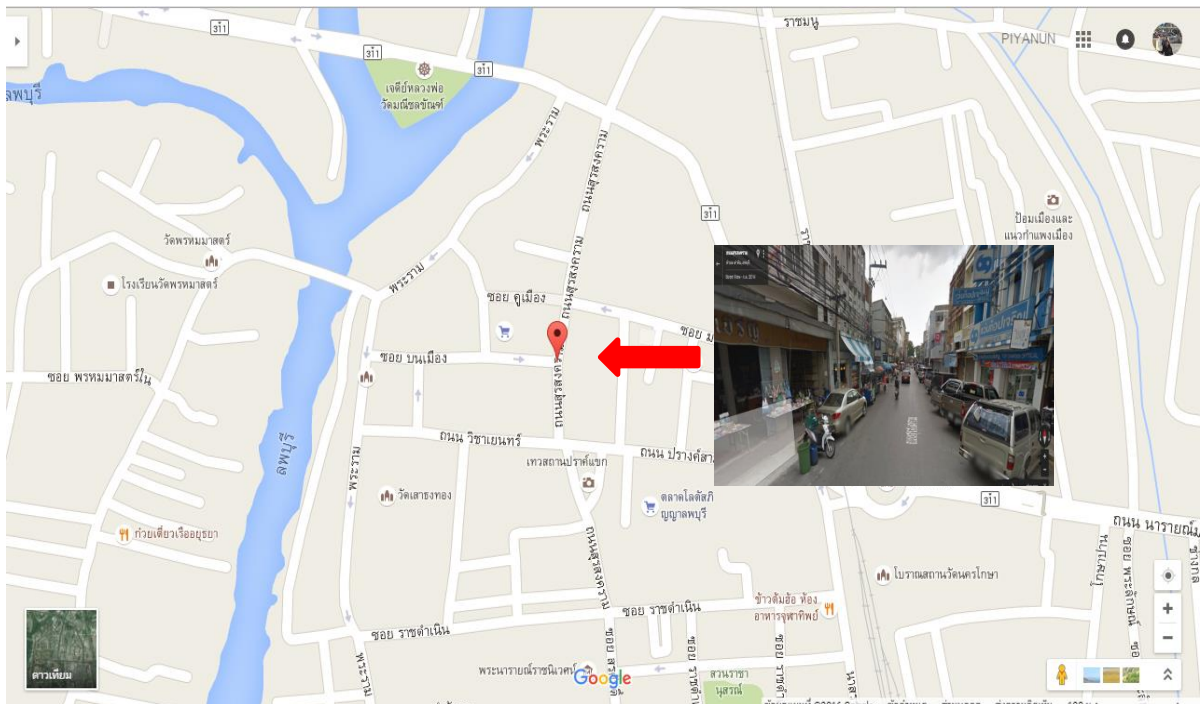
๕. การปรับปรุงอาคารพาณิชย์ พักอาศัยกลางเมือง และอาคารยุคเก่าดั้งเดิมที่มีคุณค่าเชิงศิลปวัฒนธรรม ให้ใช้ประโยชน์ได้สูงสุด

๖. การปรับตัวเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Adaptation Measures to Climate Changes) ที่เสริมสร้างคุณภาพชีวิต อันได้แก่ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ในระนาบต่างๆ การเพิ่มและการอนุรักษ์ต้นไม้ การกำหนดโครงข่ายพื้นที่สีเขียว ที่สอดคล้องกับการสัญจรด้วยการเดินเท้าและจักรยาน การทำสีอาคารด้วยสีอ่อน การเพิ่มปริมาณการไหลซึมของน้ำลงสู่ผิวดิน

โครงการสาธารณูปโภคใต้ดิน

ลพบุรีจะทำโครงการสาธารณูปโภคใต้ดิน บริเวณถนนสายสำคัญในเขตเมืองเก่าหรือเส้นเชื่อมโยงเมืองเก่า ที่ผ่านแหล่งโบราณสถานที่สำคัญต่างๆ จึงเลือกนำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

- ถนนสุระสงคราม ช่วงแยกท่าโพธิ์- แยกถนนราชดำเนิน

งบประมาณ

เสนอของบประมาณจากรัฐบาล ตามรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ประเภท งบประมาณ	รายละเอียด งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการ สาธารณูปโภค ใต้ดินเพื่อการ ท่องเที่ยวในเขต เมืองเก่าลพบุรี	๑. การนำสายไฟฟ้า ลงใต้ดิน	ค่างานไฟฟ้า	๓๕,๖๒๑,๐๐๐	๕๙,๕๐๙,๐๐๐	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	ถนนสุระสงคราม ช่วง แยกท่าโพธิ์- แยกถนน ราชดำเนิน ระยะทาง ๕๐๐ เมตร (หมายเหตุ ๑-๔)
		ค่างานโยธา	๒๓,๘๘๘,๐๐๐			
	๒. สายสื่อสารลงใต้ ดิน	ค่างานวางท่อ ร้อยสาย	๑๐,๗๐๐,๐๐๐	๑๐,๗๐๐,๐๐๐	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	
	๓. การขุดค้นทาง โบราณคดี	ค่าขุดค้นทาง โบราณคดี	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	กรมศิลปากร	
	๔. งบในส่วนของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	ค่าไฟฟ้าแสง สว่าง	-	-	เทศบาล	
		ค่าปรับปรุง ภูมิทัศน์	-			

หมายเหตุ

1. งบประมาณการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. งบประมาณการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)
3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
4. งบประมาณในส่วนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

พินิจ

เมืองเก่าพิมาย

ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

เมืองเก่าพิมาย

มีประวัติการตั้งชุมชนสืบเนื่องกันมายาวนานนับพันปีในเมืองแห่งนี้จึงมีสิ่งต่างๆ สำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมาก ปรากฏหลักฐานการตั้งถิ่นฐานการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยเกษตรกรรมช่วงก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย และมีการพัฒนาชุมชนมาเป็นลำดับจนกระทั่งช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๖ เมืองพิมายได้รับการพัฒนาโดยรับวัฒนธรรมขอมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์การวางผังเมือง และงานทางด้านสถาปัตยกรรมเป็นจำนวนมาก ดังปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน ว่าเป็นเมืองที่มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีคูเมือง กำแพงเมืองล้อมรอบ มีชุมประตูทางเข้า-ออกเมืองขนาดใหญ่ ก่อด้วยศิลาแลง ทั้ง ๔ ด้าน แต่ที่พิเศษกว่าเมืองทั่วไปคือ เมืองพิมายจะหันหน้าไปทางทิศตะวันตกเพื่อรับกับแนวถนนโบราณจากเมืองพระนครของอาณาจักรขอมโบราณบริเวณกลางเมืองเป็นที่ตั้งปราสาทหินพิมาย ซึ่งเป็นพุทธสถานในศาสนาพุทธลัทธิมหายาน เป็นปราสาทหินที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยสร้างด้วยหินทรายสีขาวย ตามแบบศิลปะขอมราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ และรูปแบบปราสาทประธานของปราสาทหินพิมาย ยังเป็นต้นเค้าของปราสาทนครวัดอันยิ่งใหญ่ของอาณาจักรขอมโบราณอีกด้วย

ภายในเมืองเก่าพิมายยังมีโบราณสถานที่มีความสำคัญกับประวัติศาสตร์เมือง เช่น เมรุพรหมทัต ซึ่งเป็นเจดีย์ขนาดใหญ่ สมัยอยุธยาตอนปลาย ตลอดจนสระน้ำ โบราณอันเก่าแก่อีกหลายแห่งด้วยกัน

สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม

ลักษณะเด่นทางสถาปัตยกรรมมีทั้งโบราณสถานที่เป็นศาสนสถานในพุทธศาสนาและศิลปกรรมแบบวัฒนธรรมขอม ในยุคพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๘ เด่นที่สุด คือ ปราสาทหินพิมายส่วนสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและร่วมสมัยในเขตเมืองเก่า ได้แก่อาคาร ร้านค้า และที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นอาคารสูง ๑-๒ ชั้น

โบราณสถาน

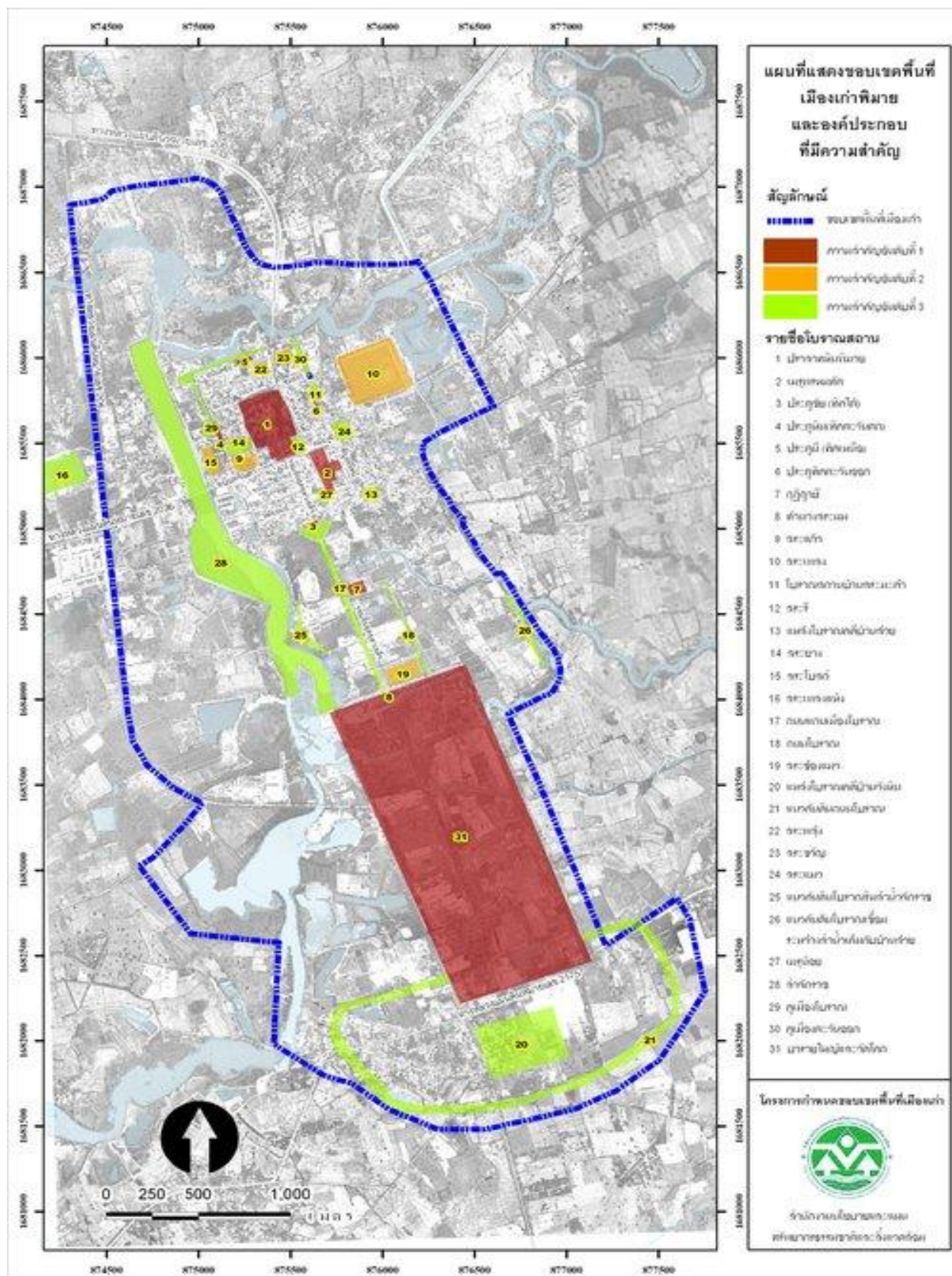
โบราณสถานในเขตเมืองเก่าพิมายยุควัฒนธรรมขอม ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๘และสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มีทั้งที่ขึ้นทะเบียนโบราณสถานและยังไม่ขึ้นทะเบียนและมีคุณค่าความเป็นลำดับที่ ๑ และ ๒ ได้แก่ปราสาทหินพิมาย ประตูทั้ง ๔ ทิศ (ประตูชัย ประตูผีประตูทิศตะวันออกและประตูหิน) สระขวัญ สระแก้ว สระพลุ้ง สระโบสถ์ สระเพลง สระช่องแมว ทำนางสระพม เมรุพรหมทัต กุฏิฤาษี บารายใหญ่ และ วัดโคก

จากการดำเนินงานโดย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใน
ฐานะสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ในปี พ.ศ.
๒๕๕๒ กำหนดพื้นที่เมืองเก่าพิมาย ครอบคลุมอาณาบริเวณ ดังนี้

๑. ชุมชนเมืองเก่าพิมาย อยู่ภายในกำแพงเมือง คูเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยม ขนาด ๕๖๕
x ๑,๐๓๐ เมตร มีกำแพงล้อมรอบเห็นซากกำแพง ทางใต้ของเมืองเป็นที่ลุ่ม คลอง ทาง
น้ำเล็กๆเลี้ยงเขาครอบบริเวณ ปัจจุบันมีการสร้างถนนหลักคือ ถนนหนเหนือใต้
ถนนด้านทิศตะวันออกของเมือง คือถนนสุริยาอุทัย ถนนด้านทิศตะวันตกคือ ถนน
สุริยาอัสดง ถนนในแนวตะวันออก-ตะวันตก คือถนนพิบูลรัตน์ซึ่งอยู่ใต้สุด และถนน
เลียบกกำแพงเมืองด้านเหนือซึ่งอยู่เหนือสุด
๒. ชุมชนโบราณบ้านวังหิน บารายสระหนองจอก เป็นชุมชนทวารวดีซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุด
และน่าจะมีพัฒนาการมาจากชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเมืองเก่า
พิมาย มีคูน้ำหรือคูเมืองที่เชื่อมต่อน้ำจากลำจักราช และมีคันดินหรือกำแพงเมือง
ล้อมรอบเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ค่อนข้างเป็นวงรีวางตัวอยู่ในแนวทิศตะวันออก – ทิศ
ตะวันตกโดยมีขนาดประมาณ ๘๐๐ x ๑,๘๐๐ เมตร บริเวณกึ่งกลางของชุมชนมีเนิน
ดินขนาดใหญ่ ซึ่งน่าจะเป็น ศาสนสถานสำคัญที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน

ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าพิมาย มีเนื้อที่รวมประมาณ ๑๐.๓/๙๙ ตารางกิโลเมตร

แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าพิมาย

โครงการสาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองอนุรักษ์พิมาย

เมืองพิมายจะทำไฟฟ้าแสงสว่าง บริเวณถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าพิมาย ที่ได้มีการดำเนินโครงการสาธารณูปโภคใต้ดิน ปรับปรุงระบบไฟฟ้าแสงสว่างแบบไร้สายไปแล้ว ในบริเวณถนนดังต่อไปนี้

- ถนนนวนปรางค์ (การประถมศึกษา – หอนาฬิกา) ระยะทาง ๑+๐๖๘ เมตร
- ถนนอนันท์จินดา ระยะทาง ๐+๔๑๕ เมตร
- ถนนจอมสุตาเสด็จ ระยะทาง ๐+๓๘๐ เมตร
- ถนนบุญช้ายันต์ ระยะทาง ๐+๓๘๐ เมตร
- ถนนท่าสงกรานต์ ระยะทาง ๐+๒๘๐ เมตร

งบประมาณ

เสนอของบประมาณจากรัฐบาล ตามรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ประเภท งบประมาณ	รายละเอียด งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการ สาธารณูปโภค ใต้ดินเพื่อการ ท่องเที่ยวในเขต เมืองเก่าพิมาย	๑. การนำสายไฟฟ้า ลงใต้ดิน	ค่างานไฟฟ้า	-	-	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	- ถนนนวนปรางค์ (การ ประถมศึกษา – หอ นาฬิกา) ระยะทาง ๑+๐๖๘ เมตร
		ค่างานโยธา	-	-	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	
	๒. สายสื่อสารลงใต้ ดิน	ค่างานวางท่อ ร้อยสาย	๒๓,๕๙๕,๐๐๐	๒๓,๕๙๕,๐๐๐		
	๓. การขุดค้นทาง โบราณคดี	ค่าขุดค้นทาง โบราณคดี	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	กรมศิลปากร	- ถนนอนันท์จินดา ระยะทาง ๐+๔๑๕ เมตร
	๔. งบในส่วนของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	ค่าไฟฟ้าแสง สว่าง	๙,๓/๕๔,๔๓/๙	๙,๓/๕๔,๔๓/๙	เทศบาล	- ถนนจอมสุตาเสด็จ ระยะทาง ๐+๓๘๐ เมตร
		ค่าปรับปรุง ภูมิทัศน์	-	-		- ถนนบุญช้ายันต์ ระยะทาง ๐+๓๘๐ เมตร
						- ถนนท่าสงกรานต์ ระยะทาง ๐+๒๘๐ เมตร (หมายเหตุ ๑-๔)

หมายเหตุ

1. งบประมาณการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. งบประมาณการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)
3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
4. งบประมาณในส่วนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

นครศรีธรรมราช

เมืองเก่านครศรีธรรมราช

๑. ที่ตั้ง

เมืองเก่านครศรีธรรมราชเป็นการตั้งถิ่นฐานอยู่บนแนวสันทรายแคบบนแนวแกนเหนือใต้ ด้านตะวันตกมีคลองรับน้ำจากเทือกเขานครศรีธรรมราชจากทิศเหนือจดทิศใต้โดยตลอด และไหลลงสู่ทะเลทางด้านตะวันออกโดยคลองสายต่างๆ ตั้งแต่ด้านเหนือจดด้านใต้

๒. ขอบเขตพื้นที่

พื้นที่เมืองเก่านครศรีธรรมราช มีเนื้อที่รวมประมาณ ๓.๓๘๙ ตารางกิโลเมตร (๒,๓๖๘ ไร่) เป็นพื้นที่ที่มีโบราณสถานและสถานที่ที่มีคุณค่าและความสำคัญ รวมถึงมีแนวและร่องรอยของกำแพงเมืองและคูเมือง ซึ่งเป็นองค์ประกอบเมืองที่สำคัญสามารถกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่านครศรีธรรมราช ซึ่งอาณาเขตเป็นดังนี้

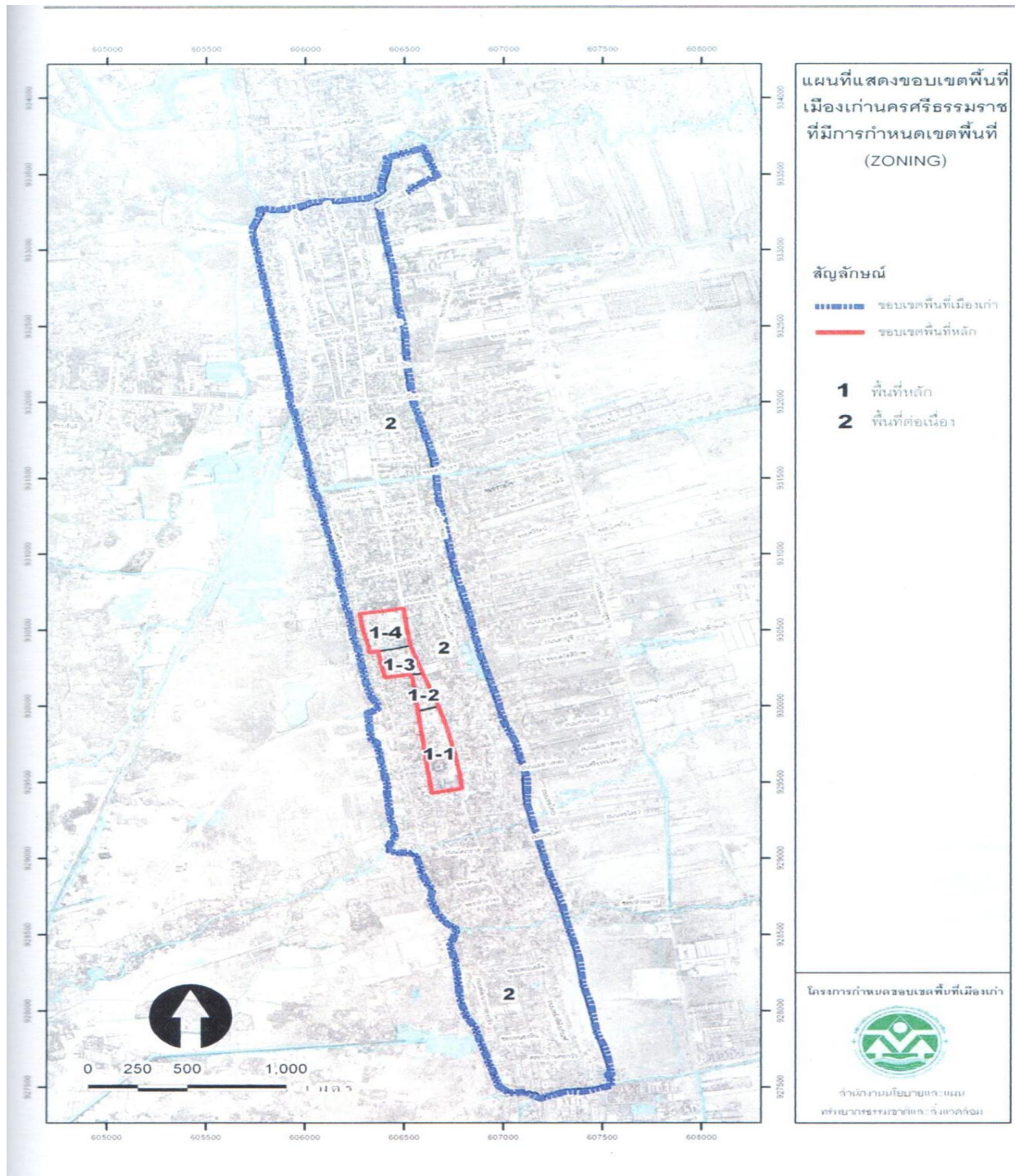
- ทิศเหนือ จดคลองท่าวังและแนวเขตวัดท่าโพธิ์วรวิหารด้านเหนือ
 - ทิศตะวันออก จดแนวเขตวัดท่าโพธิ์วรวิหารด้านตะวันออกเชื่อมถนนท่าโพธิ์มาทางตะวันตก
จดแนวห่างจากเขตทางถนนศรีปราชญ์และถนนศรีธรรมโศกฝั่งตะวันออก
๑๐๐ เมตร และแนวห่างจากแนวกำแพงเมืองพระเวียงด้านตะวันออกมาทาง
ตะวันออก ๑๐๐ เมตร
 - ทิศใต้ จดคลองคูพาย
 - ทิศตะวันตก จดคลองหัวห่อ้ง คลองท้ายวัง และคลองทุ่งปรัง
- โดยแบ่งเป็นพื้นที่เมืองเก่าแบ่งเป็นเขตพื้นที่ (Zoning) ได้ดังต่อไปนี้

๑. พื้นที่หลัก คือ ศูนย์กลางเมืองเก่าที่มีความสำคัญที่สุด คือบริเวณที่เป็นที่ตั้งของโบราณสถานและศาสนสถานประจำเมืองกระจุกตัวอยู่กลางเมืองเป็นแนวแกนตามถนนราชดำเนินฝั่งตะวันตกตลอดแนว มีเนื้อที่รวมประมาณ ๐.๑๘๕ ตารางกิโลเมตร (๑๑๕.๑๐ ไร่) ซึ่งประกอบไปด้วย

- พื้นที่ ๑ - ๑ ที่ตั้งวัดพระธาตุรวมหาวิหารและวัดหน้าพระลาน เนื้อที่
ประมาณ ๐.๐๓๗ ตร.กม. (๕๙.๙๕ ไร่)
- พื้นที่ ๑ - ๒ ที่ตั้งโรงเรียนวัดพระมหาธาตุ และอาคารพาณิชย์กรรมของ
เอกชน เนื้อที่ประมาณ ๐.๐๑๙ ตร.กม. (๑๒.๐๙ ไร่)
- พื้นที่ ๑ - ๓ ที่ตั้งวัดสวนปาน ศาลพระเสื้อเมือง หอนาฬิกาและ
ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาลนครนครศรีธรรมราช เนื้อที่
ประมาณ ๐.๐๓๓ ตร.กม. (๓๔.๓/๓ ไร่)

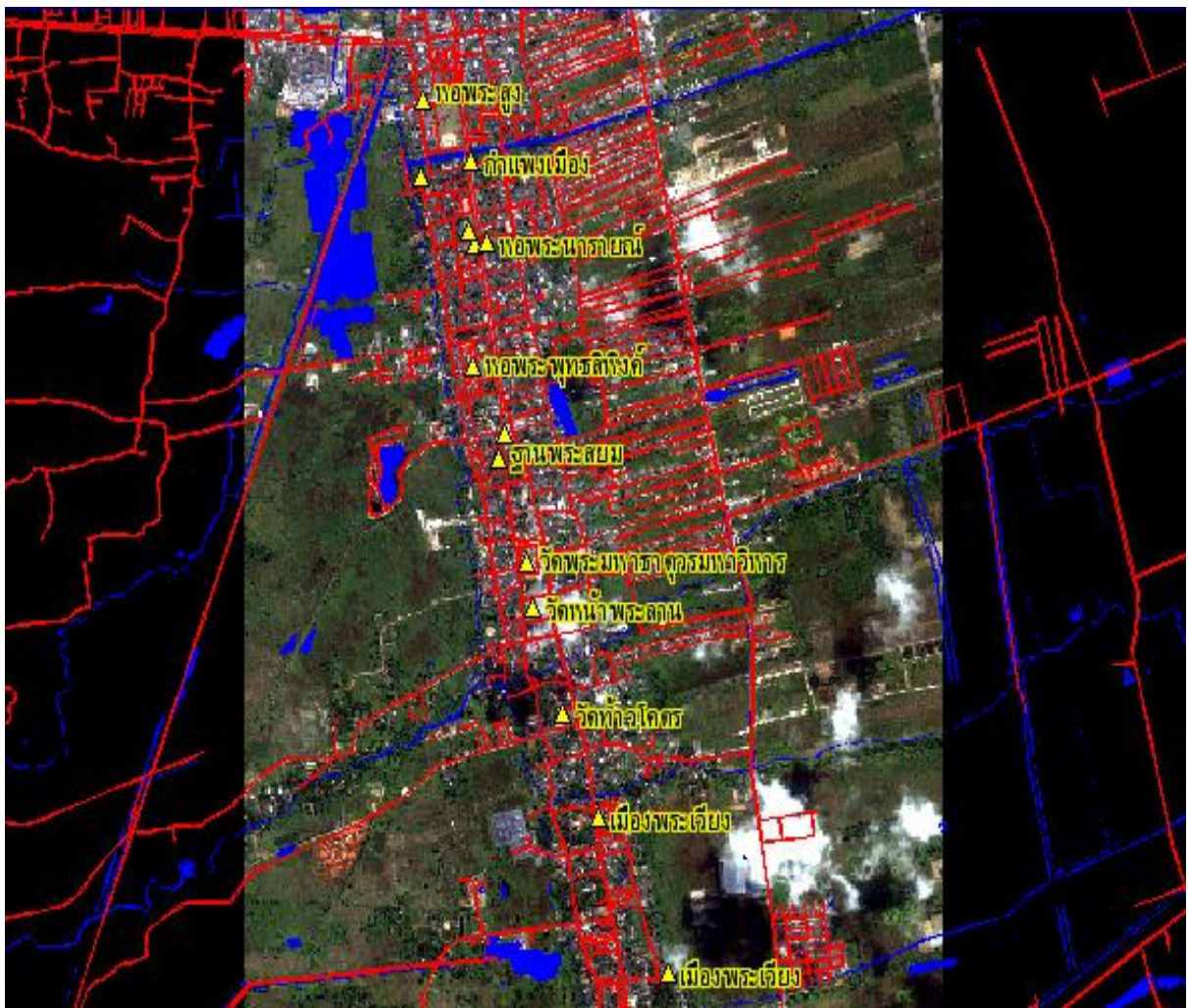
พื้นที่ ๑ -๔ ที่ตั้งศาลากลางและศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งลาน
ด้านหน้าและหอพระพุทธรูปหินศักดิ์ (องค์พระประจำเมือง) เนื้อที่
ประมาณ ๐.๐๕๖ ตร.กม. (๓๔.๓/๓ ไร่)

๒. พื้นที่ต่อเนื่อง ได้แก่ พื้นที่บริเวณภายในขอบเขตพื้นที่ที่เมืองนครศรีธรรมราช
ทั้งหมด นอกเหนือจากพื้นที่หลัก มีเนื้อที่รวมประมาณ ๓.๖๐๕ ตร.กม. (๒,๒๕๒.๙๑ ไร่)

๓. ลักษณะเด่นของขอบเขตพื้นที่แก่นนครศรีธรรมราช

เมืองแก่นนครศรีธรรมราช ได้ถูกจัดให้เป็นเมืองเก่ากลุ่มที่ ๑ คือ เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี มีขนาดใหญ่ในฐานะศูนย์กลางของอาณาจักรในยุคใดยุคหนึ่ง มีหลักฐานของงานศิลปกรรมที่มีลักษณะที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของอาณาจักรนั้น ๆ ในอดีตและปัจจุบันมีการอยู่อาศัยของชุมชนใหม่ซ้อนทับชุมชนเดิม ซึ่งน่าจะเห็นได้ว่าบริเวณขอบเขตเมืองแก่นนครศรีธรรมราช มีจำนวนวัดวาอารามในเขตพื้นที่เป็นจำนวนมาก และในจำนวนนั้นมีวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารอยู่ในเขตพื้นที่หลักของเมืองแก่นนครศรีธรรมราช ซึ่งได้ขอบรรจุเป็นมรดกโลกจากองค์การยูเนสโก วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารตั้งอยู่ถนนราชดำเนิน โดยมีทั้งมัสยิด โบสถ์คริสต์ จักร เทวสถานหอยพระอิศวร หอยพระนารายณ์ อยู่ตามสองฝั่งถนน เมื่อวันมาฆบูชาที่ผ่านมาได้มีการแห่ผ้าขึ้นธาตุนานาชาติ มีการอาราธนาอานิสงค์พระสงฆ์จากหลายประเทศเข้าร่วม พร้อมทั้งัญเชิญผ้าพระบฏพระราชทานจากพระบรมศานุวงศ์ ผ้าพระบฏจากนานาชาติเข้าร่วม เพื่อเป็นการนำไปสู่มรดกโลก

กำแพงเมือง

วัดพระมหาธาตุวรวิหาร

ประเพณีแห่ผ้าห่มธาตุ

โครงการสาธารถูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองอนุรักษ์นครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราช จะทำโครงการสาธารถูปโภคใต้ดิน บริเวณถนนสายหลักของเมือง ผ่านย่านชุมชนในเขตเมืองเก่า ซึ่งจะเป็นการเปิดมุมมองใหม่ขงเมือง ให้สามารถเห็นสถาปัตยกรรมดั้งเดิมของเมืองได้เป็นอย่างดี จึงเลือกนำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณดังต่อไปนี้

- บริเวณถนนราชดำเนิน (ระยะแรก) ดำเนินการก่อสร้างเรียบร้อยแล้ว
- บริเวณถนนราชดำเนิน (ระยะที่ ๒ ต่อเนื่องจากระยะแรก) ระยะทาง 2,700 เมตร

ที่ของบประมาณในครั้งนี้

งบประมาณ

เสนอของบประมาณจากรัฐบาล ตามรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ประเภท งบประมาณ	รายละเอียด งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการ สาธารณูปโภค ใต้ดินเพื่อการ ท่องเที่ยวในเขต เมืองเก่า นครศรีธรรมราช	๑. การนำสายไฟฟ้า ลงใต้ดิน	ค่างานไฟฟ้า	๑๑๔,๓๕๕,๖๐๘	๒๐๔,๔๙๓,๓๖๙	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	บริเวณถนนราชดำเนิน (ระยะที่ ๒ ต่อเนื่องจาก ระยะแรก) ระยะทาง ๒,๓/๐๐ เมตร (หมายเหตุ ๑-๔)
		ค่างานโยธา	๙๐,๑๓๘,๑๙๑			
	๒. สายสื่อสารลงใต้ ดิน	ค่างานวางท่อ ร้อยสาย	๘,๖๕๙,๓๖๒	๘,๖๕๙,๓๖๒	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	
	๓. การขุดค้นทาง โบราณคดี	ค่าขุดค้นทาง โบราณคดี	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	กรมศิลปากร	
	๔. งบในส่วนของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	ค่าไฟฟ้าแสง สว่าง	-	-	เทศบาล	
ค่าปรับปรุง ภูมิทัศน์		-				

หมายเหตุ

1. งบประมาณการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. งบประมาณการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)
3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
4. งบประมาณในส่วนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

สงขลา

เมืองเก่าสงขลา

๑.ที่ตั้ง

เมืองเก่าสงขลาตั้งอยู่บนแหลมแคบยาว ยื่นออกไปในอ่าวไทยทางทิศเหนือ มีทะเลขนานทั้งสองข้าง ตัวเมืองจึงตั้งอยู่บนที่ราบคล้ายหลังเต่า มีแนวกำแพงเมืองและคูเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทอดตัวตามภูมิประเทศ ปัจจุบันเหลือเพียงแนวกำแพงเมืองด้านทิศเหนือบางส่วน

ภายในแนวกำแพงเมืองมีถนนไทรบุรีเป็นแกนหลักกลางในแนวเหนือ – ใต้ และมีถนนสายอื่นๆ ขนานกับถนนไทรบุรีที่สำคัญอีก ๒ สาย ได้แก่ ถนนนางงามกับถนนนครใน ซึ่งเป็นบริเวณชุมชนเมืองเดิมที่ครอบคลุมไปถึงถนนนครนอก ที่ยังมีอาคารเก่าประเภทบ้านเรือนที่อยู่อาศัยเป็นตึกแบบจีนและชิโนโปรตุเกสตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก โดยมีถนนสงขลาบุรี ถนนพัทลุงตัดขวางตลอดแนวตะวันออก – ตะวันตกและมีถนนซอยเชื่อม ได้แก่ ถนนเบตง ถนนหนองจิก ถนนเพชรคีรี เป็นต้น

พื้นที่เมืองเก่าสงขลา เป็นชุมชนเมืองที่ยังมีกิจกรรมหลากหลาย มีโบราณสถานและอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม

๒.ขอบเขตพื้นที่

ในย่านเมืองเก่าที่เป็นหัวใจสำคัญเป็นพื้นที่ที่จะร่วมอนุรักษ์ไว้ คือย่านถนน ๓ สายหลัก ได้แก่ ถนนนครนอก นครใน และถนนนางงามซึ่งเป็นศูนย์รวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สืบสานกันมายาวนานกว่า ๒๐๐ ปี

ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าสงขลา มีเนื้อที่รวมประมาณ ๔.๓๓๕ ตารางกิโลเมตร (๒,๗๐๙.๕๕ ไร่) และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	จดแนวถนนชลเจริญติดกับถนนแหลมสนอ่อนและเชื่อมกับแนวถนนท่ามุ่ม ๖๐ องศา กับถนนแหลมสนอ่อน และแนวเขตห่างออกไปจากฝั่งทะเลด้านทิศเหนือ เป็นระยะทาง ๒๕๐ เมตร
ทิศตะวันออก	จดแนวห่างออกไปจากฝั่งทะเลด้านตะวันออกระยะ ๒๕๐ เมตร มาตลอดแนวด้านใต้จดแนวเขตห่างจากเขตทางถนนปละท่าด้านใต้ ๑๐๐ เมตร และเชื่อมกับแนวเขตทางรถไฟด้านตะวันออกมาจนจดถนนกำแพงเพชร
ทิศใต้	จดถนนกำแพงเพชร
ทิศตะวันตก	จดแนวห่างออกไปจากฝั่งทะเลสาบสงขลา ระยะ ๒๕๐ เมตร จากถนนชลเจริญถึงถนนกำแพงเพชร

การแบ่งพื้นที่เมืองเก่าเป็นเขตพื้นที่ (Zoning) ได้ดังต่อไปนี้

๑. **พื้นที่หลัก** คือ ประกอบด้วยพื้นที่หลัก ๒ บริเวณ มีเนื้อที่รวมกันทั้งหมดประมาณ ๑.๑๓/๓ ตารางกิโลเมตร (๓/๓๓.๑๙ไร่) โดยแยกออกดังนี้

๑.๑ บริเวณแรก คือ บริเวณเมืองสงขลาบ้านบ่อทราย มีเนื้อที่รวมประมาณ ๐.๓๔๙ ตารางกิโลเมตร (๕๐๘.๔๒ไร่) ประกอบด้วย ๔ พื้นที่ดังนี้

พื้นที่ ๑-๑ อยู่เหนือแนวถนนเพชรศรีขึ้นไปถึงถนนจะนะ แยกตัดกับถนนไทรบุรีมาถึงถนนนครในและข้ามฟากถนนจะนะไปครอบคลุมจวนเมืองเก่า เนื้อที่ประมาณ ๐.๑๑๒ ตารางกิโลเมตร (๓/๐.๑๖ ไร่)

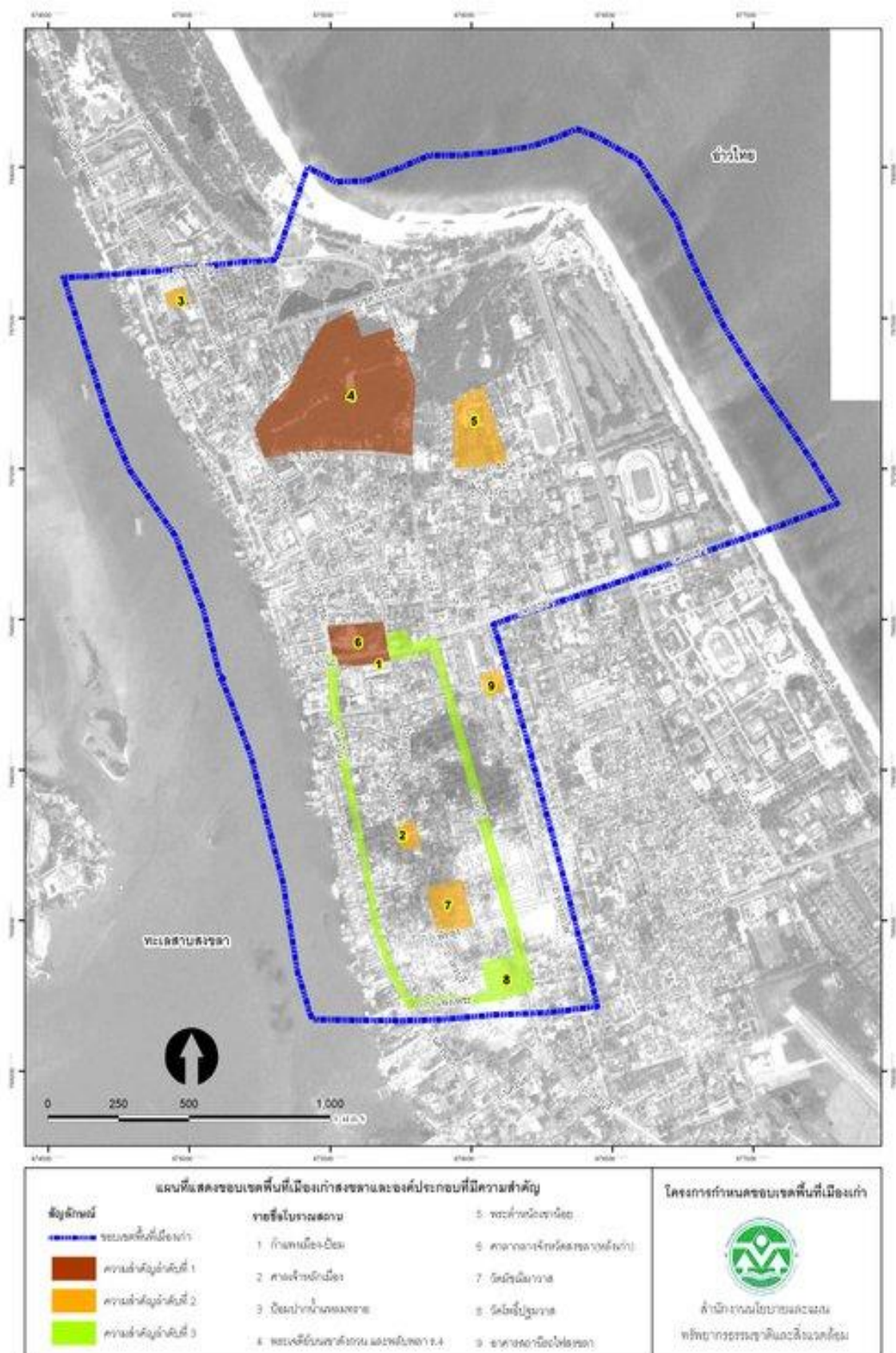
พื้นที่ ๑-๒ บริเวณแยกถนนรามวิถีและถนนปละท่าใต้แนวถนนเพชรศรีจากฟากตะวันตกของถนนรามวิถีมาจดถนนไทรบุรี เนื้อที่ประมาณ ๐.๒๔๕ ตารางกิโลเมตร (๑๕๓.๐๑ไร่)

พื้นที่ ๑-๓ ที่ตั้งของศาลเมืองและมีอาคารเก่าสโตร์จีนและชิน-โปรตุเกส บริเวณถนนนางงามและถนนนครใน เนื้อที่ประมาณ ๐.๒๒๖ ตารางกิโลเมตร (๑๔๑.๕๖ ไร่)

พื้นที่ ๑-๔ เป็นพื้นที่ถัดจากถนนนครในออกไปทางตะวันตกถึงระยะห่างจากแนวชาวฝั่งทะเลออกไป ๒๐ เมตร เนื้อที่ประมาณ ๐.๑๖๖ ตารางกิโลเมตร (๑๐๓.๓๙ ไร่)

๒. บริเวณที่ ๒ คือ พื้นที่ ๑-๕ บริเวณเขาดังกวนซึ่งบนยอดเขาเป็นที่ตั้งโบราณสถานพระเจดีย์และพลับพลาที่ประทับของรัชกาลที่ ๔ และบริเวณเขาน้อยซึ่งมีพระตำหนักเขาน้อยตั้งอยู่เชิงเขาด้านทิศใต้ฟากเหนือของถนนสะเดา เนื้อที่รวมประมาณ ๐.๔๒๔ ตารางกิโลเมตร (๒๖๔.๓/๓ไร่)

๒. **พื้นที่ต่อเนื่อง** ได้แก่ พื้นที่บริเวณภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าสงขลาทั้งหมด นอกเหนือจากพื้นที่หลักทั้ง ๒ บริเวณ มีเนื้อที่รวมประมาณ ๓.๖๖๒ ตารางกิโลเมตร (๑,๙๓๖.๓๖ ไร่)

แผนที่แสดงอาณาเขตพื้นที่เมืองเก่าสงขลา

๓. ลักษณะเด่น

ย่านเมืองเก่าสงขลา มีเอกลักษณ์โดดเด่นในแง่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม สืบสานและสืบทอดกันมาอย่างยาวนานกว่า ๒๐๐ ปี โดยเฉพาะการอาศัยอยู่ร่วมกันของ ๓ ศาสนา คือ ศาสนาพุทธ จีนและมุสลิม ที่สะท้อนออกมาในรูปแบบของสถาปัตยกรรมโบราณ ทั้งอาคารแบบเรือนแถวทรงไทย เรือนแถวแบบจีน เรือนแถวแบบชิโน-โปรตุกีส โดยรูปแบบของอาคารบ้านเรือนย่านเมืองเก่าสงขลาได้ดังนี้

๑. สถาปัตยกรรมแบบจีนดั้งเดิม ในย่านเมืองเก่าสงขลาจะมีห้องแถวแบบจีนดั้งเดิมทั้งชั้นเดียว ชั้นครึ่ง และ สองชั้น ลักษณะพิเศษของห้องแถวแบบนี้คือ เป็นห้องแถวที่มีหน้าแคบแต่ลึก ผนังก่ออิฐก้อนใหญ่ ฉาบปูน กระเบื้องมุงหลังคาทาด้วยอิฐดินเผา โฉนดแบบจีน ชายคาจะสั้น หน้าต่างเป็นช่องขนาดเล็กและแคบไม้นิยมทากันสาด บริเวณภายในอาคารส่วนหน้าจะใช้รับแขก มีลานโล่งเปิดกลางบ้าน และมีบ่อน้ำ เป็นการแยกการใช้สอยพื้นที่ ส่วนหน้ากับพื้นที่ส่วนหลังบ้าน ซึ่งเป็นห้องครัวหรือห้องนอน

๒. สถาปัตยกรรมแบบจีนผสมสถาปัตยกรรมตะวันตก (อาคารไม้ผสมก่ออิฐฉาบปูน) ลักษณะเป็นอาคาร ชั้นเดียวหรือสองชั้น ห้องแถวแบบนี้เป็นห้องแถวที่ก่อสร้างด้วยวัสดุก่ออิฐผสมเครื่องไม้ หลังคาทรงจั่วมุงกระเบื้อง ดินเผา ประตูด้านหน้าเป็นบานฝาเฟี้ยมแบบจีน ส่วนบนของบ้านมีช่องระบายอากาศ เป็นอาคารโปร่งตรงส่วนหน้า มักใช้สำหรับค้าขาย ส่วนตรงกลางบ้านจะเป็นลานโล่งและบ่อน้ำ

๓. สถาปัตยกรรมห้องแถวแบบชิโน-ยูโรเปียน (อาคารตึกก่ออิฐถือปูน) มีโถงกลางบ้านจะยังเป็นลานโล่ง ตามคติความเชื่อแบบจีน ในขณะที่ลวดลายประดับจะเป็นลักษณะดอกไม้และผลไม้มงคล ในกรอบรูปปั้นแบบ ตะวันตก แต่จะไม่มีทางเดินหน้าอาคารที่เรียกว่าหงอคงที่แบบภูเก็ต และเกาะปังหวัง เสด็จบนหลังคาจะมีดาบฟ้า สำหรับนั่งรับลมทะเล

๔. สถาปัตยกรรมแบบผสมจีน ยุโรป และมุสลิม เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ยังปรากฏความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยแบบจีนคือมีโถงตรงกลาง มีองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมแบบยุโรปในสมัยปลายรัชกาลที่ ๕ ต่อเนื่อง รัชการที่ ๖ เช่นหน้าต่างหัวเสาและลวดลายปูนปั้น แต่ที่น่าสนใจคือมีลายดาวและการใช้สีอาคารเหมือนมุสลิม คือ สีเขียว สีเหลืองทอง และสีอิฐอ่อนของเนื้อไม้ เป็นอาคารที่มีลักษณะพิเศษสำรวจพบเพียงไม่กี่หลัง แสดงถึง ความหลากหลายทางเชื้อชาติศาสนา

โครงการสาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองอนุรักษ์สงขลา

สงขลาจะทำโครงการสาธารณูปโภคใต้ดิน บริเวณถนนสายหลักของเมือง ผ่านย่านชุมชนในเขตเมืองเก่า ซึ่งจะเป็นการเปิดมุมมองใหม่ของเมือง ให้ผู้มาเยือนสามารถเห็นสถาปัตยกรรมดั้งเดิมของเมืองได้เป็นอย่างดีในบริเวณถนนดังต่อไปนี้

- ระยะที่ 1 ถนนนครใน ระยะทาง 1,003 เมตร
- ระยะที่ 2 ถนนนางงาม ถนนสงขลาบุรี ถนนพัทลุง ถนนนครนอก ระยะทาง 1,035 เมตร
- ระยะที่ 3 ถนนนครนอก ระยะทาง 945 เมตร

ซึ่งระยะที่ ๑-๓ เทศบาลนครสงขลาได้รับงบประมาณจากจังหวัดสงขลาในการดำเนินการแล้ว) คงเหลือที่นำมาขอตามโครงการนี้ในระยะที่ ๔ และระยะที่ ๕ ดังต่อไปนี้

- ระยะที่ 4 ถนนไทรบุรี ระยะทาง 850 เมตร
- ระยะที่ 5 ถนนรองเมือง ถนนจะนะ ถนนซอยย่อยเชื่อมถนนนางงาม และถนนนครใน ระยะทาง 1,270 เมตร

งบประมาณ

เสนอของบประมาณจากรัฐบาล ตามรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ประเภท งบประมาณ	รายละเอียด งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการ สาธารณูปโภค ใต้ดินเพื่อการ ท่องเที่ยวในเขต เมืองเก่าสงขลา	๑. การนำสายไฟฟ้า ลงใต้ดิน	ค่างานไฟฟ้า	๑๐๐,๘๐๐,๐๐๐	๑๙๐,๘๐๐,๐๐๐	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	- ระยะที่ ๔ ถนนไทรบุรี ระยะทาง ๘๕๐ เมตร
		ค่างานโยธา	๙๐,๐๐๐,๐๐๐			
	๒. สายสื่อสารลงใต้ ดิน	ค่างานวางท่อ ร้อยสาย	-	-	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	- ระยะที่ ๕ ถนนรอง เมือง ถนนจะนะ ถนน ซอยย่อยเชื่อมถนน นางงาม และถนนนคร ใน ระยะทาง ๑,๒๗๐ เมตร (หมายเหตุ ๑-๔)
	๓. การขุดค้นทาง โบราณคดี	ค่าขุดค้นทาง โบราณคดี	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	กรมศิลปากร	
		ค่าไฟฟ้าแสง สว่าง	-			
		ค่าปรับปรุง ภูมิทัศน์	-			

หมายเหตุ

1. งบประมาณการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. งบประมาณการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)
3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
4. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

ลำพูน

หอไตร วัดพระธาตุหนองบัว

เมืองเก่าลำพูน

มติดະการมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เรื่อง แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าลำพูน คณะรัฐมนตรีเห็นชอบมติดະการมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ครั้งที่ ๑/๒๕๕๓ วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์) ในฐานะประธานกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เสนอดังนี้

๑. เห็นชอบขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าลำพูน
๒. เห็นชอบในหลักการแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าลำพูน เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าลำพูน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาและจัดทำรายละเอียดเพื่อดำเนินการต่อไป

สาระสำคัญของเรื่อง

รองนายกรัฐมนตรี (พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์) ประธานกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า รายงานว่า

๑. ในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า รัฐบาลกำหนดนโยบายการดำเนินงานเป็นพิเศษเฉพาะพื้นที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. ๒๕๔๖ ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ซึ่งมีหน้าที่วางนโยบายกำหนดพื้นที่จัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๒. คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ มีมติเห็นชอบเมืองเก่ากลุ่มที่ ๑ ที่จะต้องดำเนินการเป็นลำดับต้น ได้แก่ เมืองเก่าเชียงใหม่ เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่ากำแพงเพชร เมืองเก่าลพบุรี เมืองเก่าพิจิตร เมืองเก่านครศรีธรรมราช และเมืองเก่าสงขลา

๓. คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าพิจารณาแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ ดังนี้

๓.๑ คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและพิจารณาแผนการดำเนินงานในพื้นที่เมืองเก่า เพื่อให้การดำเนินงานในพื้นที่เมืองเก่าเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า

๓.๒ คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าระดับเมืองทั้ง ๗ เมือง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นอนุกรรมการ มีอำนาจหน้าที่จัดทำแนวทาง มาตรการ ผังแม่บท แผนปฏิบัติการ และระเบียบปฏิบัติ ต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการฯ กำหนด

๔. โดยเหตุที่พื้นที่เมืองเก่าลำพูนปรากฏร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยทวารวดี ภายในบริเวณเมืองเก่ามีโบราณสถานที่มีคุณค่าจำนวนมาก ซึ่งการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่ามีความ จำเป็นต้องมีกรอบแนวทางและขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการ อนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่ให้คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนา กรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าดำเนินการตามหน้าที่ที่กำหนดในข้อ ๙ (๑) ให้วางนโยบาย กำหนดพื้นที่ และจัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า โดยความเห็นชอบของ คณะรัฐมนตรี ดังนั้น เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าและแผนแม่บทและผัง แม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าลำพูนแล้ว จังหวัดลำพูนจะได้ใช้เป็นแนวทางในการ บริหารจัดการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า เพื่อให้บริเวณเมืองเก่าลำพูนได้รับการคุ้มครองดูแล อย่างถูกต้อง เหมาะสม มีการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม ทนต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและ ภัยคุกคามในพื้นที่เมืองเก่า

๕. ในเมืองเก่ากลุ่มที่ ๑ จำนวน ๑๐ เมือง ที่ต้องดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาเป็นลำดับ ต้น ดังได้กล่าวมาแล้ว เมืองเก่าจำนวน ๘ เมือง ได้รับความเห็นชอบกรอบแนวทางและขอบเขตจาก คณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ และวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ตามลำดับ สำหรับ เมืองเก่าลำพูนซึ่งเสนอคณะรัฐมนตรีเป็นลำดับที่ ๙ นี้ เป็นเมืองที่มีลักษณะและวิวัฒนาการทางสังคมที่ สืบต่อมาจากยุคต่างๆ มีรูปแบบของสถาปัตยกรรม ศิลปะ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์และ โบราณคดีที่ปรากฏชัดเจน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ต้องรักษาให้ดำรงอยู่ และมีที่ตั้งอยู่ใจกลางเมือง ซึ่งมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้น เพื่อมิให้มีการทำลายหลักฐานที่สำคัญ และอนุรักษ์เมืองเก่าไว้เป็นมรดกของอนุชนรุ่นหลัง ตลอดจนเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาเชิงท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องกำหนดเขตพื้นที่ และจัดทำแผนแม่บทและผังแม่บทเพื่อให้ การพัฒนาพื้นที่สอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์

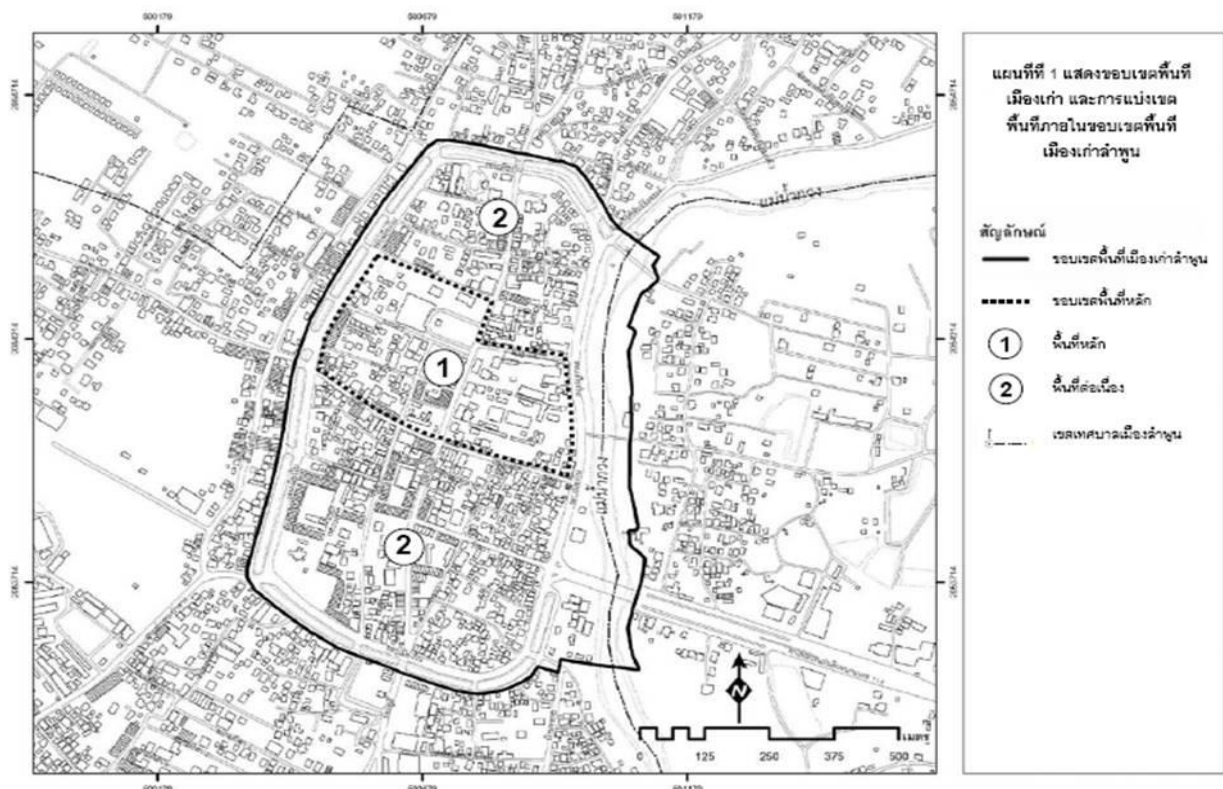
๖. คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้พิจารณาแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าลำพูน มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๖.๑ ขอบเขตเมืองเก่า

กำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าที่มีความสำคัญที่ต้องเร่งวางแผนการอนุรักษ์และพัฒนา เพื่อให้สามารถดูแลรักษามรดกทางวัฒนธรรม และป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ และส่งเสริมทัศนียภาพขององค์พระบรมธาตุให้เด่นชัด รวม ๒ พื้นที่ ดังนี้

๖.๑.๑ พื้นที่หลัก เนื้อที่รวม ๐.๑๓๕ ตารางกิโลเมตร (๘๔.๓๓ ไร่)

๖.๑.๒ พื้นที่ต่อเนื่อง เนื้อที่รวม ๐.๕๑๓ ตารางกิโลเมตร (๓๒๐.๘๔ ไร่)

ทิศเหนือ	ครอบคลุมบริเวณโดยรอบแนวคูเมืองตามแนวถนนรอบเมืองนอก
ทิศตะวันออก	ครอบคลุมพื้นที่ตามแนวขนานริมฝั่งแม่น้ำกวังด้านตะวันออก ในระยะ ๓๐ เมตร
ทิศใต้	ครอบคลุมบริเวณโดยรอบแนวคูเมืองตามแนวถนนรอบเมืองนอก และพื้นที่บริเวณกุฎระจื่อเจ้าชายเมืองลำพูน และพื้นที่สำนักงานประปาส่วนภูมิภาค สาขาลำพูน
ทิศตะวันตก	ครอบคลุมบริเวณโดยรอบแนวคูเมืองตามแนวถนนรอบเมืองนอก

สถานที่ดำเนินการ

๑. บริเวณถนนรอบเมืองใน (ต่อเนื่องจากโครงการเดิม) ระยะทางประมาณ ๑,๒๐๐ เมตร
 ๒. ถนนรอบเมืองนอก ระยะทางประมาณ ๒,๒๐๐ เมตร
 ๓. ถนนชัยมงคล และถนนมุกดา ระยะทางประมาณ ๕๐๐ เมตร
- ซึ่งเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าลำพูน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๔

ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ ๒๕๕๘

งบประมาณ

เสนอของบประมาณจากรัฐบาล ตามรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ประเภท งบประมาณ	รายละเอียด งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการ สาธารณูปโภค ใต้ดินเพื่อการ ท่องเที่ยวในเขต เมืองเก่าลำพูน	๑. การนำสายไฟฟ้า ลงใต้ดิน	ค่างานไฟฟ้า	๖๔,๒๐๒,๐๐๐	๑๑๘,๑๓๗,๐๐๐	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	๑. บริเวณถนนรอบ เมืองใน (ต่อเนื่องจาก โครงการเดิม) ระยะทาง ประมาณ ๑,๒๐๐ เมตร
		ค่างานโยธา	๕๓,๙๓๕,๐๐๐			
	๒. สายสื่อสารลงใต้ ดิน	ค่างานวางท่อ ร้อยสาย	๕๐,๗๔๑,๗๐๐	๕๐,๗๔๑,๗๐๐	บริษัท ที โอ ที จำกัด (มหาชน)	๒. ถนนรอบเมืองนอก ระยะทางประมาณ
	๓. การขุดค้นทาง โบราณคดี	ค่าขุดค้นทาง โบราณคดี	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	กรมศิลปากร	๒,๒๐๐ เมตร
	๔. งบในส่วนของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	ค่าไฟฟ้าแสง สว่าง	-	-	เทศบาล	๓. ถนนชัยมงคล และ ถนนมุกดา ระยะทาง ประมาณ ๕๐๐ เมตร (หมายเหตุ ๑-๔)
		ค่าปรับปรุง ภูมิทัศน์	-			

หมายเหตุ

1. งบประมาณการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. งบประมาณการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)
3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
4. งบประมาณในส่วนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

น่าน

เมืองเก่าน่าน

คณะรัฐมนตรีพิจารณามติคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ เรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า น่าน ตามที่คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ) เป็นประธานกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า มีมติเห็นชอบตามมติคณะกรรมการฯ ทั้ง ๓ ข้อดังนี้

๑. การประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่า น่าน และเวียงพระธาตุแช่แห้งเป็นพื้นที่อนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า

๒. แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า น่าน

๓. การแต่งตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า น่าน ดำเนินงานในพื้นที่เมืองเก่า น่าน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

สืบเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๘ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการฯ ได้จัดทำแผนแม่บทและมีหัวแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า น่านเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์

- ๑.๑ เพื่อให้มีการอนุรักษ์อาคาร สถานที่ คู่น้ำ-คันดินและกำแพงเมือง ศาสนสถาน รวมทั้งภูมิทัศน์ ที่มีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและสถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อมโดยรวม
- ๑.๒ เพื่อให้มีการพัฒนาในพื้นที่บริเวณเมืองเก่า มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนแม่บทการอนุรักษ์ รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเมืองเก่า
- ๑.๓ เพื่อให้บริเวณเมืองเก่า น่าน และเวียงพระธาตุแช่แห้ง ได้รับการคุ้มครอง ดูแลรักษาไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติตลอดไป
- ๑.๔ เพื่อให้มีองค์กรหลักในการบริหารจัดการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า น่าน
- ๑.๕ เพื่อให้เมืองเก่า น่าน และเวียงพระธาตุแช่แห้งได้รับการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพระดับชาติ/ประเทศ

๒. ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าที่ต้องเร่งรื้อแผนอนุรักษ์และพัฒนา

๒.๑ พื้นที่ในเมืองน่าน เนื้อที่รวม ๐.๑๘ ตารางกิโลเมตร

๒.๒ พื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง เนื้อที่รวม ๐.๑๓ ตารางกิโลเมตร

๓. ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

๓.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การกำหนดพื้นที่เมืองเก่าประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์

๓.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างกลไกการบริหารจัดการเมืองน่านเก่าและพื้นที่โดยรอบเชิงบูรณาการ ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์

๓.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างธรรมชาติ ศิลปกรรม และคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย ๑ กลยุทธ์

๓.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การใช้ประโยชน์เมืองเก่าน่านอย่างรู้คุณค่าเพื่อประชาชนในเขตเมืองเก่า ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์

๓.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การส่งเสริมการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมล้านนา ตะวันออก ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์

๓.๖ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอนุรักษ์และพัฒนาเมืองน่านเก่า ประกอบด้วย ๒ กลยุทธ์

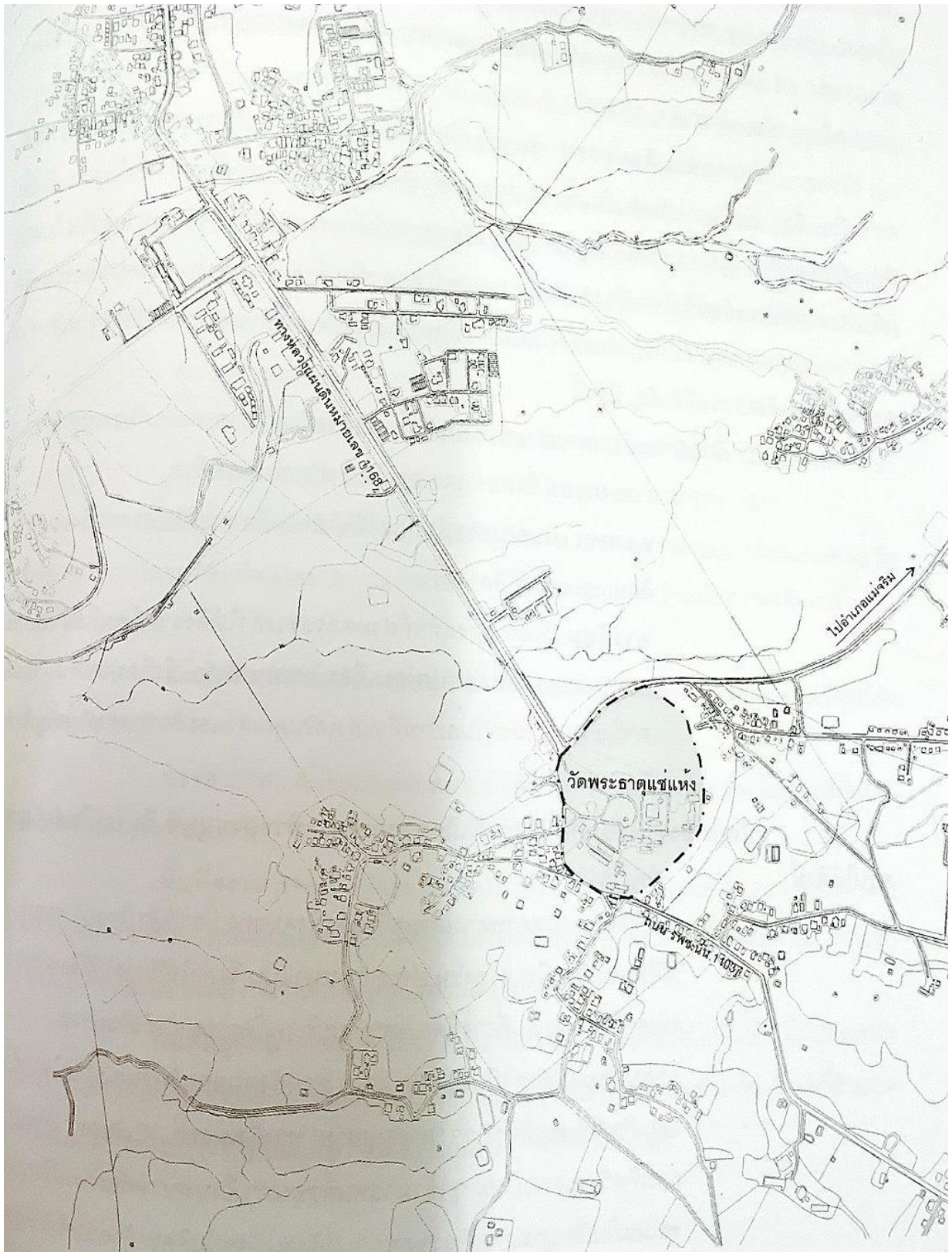
๔. คณะกรรมการฯ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘ เห็นชอบแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าน่านแล้ว เพื่อให้บริเวณเมืองเก่าน่านได้รับการคุ้มครองดูแลอย่างถูกต้องและเหมาะสม และดำรงคุณค่าความเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมสำคัญยิ่งของประเทศไว้ได้ตลอดไป

สรุปขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

ตามแผนและผังแม่บทเมืองเก่าน่านมี ๒ พื้นที่ ได้แก่

๑. **พื้นที่ใจเมืองน่าน** คือ เมืองประวัติศาสตร์น่านชั้นใน มีโครงสร้าง และองค์ประกอบของเมืองยังเหลือให้เห็นเป็นหลักฐานแสดงแนวคิดการวางผังเมืองแบบล้านนาโบราณ ประกอบด้วย กำแพงเมือง ประตูเมือง ช่าง วัด วังหรือคุ้ม เนื้อที่รวม ๐.๑๘ ตารางกิโลเมตร

๒. **พื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง** คุณลักษณะเด่นที่ยังเหลืออยู่คือวัดพระธาตุแช่แห้ง ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานของวัดพระธาตุแช่แห้ง พื้นที่รวม ๐.๑๓ ตารางกิโลเมตร

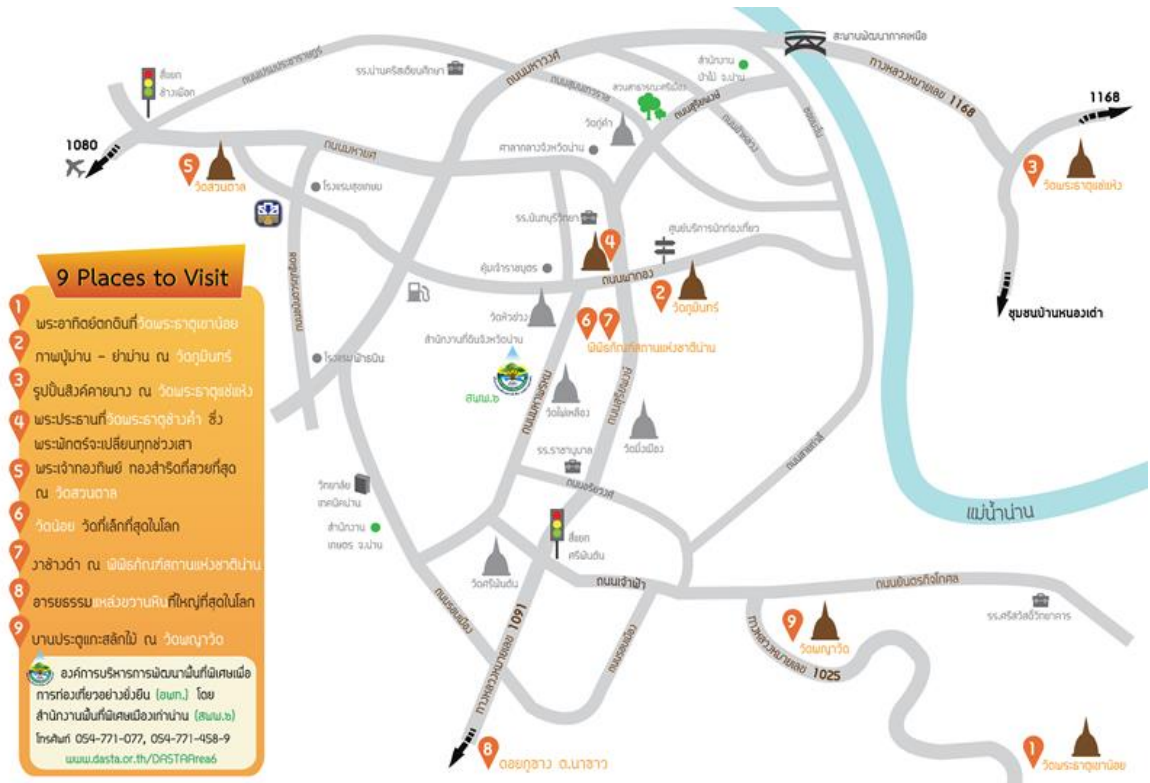
พื้นที่บริเวณ เวียงพระธาตุแช่แห้ง

แผนที่ท้ายประกาศ
คณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
เรื่อง กำหนดแนวเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าล้าน

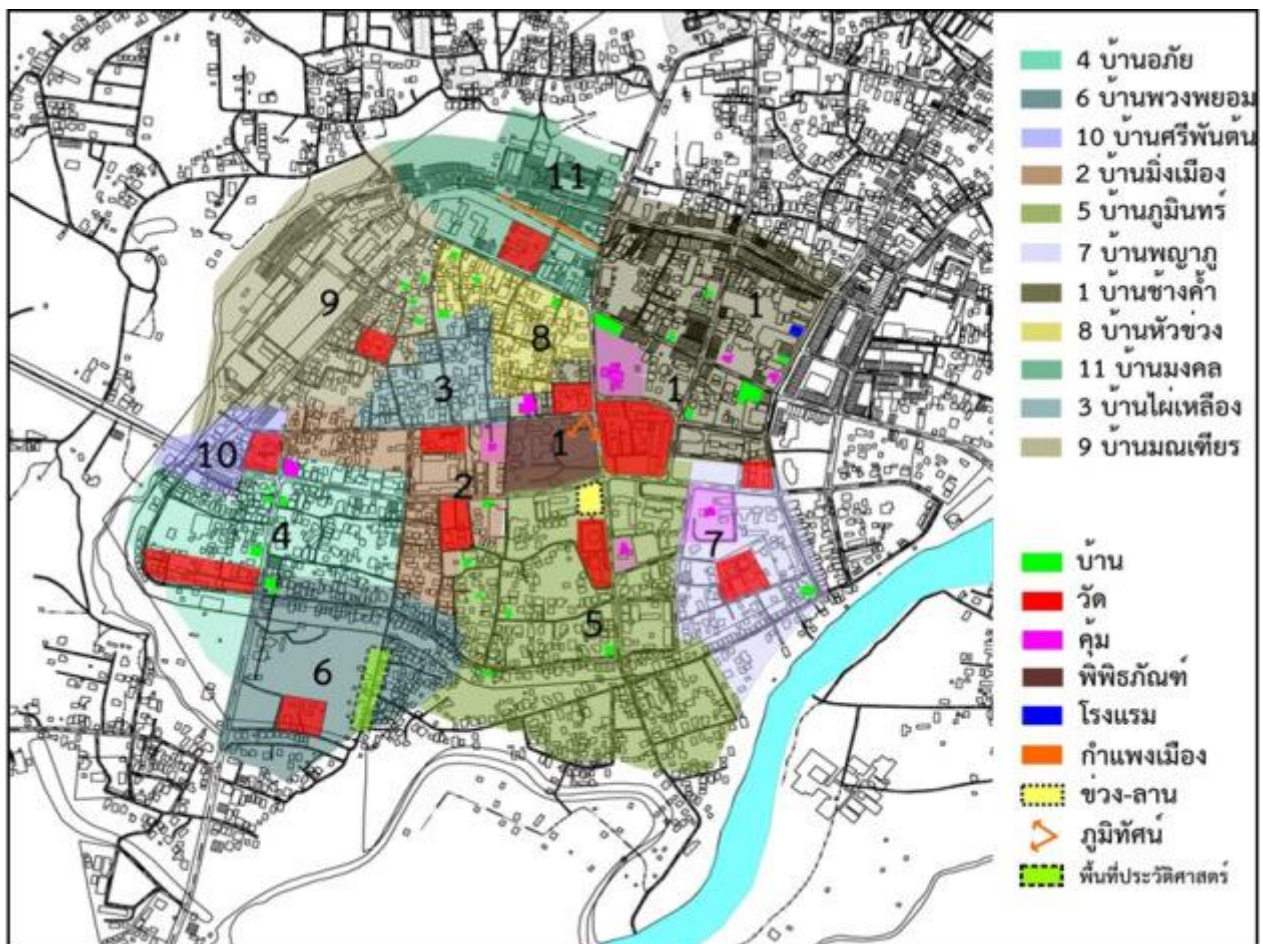

ข้อมูลท่องเที่ยว

ตามขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า ทางอพท.น่าน ได้กำหนด ๙ สถานที่ที่ควรท่องเที่ยว ๙ สิ่งที่ต้องทำ ๙ สิ่งที่ต้องทานไว้ดังนี้

จากข้อมูลท่องเที่ยว จะเห็นว่าบริเวณใจเมืองอุดมไปด้วยทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวหลากหลายประเภท ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวกระจุกตัวอยู่ในเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใจเมืองเป็นส่วนใหญ่ เช่น ชวงเมือง วัดภูมินทร์ หอคำในคุ้มหลวง วัดพระธาตุช้างค้ำ และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวตามลำดับเวียนจากทิศตะวันตกเฉียงใต้ไปตามเข็มนาฬิกา ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับการเริ่มต้นท่องเที่ยวเมืองน่านสำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งในด้านตำแหน่งที่ตั้งที่เป็นสี่แยก ซึ่งสามารถเดินทางต่อไปได้ทุกทิศทาง และเป็นตำแหน่งที่อยู่ค่อนข้างตรงกึ่งกลางเขตเมืองเก่าพอดี และในด้านของคุณค่าเนื้อหาของทรัพยากร และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตั้งรายล้อมอยู่ทั้งสิ้นมุม ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย มีโอกาสเลือกวิธีในการเที่ยวชมเมืองน่าน รับรู้ประวัติความเป็นมาของเมืองน่าน และได้รับชมศิลปสถาปัตยกรรมชั้นสูง และงานประเพณี ซึ่งเป็นเหมือนภาพตัวแทนเอกลักษณ์ของเมืองน่านได้ในคราวเดียว รวมทั้งการเลือกหาของที่ระลึก ของฝากเมื่อเสร็จจากการเยี่ยมชมได้อีกด้วย

แผนที่การกระจายตัวของทรัพยากรด้านสถาปัตยกรรม และองค์ประกอบเมืองภายในเขตกำแพงเมืองเก่า

โดยเส้นทางดังกล่าวนี้ ยังสอดคล้องกับเส้นทางเดินรรางของเทศบาลเมืองน่านที่ดำเนินการให้บริการนักท่องเที่ยวอยู่ในปัจจุบัน

ดังนั้น หากจะทำโครงการนำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินตามโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองเก่า เมืองน่านน่าจะอยู่ในบริเวณเขตเมืองเก่าเชื่อมต่อไปยังเขตเทศบาลเมืองน่าน เนื่องจากจะได้เป็นการเปิดมุมมองใหม่ให้กับเมือง และนักท่องเที่ยวก็จะได้เห็นภูมิทัศน์ที่สวยงามของเมืองเก่าและเห็นในส่วนของคุณภาพความทันสมัยของเมืองด้วย

อนึ่ง ทางเทศบาลเมืองน่านได้วางแผนดำเนินโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณเมืองเก่าโดยนำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดิน ที่ถนนในเขตเมืองเก่า ไว้แล้วดังนี้

๑. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนสุนทรวรราชหรือโครงการ(นำสายไฟฟ้าและสายโทรศัพท์ลงดิน)

ใช้งบประมาณจากกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จากเทศบาลเมืองน่านอีก ๑,๓๐๐,๓๘๓ บาท รวมงบประมาณในโครงการ เฟสแรกจำนวนเงิน ๒๑,๓๐๐,๓๘๓บาท ดำเนินการโดย เทศบาลเมืองน่าน เป็นผู้ว่าจ้าง ส่วนผู้รับจ้างโครงการคือ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ซึ่งเป้าหมายของโครงการนำสายไฟฟ้าลงดินบนถนนสุนทรวรราช ช่วงที่ ๑ คือ ก่อสร้างระบบเคเบิลใต้ดินพร้อมอุปกรณ์ ช่วงสี่แยกประตูน้ำเข้มถึงสี่แยกหัวเวียงใต้ ระยะทาง ๒๓๔ เมตร ระยะเวลาในการดำเนินการ ๒๔๐ วัน หรือประมาณ ๘ เดือน ส่วนช่วงที่ ๒ กำลังอยู่ในระยะการคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ

งบประมาณ

เสนอของบประมาณจากรัฐบาล ตามรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ประเภท งบประมาณ	รายละเอียด งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการ สาธารณูปโภค ใต้ดินเพื่อการ ท่องเที่ยวในเขต เมืองเก่า	๑. การนำสายไฟฟ้า ลงใต้ดิน	ค่างานไฟฟ้า	๑๐,๓๑๐,๐๐๐	๒๖,๔๘๐,๐๐๐	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	ถนนมหาพรม ถนนอริ ยวงศ์ ชั่ววงสี่แยก โรงเรียนราชานุบาล – สำนักงานสถิติแห่งชาติ ระยะทาง ๔๘๐ เมตร (หมายเหตุ ๑-๔)
		ค่างานโยธา	๑๖,๑๗๐,๐๐๐			
	๒. สายสื่อสารลงใต้ ดิน	ค่างานวางท่อ ร้อยสาย	๒๖,๓๓๗,๖๓๑	๒๖,๓๓๗,๖๓๑	บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	
	๓. การขุดค้นทาง โบราณคดี	ค่าขุดค้นทาง โบราณคดี	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	กรมศิลปากร	
	๔. งบในส่วนของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	ค่าไฟฟ้าแสง สว่าง	-	-	เทศบาล	
ค่าปรับปรุง ภูมิทัศน์		-				

หมายเหตุ

1. งบประมาณการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. งบประมาณการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)
3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
4. งบประมาณในส่วนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

พิษณุโลก

เมืองเก่าพิษณุโลก

ความสำคัญของพื้นที่เมืองเก่าพิษณุโลก

๑. ด้านประวัติความเป็นมาและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์

เมืองเก่าพิษณุโลกเป็นชุมชนโบราณที่มีความสืบเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์มากที่สุดเมืองหนึ่งของราชอาณาจักรอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ต้น เมืองพิษณุโลกถูกเรียกว่า “เมืองเอกแตก” เพราะมีแม่น้ำผ่านกลางเมือง และยังมีชื่อเรียกอื่นๆ เช่น ตำนานพระพุทธชินราช เรียกว่า เมือง ทวีสาชะ ในขณะที่ชาวเมืองใต้หรือชาวอยุธยาเรียกว่า “เมืองชัยนาท” ชื่อเมืองพระพิษณุโลก ที่ปัจจุบันกร่อนหายไปเหลือแต่คำว่า “พิษณุโลก” น่าจะถูกใช้หลังจากสงครามแย่งชิงอาณาจักรสุโขทัยระหว่างอยุธยากับอาณาจักรล้านนา (พ.ศ. ๒๐๐๖) โดยปรากฏในวรรณกรรมลิลิตยวนพ่าย ให้เหตุผลของการเปลี่ยนชื่อจากเมืองชัยนาทเป็นเมืองพิษณุโลก เพราะสามารถยึดเมืองชัยนาทได้ พร้อมกับสร้างกำแพง “ปางถกลกำแพง พระพิษณุโลกแล้วแฮ”

การสร้างกำแพงเมืองพิษณุโลก น่าจะเกิดขึ้นในสมัยอยุธยา แนวกำแพงเมืองที่ปรากฏขึ้นในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ มีลักษณะเป็นคูน้ำกำแพงเมืองที่ก่ออิฐล้อมรอบชัดเจน มีรูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยมคางหมู ไม่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเหมือนเมืองโบราณทั่วไป อันเนื่องมาจากการกีดเซาะของลำน้ำ การบูรณะกำแพงเมืองน่าจะมีทุกยุคทุกสมัย แต่ได้พบหลักฐานการบูรณะกำแพงครั้งใหญ่ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช (พ.ศ. ๒๑๙๙-๒๒๓๑) ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้รื้อกำแพงเมืองและป้อมลง เพื่อไม่ให้ข้าศึกในสมัยนั้นใช้เป็นที่มั่น

ด้วยปัจจัยที่ลำน้ำน่านเป็นแม่น้ำสายหลักในเขตพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน จึงเสริมสร้างฐานะของเมืองพิษณุโลกเป็นแหล่งสำคัญบนเส้นทางการค้าโบราณนับตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา จนถึงรัตนโกสินทร์ ทำการติดต่อค้าขายกับหัวเมืองล้านนาฝ่ายตะวันออก รวมทั้งเชื่อมต่อกับเมืองหลวงพระบาง เวียงคำ และเวียงจันทน์ โดยผ่านทางนครไทย ต่านซ้าย เมืองพิษณุโลกจึงเปรียบเสมือนเมืองศูนย์กลางควบคุมเส้นทางการค้า และยังทำหน้าที่เป็นจุดส่งต่อและถ่ายโอนวัฒนธรรมระหว่างอาณาจักรสยามกับหัวเมืองล้านนาและล้านช้าง

๒.องค์ประกอบของเมืองเก่า

องค์ประกอบของเมืองพิษณุโลก ประกอบไปด้วย

๒.๑ การวางผังเมืองเก่าพิษณุโลกซึ่งมีรูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยมคางหมู

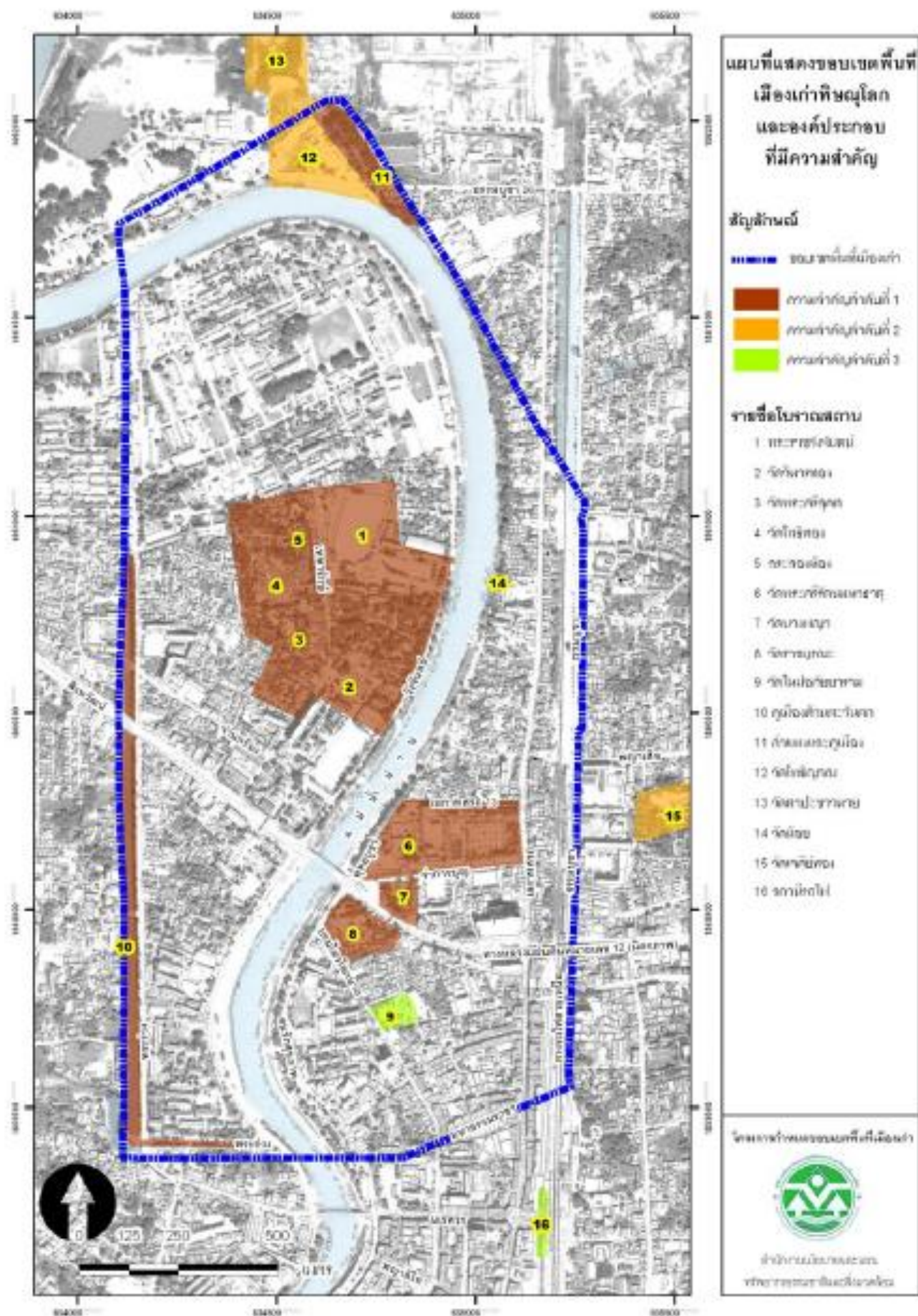
๒.๒ แนวคูน้ำดินล้อมรอบตัวเมืองเก่า ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยใด ที่ยังหลงเหลืออยู่ตามแนวถนนพระร่วง

๒.๓ กำแพงเมืองสร้างขึ้นในสมัยอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และส่วนใหญ่ถูกรื้อทำลายลงในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ยังปรากฏซากกำแพงเมืองให้เห็นทางด้านทิศเหนือ และบางส่วนทางด้านทิศใต้ ส่วนทางด้านทิศตะวันออกไม่ปรากฏร่องรอย มีการก่อสร้างถนนและชุมชนทับแนวกำแพงเมืองและประตูเมือง

ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

เมืองพิษณุโลกอยู่ภายใต้บริเวณพื้นที่แนวคูเมือง-กำแพงเมืองสมัยอยุธยา โดยมีเนื้อที่ประมาณ ๒.๖๕๔ ตารางกิโลเมตร (๑,๖๕๔.๙๗ ไร่) และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	เริ่มต้นที่จุดตัดกันของแนวเขตคลองคูเมืองด้านตะวันตกข้ามแม่น้ำน่าน ตัดกับแนวขนานห่างจากฝั่งแม่น้ำน่านประมาณ ๘๕ เมตร ไปจนถึงแนวกำแพงเมืองที่มู่วัดโพธิ์ญาณ เลี้ยวไปตามแนวกำแพงเมืองข้ามถนนธรรมบูชา ไปจนแนวเขตทางรถไฟสายเหนือด้านตะวันตก
ทิศตะวันออก	ตามแนวเขตทางรถไฟสายเหนือด้านตะวันออก จนถึงแนวถนนมหาธรรมราชาปากใต้
ทิศใต้	ข้ามเขตทางรถไฟมาตามแนวถนนธรรมราชาปากใต้ ตรงมาบรรจบแนวระยะทาง ๔๐ เมตร จากกึ่งกลางถนนพระร่วงปากใต้ที่ข้ามแม่น้ำน่านและไปจดแนวระยะทาง ๔๐ เมตร ฝั่งตะวันตกจากกึ่งกลางคลองคูเมือง
ทิศตะวันตก	แนวระยะทาง ๔๐ เมตร ฝั่งตะวันตกจากกึ่งกลางคลองคูเมือง ตั้งแต่แนวระยะทาง ๔๐ เมตร จากกึ่งกลางถนนพระร่วงปากใต้ ขึ้นไปทางเหนือจนถึงเขตทหาร ตรงผ่านพื้นที่เขตทหาร ข้ามแม่น้ำน่านไปจดกับจุดเริ่มต้นของด้านทิศเหนือ

๓.เขตพื้นที่ (Zoning) ภายในเขตเมืองเก่า

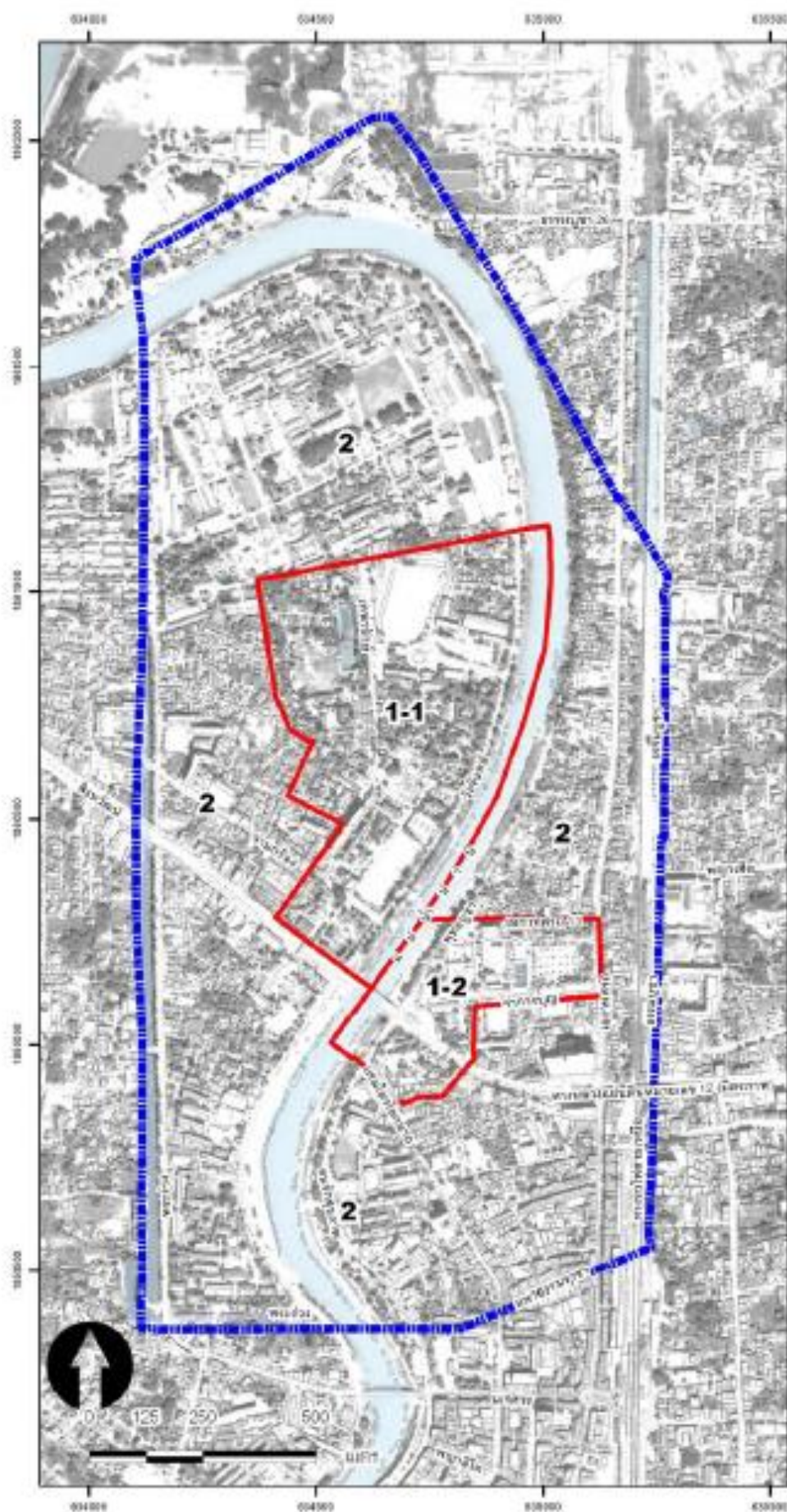
เมืองพิษณุโลกเป็นสภาพการตั้งถิ่นฐานเป็นแนวยาวตามลำแม่น้ำน่านที่ไหลผ่านกลางเมือง บริเวณที่ตั้งชุมชนทั้งสองฝั่งแม่น้ำเป็นคันดินธรรมชาติที่เกิดจากการตกตะกอนทับถมของธารน้ำ (Natural Levee) โดยมีทิศทางของการลาด หันออกไปจากแนวลำน้ำ ภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าพิษณุโลก มีการแบ่งเป็นเขตพื้นที่ ดังนี้

พื้นที่หลัก ศูนย์กลางเมืองเก่าที่มีความสำคัญที่สุด คือ บริเวณที่เป็นที่ตั้งของโบราณสถานและศาสนสถานประจำเมืองพิษณุโลก มีเนื้อที่รวมประมาณ ๐.๕๕๓ ตารางกิโลเมตร (๓๔๕.๓๐ ไร่) ประกอบด้วย

พื้นที่ ๑-๑ คือพระราชวังจันทน์ และโบราณสถานสำคัญ เช่น สระสองห้อง วัดโพธิ์ทอง วัดพระศรีสุคติ และวัดวิหารทอง รวมไปถึงพื้นที่อาคารศาลากลางจังหวัด เนื้อที่ประมาณ ๐.๔๑๖ ตารางกิโลเมตร (๒๕๙.๘๖ ไร่)

พื้นที่ ๑-๒ ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน ซึ่งเป็นบริเวณวัดและโบราณสถานสำคัญของเมือง ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดนางพญา และวัดราชบูรณะ เนื้อที่ประมาณ ๐.๑๓๗ ตารางกิโลเมตร (๘๕.๔๔ ไร่)

พื้นที่ต่อเนื่อง ได้แก่ พื้นที่บริเวณภายในขอบเขตพื้นที่เมืองเก่าพิษณุโลกทั้งหมดนอกจากพื้นที่หลัก มีเนื้อที่รวมประมาณ ๒.๑๐๑ ตารางกิโลเมตร (๑,๓๑๓.๖๗ไร่)

แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่
เมืองเก่าพิษณุโลก
ที่มีการกำหนดเขตพื้นที่
(ZONING)

สัญลักษณ์

- ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า
- ขอบเขตพื้นที่หลัก

- 1** พื้นที่เก่า
- 2** พื้นที่ใหม่

โครงการกำหนดขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

ภาควิชาการผังเมืองและออกแบบ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โครงการสาธารณูปโภคใต้ดินเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเมืองอนุรักษ์พิษณุโลก ซึ่งอยู่ระหว่างการประกาศเป็นเขตพื้นที่เมืองเก่า

แต่ได้วางแผนในการนำสายไฟฟ้าและสายสื่อสารลงใต้ดินบริเวณถนน ในเขตพื้นที่เมืองเก่า ดังต่อไปนี้

- ช่วงที่ ๑ ถนนบรมไตรโลกนารถ จากแยกถนนนเรศวร ถึงแยกถนนมหาธรรมราชา ระยะทาง ๒๐๐ เมตร

ความสำคัญคือ เป็นสถานที่ตั้งของเนินดินอะแซหุ่นกี้ และ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าพระยาจักรี และ ๒. เป็นสถานที่ตั้งของโครงการก่อสร้างสวนสาธารณะกลางเมืองพิษณุโลก (CENTRAL PARK)

- ช่วงที่ ๒ ถนนมหาธรรมราชา จากแยกถนนบรมไตรโลกนารถถึงแยกถนนเอกาทศรถ ระยะทาง ๒๓๐ เมตร

ความสำคัญคือ เป็นบริเวณแนวกำแพงโบราณเมืองพิษณุโลก

- ช่วงที่ ๓ ถนนเอกาทศรถ จากแยกวงเวียนสถานีรถไฟถึงแยกวัดธรรมจักร ระยะทาง ๑,๖๓๐ เมตร

ความสำคัญคือ เป็นบริเวณแนวกำแพงโบราณเมืองพิษณุโลก ปัจจุบันจึงเหลือเพียงกำแพงดินบางจุด ที่เห็นได้ชัด ในขณะนี้ คือ บริเวณวัดโพธิญาณซึ่งอยู่ทางเหนือใกล้ ๆ ค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราช บริเวณวัดน้อย ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกใกล้ทางรถไฟ และบริเวณสถานีตำรวจภูธร จังหวัดพิษณุโลก

- ช่วงที่ ๔ พื้นที่บริเวณหน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ และสะพานนเรศวร ระยะทาง ๘๖๐ เมตร

ความสำคัญคือ เป็นสถานที่ตั้งพระพุทธรชินราชและวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งทั้งหมดเป็นถนนในเขตพื้นที่เมืองเก่าพิษณุโลก ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

งบประมาณ เสนอของงบประมาณจากรัฐบาล ตามรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

โครงการ	ประเภท งบประมาณ	รายละเอียด งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
โครงการ สาธารณูปโภค ใต้ดินเพื่อการ ท่องเที่ยวในเขต เมืองเก่า พิษณุโลก	๑. การนำสายไฟฟ้า ลงใต้ดิน	ค่างานไฟฟ้า	๑๓๙,๓๐๔,๙๖๐	๑๔๕,๓/๐๐,๐๐๐	การไฟฟ้าส่วน ภูมิภาค	- ช่วงที่ ๑ ถนนบรมไตร โลกนารถ จากแยกถนน นเรศวร ถึงแยกถนนศรี ม ห า ธิ ร ร ม ร า ช า ระยะทาง ๒๐๐ เมตร
		ค่างานโยธา	๓/๓,๔๓๒,๙๖๐			
	๒. สายสื่อสารลงใต้ ดิน	ค่างานวางท่อ ร้อยสาย	๓๓,๓/๕๒,๖๐๐	๓๓,๓/๕๒,๖๐๐	บริษัท ที โอ ที จำกัด (มหาชน)	ถนนศรีมหา ระยะทาง ๒๐๐ เมตร
	๓. การขุดค้นทาง โบราณคดี	ค่าขุดค้นทาง โบราณคดี	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	กรมศิลปากร	- ช่วงที่ ๒ ถนนศรีมหา ธรรมราชา จากแยก ถนนบรมไตรโลกนารถ ถึงแยกถนนเอกาทศรถ ระยะทาง ๒๓๐ เมตร
	๔. งบในส่วนของ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	ค่าไฟฟ้าแสง สว่าง	-	-	เทศบาล	- ช่วงที่ ๓ ถนนเอกาทศ รถ จากแยกวงเวียน สถานีรถไฟถึงแยกวัด ธรรมจักร ระยะทาง ๑,๖๓/๐ เมตร
		ค่าปรับปรุง ภูมิทัศน์	-			- ช่วงที่ ๔ พื้นที่บริเวณ หน้าวัดพระศรีรัตนมหา ธาตุ และสะพานนเรศวร ระยะทาง ๘๖๐ เมตร (หมายเหตุ ๑-๔)

หมายเหตุ

1. งบประมาณการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. งบประมาณการนำสายสื่อสารลงใต้ดิน อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)
3. งบประมาณในส่วนของการขุดค้นทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
4. งบประมาณในส่วนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล

ทิศทางในการบริหารจัดการเมืองเก่าหลังจากการดำเนินโครงการ

๑. การรักษาเอกลักษณ์ ภูมิทัศน์ และการฟื้นฟูเมืองเก่า

- การผนวกการอนุรักษ์เข้าไว้ในแผนพัฒนาเทศบาล
- การควบคุมการเปลี่ยนแปลง
- การออกแบบสิ่งก่อสร้างทดแทน
- การบริหารจัดการ

มีรายละเอียดดังนี้

การผนวกการอนุรักษ์เข้าไว้ในแผนพัฒนาเทศบาล

แนวคิดของการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือจะต้องผสมผสาน งานอนุรักษ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของการวางผังเมือง เนื่องจากการอนุรักษ์เมือง ไม่อาจพิจารณาอย่างโดดเดี่ยวได้ กลวิธีที่ใช้ในการวางแผนพื้นที่ประวัติศาสตร์ในเมือง ประกอบไปด้วยเทคนิคทางด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟู รวมทั้งการจัดหาบริการสาธารณะ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพของพื้นที่ในระยะยาว การวางแผนอนุรักษ์ควรมีการดำเนินร่วมกับผู้อาศัยในพื้นที่ และควรมีการออกกฎหมายข้อบังคับและการกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติ

การควบคุมการเปลี่ยนแปลง

ต้องมีการควบคุมอัตราการเจริญเติบโต หรือการพัฒนาใหม่ๆ โดยการกำหนดขนาดและรูปแบบอาคาร การจำกัดปริมาณการจราจร และการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม

การออกแบบสิ่งก่อสร้างทดแทน

การออกแบบอาคารใหม่หรือโครงสร้างหรือส่วนต่อเติม ควรมีพื้นฐานมาจากการวิเคราะห์ที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเนื้อเมือง และหน้าที่ใช้สอย ดังนั้น หลักการของการออกแบบชุมชนเมือง และความงามของเมือง จะต้องนำมาประยุกต์ใช้

การบริหารจัดการ

ท้องถิ่นทุกแห่งต้องดำเนินการจัดทำแผนการอนุรักษ์เมือง นอกจากหน่วยงานท้องถิ่นแล้ว ต้องหาความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น รวมทั้งการออกกฎหมายและมาตรการควบคุมและสนับสนุนให้เป็นไปตามแผนการอนุรักษ์ที่ได้จัดทำไว้ ซึ่งการบริหารจัดการเมืองเก่า จะแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยในกรณีเมืองเก่าที่ยังมีชีวิตหรือมีกิจกรรม และเมืองที่ตายแล้วหรือไร้กิจกรรม สำหรับเมืองที่ตายแล้ว วิธีการจะเน้นที่การสร้างสรรค์ หรือจัดเตรียมที่ว่าง และลักษณะภูมิทัศน์ ให้สอดคล้องกับสิ่งก่อสร้างที่มีการอนุรักษ์ การควบคุมลักษณะภูมิทัศน์ทั้งหมด

๒. แนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมในเมือง

- ก) การใช้ประโยชน์ที่ดิน มีข้อพิจารณา คือ
- การจำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม
 - การฟื้นฟูบูรณะชุมชนให้กลับคืนสู่ชีวิต และ
 - การจัดให้มีสวนสาธารณะ
- ข) การพัฒนาและก่อสร้าง มีข้อพิจารณา คือ
- การออกแบบสถาปัตยกรรมให้มีความกลมกลืนกับอาคารข้างเคียง
 - การควบคุมความสูง ซึ่งหมายถึงการควบคุมความหนาแน่นโดยปริยาย และยังทำให้ไม่บังหรือข่มอาคารเดิม ความสูงนี้รวมถึงเสาไฟฟ้า เสาโทรเลข ฯลฯ ด้วย
 - ลักษณะภายนอก ต้องมีการควบคุมลักษณะภายนอกของอาคาร
 - การบำรุงรักษาให้อาคารและสภาพแวดล้อมดำรงคุณค่าอยู่เสมอ
- ค) การอนุรักษ์
- การคุ้มครองคุณค่าและความงาม โดยการขึ้นทะเบียนวัตถุและบริเวณ ซึ่งคุณค่าที่คุ้มครองควรมี ๓ ลักษณะ คือคุณค่าทางวิชาการ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และคุณค่าความงามตามธรรมชาติ
 - การอนุรักษ์สมบัติวัฒนธรรม จะต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาเมืองและภาค โดยพยายามธำรงรักษาลักษณะพิเศษของท้องถิ่นที่ปรากฏอยู่
 - แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง เป็นที่โล่ง และเป็นแหล่งทิ้งดงาม ให้ความรื่นรมย์แก่เมือง
 - ต้นไม้ ควรเก็บรักษาไว้ รวมทั้งให้มีการรักษาหน้าดินไว้ ในบางประเทศมีการขออนุญาตตัดต้นไม้แม้ว่าจะอยู่ในบ้านของเอกชน
 - โครงการพัฒนา เช่น ถนนคร่อมคลอง ควรมีการพิจารณาก่อนการดำเนินการ เพราะอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทัศนียภาพของเมือง
- ง) การสัญจร
- ถนนและอุปกรณ์ ควรมีทางเท้ากว้าง และบริเวณปลูกต้นไม้ เครื่องเรือนในถนน และบริการสาธารณะ อาจจัดให้อยู่ในอาคารสถานที่ราชการ รวมทั้งการนำสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ สายโทรเลข ลงใต้ดินในถนนบางสาย
 - ระบบถนน โดยสร้างถนนเลียบบริเวณที่จะอนุรักษ์ และปรับเปลี่ยนถนนเดิมในบริเวณอนุรักษ์ให้เป็นทางเท้า
 - ทางเท้าได้ขยายคา ควรจัดให้มีเฉพาะย่านพาณิชยกรรม
 - ทางเดินและทางจักรยานในเขตอนุรักษ์ ควรลดการจราจรสำหรับรถยนต์ โดยเฉพาะรถยนต์ส่วนตัว และคืนเมืองให้กับคนและจักรยาน ถนนบางแห่ง อาจให้มีการปิดการจราจรแล้วเปิดให้

เป็นทางเท้า เพื่อเสริมการจับจ่ายซื้อของ โดยอาจให้มีหาบเร่แผงลอยที่เป็นระเบียบเรียบร้อยร่วมอยู่ด้วยเป็นสัดส่วน

ฉ) บริการสาธารณะ

- ปัจจัยพื้นฐาน บริการสาธารณะจะต้องจัดให้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวางแผน พัฒนา และบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง

- การรณรงค์ต่อต้านความน่าเกลียด โดยใช้วิธีการชักชวนและวิธีการทางกฎหมาย

- ที่สาธารณะและบริการในเมือง โดยต้องจัดให้มีสาธารณูปการกระจายอยู่ในระยะ และบริเวณอันเหมาะสม เช่น พืชพันธุ์ทสสถาน หอสมุด สวนสาธารณะ ลานกลางเมือง

- การควบคุมสิ่งโฆษณา กำหนดให้มีได้เฉพาะยานพาหนะกรรม และต้องคำนึงถึงผลทางการมองเห็นด้วย

- ความเงียบสงบ จะต้องมีการควบคุมระดับเสียงที่เกิดจากอุตสาหกรรมและยานพาหนะ และจากกิจกรรมต่างๆ

ข) คณะกรรมการเฉพาะกิจ โดยในท้องถิ่น ควรตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเพื่อปกป้องและส่งเสริมคุณภาพและความงามของสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่นของตน และควรมีการตั้งรางวัลสำหรับมอบให้แก่องค์กรหรือบุคคลที่มีส่วนในการปกป้องและส่งเสริมคุณภาพของสิ่งแวดล้อมนั้น

ส่วนเมืองเก่าที่มีชุมชนดั้งเดิมที่มีลักษณะพื้นถิ่น ควรมีแนวทางการอนุรักษ์ที่เป็นพิเศษ ๔ ประการ คือ

ก) อนุรักษ์มโนทัศน์ (conservation of concepts) หมายถึงแนวคิดของการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จะมีผลทำให้สภาพความเป็นอยู่เดิมๆ ต้องเปลี่ยนไปด้วย หากไม่มีแนวทางในการกำหนดแบบแผนการพัฒนาแล้ว การอนุรักษ์จะดำเนินการไม่ได้เลย การอนุรักษ์มโนทัศน์ จะทำได้โดยการให้การศึกษาแก่คนในชุมชน และอาจหมายรวมถึงกิจกรรมที่ช่วยปลูกจิตสำนึกเพื่อให้เข้าใจถึงคุณค่าของสถาปัตยกรรมที่อาศัยอยู่ ซึ่งจะทำให้ชุมชนสามารถปรับแนวความคิดในการดำรงชีวิตสมัยใหม่ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตเดิมของตนได้

ข) อนุรักษ์รูปแบบ (conservation of styles) จะต้องมีการศึกษารูปแบบของสิ่งก่อสร้างในชุมชน อนุรักษ์อย่างละเอียด และบันทึกไว้เป็นหลักฐาน การดัดแปลงต่อเติม สามารถทำได้ แต่ต้องให้สอดคล้องกับรูปแบบดั้งเดิม การบูรณปฏิสังขรณ์ จะต้องดำเนินการตามรูปแบบเดิม รวมทั้งวัสดุและฝีมือช่าง การอนุรักษ์รูปแบบนี้ เพื่อให้มีการดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดตั้งศูนย์ศึกษาหรือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อเก็บรักษารวบรวมและให้มีการศึกษางานช่างเพื่อให้คงไว้ซึ่งลักษณะ รูปแบบของสิ่งก่อสร้างเดิมในชุมชน

ค) อนุรักษ์ฝีมือช่าง (conservation of craftsmanship) งานช่างฝีมือมักถูกละเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานช่างปูน ช่างไม้ ซึ่งสำคัญมากในงานสถาปัตยกรรมของไทย การอนุรักษ์งานช่างฝีมือนี้ รวมถึงเครื่องมือเครื่องไม้ที่ใช้ด้วย ซึ่งต้องเหมือนของเดิมเพื่อให้ได้รูปลักษณะเดียวกัน การอนุรักษ์งานช่าง

ทำได้โดยการ ฝึกอบรมช่างรุ่นใหม่ โดยให้สังเกตและฝึกฝนตามช่างฝีมือที่ได้รับการฝึกฝนมาแต่โบราณ ในประเทศไทย น่าจะได้มีการตั้งโรงเรียนช่างสิบหมู่ขึ้น และควรมีการจัดประกวดฝีมือช่างเพื่อพัฒนา ฝีมือและสร้างความภาคภูมิใจให้กับช่างฝีมือด้วย

ง) อนุรักษ์วัสดุ (conservation of building materials) การพิจารณาการใช้วัสดุในงานอนุรักษ์ มักจะถูกละเลย ทำให้เกิดความขัดแย้ง ความไม่กลมกลืน นอกจากนั้น บางส่วนยังเป็นตัวเร่งให้วัสดุเดิม ที่มีอยู่เสื่อมสภาพเร็วขึ้น การใช้วัสดุ ไม่ใช่คำนึงแค่พื้นผิวเหมือนของเดิมเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาถึง คุณสมบัติด้วย เช่นการใช้ปูนฉาบสมัยใหม่ จะไม่เหมาะสมกับการฉาบผนังที่เป็นอิฐเก่า เนื่องจากปูน ฉาบสมัยใหม่จะมีความแกร่งกว่าอิฐมาก ทำให้เกิดรอยแยกในการก่อ หรือการใช้ไม้ที่อบไม้แห้ง ก็จะทำให้ไม้เสียกำลังวัสดุ ดังนั้นจึงควรให้มีการส่งเสริมการผลิตขึ้นมาใหม่ และควรพิจารณาในแง่ของ การตลาด ด้วย เพราะวัสดุแบบเก่าคงขายได้ไม่มาก จึงควรให้หน่วยงานของรัฐบาล เช่น สถาบันการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการศึกษาวิจัย และทดลองผลิตวัสดุต่างๆ เหล่านี้

งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการในภาพรวม

เมืองเก่า	งบประมาณส่วนของไฟฟ้า			งบประมาณส่วนของการสื่อสารฯ	งบประมาณในส่วนของการขุดคันทางโบราณคดี	งบในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			งบประมาณรวม
	งานไฟฟ้า	งานโยธา	รวม	งานท่อร้อยสาย	งานขุดคัน	งานไฟฟ้า	งานสาธารณูปโภค/กล้องวงจรปิด	รวม	๕
เมืองเก่าเชียงใหม่	๓๑๕,๖๕๙,๐๐๐	๒๐๐,๙๓๐,๐๐๐	๕๑๖,๕๘๙,๐๐๐	๒๓๑,๕๐๗,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๖๒,๓๓๗,๓๓๓	๖๖,๓๐๐,๖๖๗	๑๒๘,๖๓๗,๐๐๐	๘๙๑,๓/๓/๔,๐๐๐
เมืองเก่าลำปาง	๓/๕,๒๓๗,๐๐๐	๖๒,๐๓๗,๐๐๐	๑๓๗,๓๑๖,๐๐๐	๑๐๗,๐๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	๒๕๙,๓๑๖,๐๐๐
เมืองเก่ากำแพงเพชร	๒๕,๓๔๖,๙๐๐	๑๖,๘๓๒,๖๐๐	๔๒,๒๑๙,๕๐๐	๑๗,๔๐๖,๗/๙๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	๓/๕,๖๒๖,๒๙๐
เมืองเก่าลพบุรี	๓๕,๖๒๑,๐๐๐	๒๓,๘๘๘,๐๐๐	๕๙,๕๐๙,๐๐๐	๑๐,๗/๐๐,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	๘๕,๒๐๙,๐๐๐
เมืองเก่าพิจิตร	-	-	-	๒๓,๕๙๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๙,๓/๕๔,๔๓/๙	-	๙,๓/๕๔,๔๓/๙	๕๒,๓๔๙,๔๓/๙
เมืองเก่านครศรีธรรมราช	๑๑๔,๓๕๕,๖๐๘	๙๐,๑๓๘,๑๙๑	๒๐๔,๔๙๓,๗/๙๙	๘,๖๕๙,๓/๖๒	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	๒๒๒๘,๑๕๓,๕๖๑
เมืองเก่าสงขลา*	๑๐๐,๘๐๐,๐๐๐	๙๐,๐๐๐,๐๐๐	๑๙๐,๘๐๐,๐๐๐	-	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	๒๐๕,๘๐๐,๐๐๐
เมืองเก่าลำพูน	๖๔,๒๐๒,๐๐๐	๕๓,๙๓๕,๐๐๐	๑๑๘,๑๓๗,๐๐๐	๕๐,๓/๔๑,๗/๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	๑๘๓,๘๓/๘,๗/๐๐
เมืองเก่าน่าน	๑๐,๓๑๐,๐๐๐	๑๖,๑๓๗,๐๐๐	๒๖,๔๔๐,๐๐๐	๒๖,๓๓๓/๖๓๑	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	-	-	-	๖๗,๘๑๗,๖๓๑
เมืองเก่าพิษณุโลก	๑๓๙,๓๐๔,๙๖๐	๗/๓,๔๓๒,๙๖๐	๑๔๕,๗/๐๐,๐๐๐	๓๓,๗/๕๒,๖๐๐	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๒,๑๓๖,๗/๖๒	๕,๐๘๕,๓๑๘	๑๗,๒๖๒,๐๘๐	๒๕๑,๓/๑๔,๖๘๐
รวม	๑,๔๘๑,๒๔๔,๒๙๙			๕๑๓,๗/๐๐,๔๘๓	๑๕๐,๐๐๐,๐๐๐	๑๕๕,๖๙๔,๕๕๙			๒,๓๐๐,๖๓๙,๓๔๑

- หมายเหตุ :
1. งบประมาณในส่วนของการไฟฟ้า อ้างอิงจากประมาณการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
 2. งบประมาณในส่วนของการสื่อสารฯ อ้างอิงจากประมาณการของบริษัททีโอที จำกัด (มหาชน)
 3. งบประมาณในส่วนของการขุดคันทางโบราณคดี อ้างอิงจากกรมศิลปากร
 4. งบประมาณในส่วนของการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ้างอิงจากประมาณการของเทศบาล